

VakıfRize

Rize Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Vakfı Yayınıdır.

Sayı: 57 / 2023

**CUMHURİYETİMİZİN
100. YILI
KUTLU OLSUN**

H. Ortakurt

Rize'nin Parlayan Güneşi Smart Güneş Teknolojileri

Smart
GÜNEŞ TEKNOLOJİLERİ

Van Arısu

Yenilikçi Çözümlerle Geleceği Aydınlatıyoruz!

Rize'nin doğal güzellikleri ve tarihi zenginlikleri kadar parlak bir geleceği de var! Güneş teknolojilerinde faaliyet gösteren ve kentin gururu olan Şirketimiz, Rize'yi yenilikçi ve sürdürülebilir enerji çözümleriyle aydınlatıyor. Sadece Rize'ye değil, aynı zamanda Türkiye'ye ve dünyaya ışık tutuyoruz.

Çatı G

www.smartsolar.com.tr

f | x | @ | in | smartgunesteknolojileri

Smart Güneş Teknolojileri Merkez Ofis

Energy Plaza Rüzgarlıbahçe, Feragat Sk.
No:2, 34805 Beykoz-İstanbul
T: +90 (216) 225 72 00 | F: +90 (850) 225 72 09
M: info@smartsolar.com.tr

Smart Güneş Teknolojileri Gebze
Güneş Paneli Üretim Tesisi

GOSB Tembelova Alanı, Cadde
3200, No: 3207 Gebze-Kocaeli
T: +90 (262) 673 71 00 | F: +90 (262) 673 71 03

Smart Güneş Teknolojileri Dilovası
Güneş Paneli Üretim Tesisi

Çerkeşli OSB Mah., İMES 10. Cad.,
No: 3 Dilovası-Kocaeli
T: +90 (262) 673 71 71

Smart Güneş Teknolojileri Aliğa
Güneş Hücresi ve Güneş Paneli
Entegre Üretim Tesisi

Aliğa OSB, Çoraklar Mah., 5024. Sk.,
No: 10 Aliğa-İzmir
T: +90 (232) 570 53 00 | F: +90 (850) 305 06 10

Silivri-Çorlu D-100 karayolu üzerinde
Çantaköy mevkii Balaban Mahallesi'nde
deniz manzaralı **92.650 m2 arsa içinde**
toplam **134 villadan oluşan proje de;**

• **H1 modeli 4+1 villalar;**
200 m2 kullanım alanı.

• **H2 modeli 5+1 villalar;**
291 m2 kullanım alanı.

- ✓ Depreme karşı güvenli
- ✓ İleri Ahşap Teknolojisi / Ekolojik ve Sağlıklı
- ✓ Akıllı Ev Sistemi
- ✓ Konforlu, Keyifli ve Ergonomik
- ✓ Sosyal Tesis ve Spor Alanları
- ✓ Ahşapsan Mutfak
- ✓ Çimstone Tezgah
- ✓ Beyaz Eşyalar
- ✓ Doğalgaz Yerden Isıtılmalı
- ✓ Isıtma ve Soğutma Sistemli Klimalar
- ✓ Çim ve Otomatik Sulama Sistemi
- ✓ Genel Jeneratör Sistemi

Çanta Balaban Mahallesi
Sunflower Çantaköy Projesi Silivri/İST.

www.saral.com

SARAL
1997

[bilgi@saralinsaat.com](mailto: bilgi@saralinsaat.com)

sunflowercantakoy.com

[saralinsaat](https://www.facebook.com/saralinsaat)
[saralinsaat](https://www.instagram.com/saralinsaat)
[saralinsaat](https://www.youtube.com/saralinsaat)

BİR AVUÇ TOPRAKTAN KOCA BİR MEDENİYET NASIL KURULUR?

AKDAĞLAR OLARAK, 85 YILDIR
İNŞAAT, MADEN, BETON VE ASFALT SEKTÖRÜNDE
DURMADAN ÇALIŞARAK, BİR AVUÇ TOPRAKTAN
KOCA BİR MEDENİYET KURUYOR,
HAYATI GÜZELLEŞTİRİYORUZ!

1930'DAN
BERİ
PRESTİJ
İSTİKRAR
VE
GÜVENLE

www.akdaglar.com.tr

- 8 BAŞYAZI
Başkan Orhan Keçeli
- 10 Cumhuriyetin 100. Yılı Coşkuyla Kutlandı...
- 16 Rize Vakfı Eğitim Fonları (2023 - 2024)
- 20 VAKIFTAN HABERLER
- 42 Rize Vakfı Gençlik Kolları'ndan
Eğitime Tam Destek...
- 46 KISA HABERLER
Bürokraside Rizeliler
- 50 ARAMIZDAN AYRILANLAR
- 70 KÜLTÜR - SANAT
Zara:
Rizeliyim Rizeli...
- 80 SAĞLIK
Prof. Dr. Çiğdem Papila:
Cep telefonlarından uzak...
- 86 GÜNDEM
Ramazan Gülten (İBB İmar Müdürü)
İstanbul ve Deprem
- 96 RİZE DOSYASI
Fatih Sultan Kar:
Rize Deyip Geçilmez...
- 100 İNANÇ DÜNYASI
Prof. Dr. Hüseyin Atay, hocaların hocası Prof. Dr.
Hüseyin Atay' ebediyete uğurladık.
- 105 HUKUK KÖŞESİ
Av. C. Alp Karaahmetoğlu
Kira uyuşmazlıklarına ilişkin davalarda zorunlu
arabuluculuk dava şartı...
- 108 Av. Almila Selcen Kurtuluş Yarıkar:
İşverenin koruyucu kalkanı Gizlilik Sözleşmesi
- 110 MAKALE
Zafer Hacıfazlıoğlu: İ.T.Ü Makine Mühendisi kapalı
Mekarlarda ne soluduğunuzun farkında mısınız?
- 118 SPOR
Çaykur Rizespor Başkanı İbrahim Turgut:
Futbolda kardeşlik ve saygı önceliğimizdir...

20

1 NİSAN 2023
VAKIFTAN HABERLER
Rize Vakfı Geleneksel
İftar Yemeği...

12 MAYIS 2023

30

VAKIFTAN HABERLER
BÜYÜK KULÜP'TE
MUHTEŞEM ZARA...

12

Cumhuriyetin 100. Yılında
Avrupa'nın en büyüğü olduk...
HELAL OLSUN!

11

NATO'dan Türkiye'nin ilk
kadın amirali Fırat'a tebrik

62

Prof. Dr. Kazım Yavuz Ekşi
İTÜ Fizik Mühendisi
UZAY VE İNSANLIK...

124

Mehmet Ekşi
Beşiktaş Alt Yapı
Koordinatörü
TÜRK FUTBOLUNUN
GELECEĞİ
ALT YAPIDAN GEÇER...

52

Dr. Yavuz Türkgenci
Emekli Korgeneral
İNSANLIK İÇİN
TEHDİT Mİ? KONFOR MU?
YAPAY ZEKA

92

RİZE BELEDİYE BAŞKANI
RİZE İLE BÜTÜNLEŞEN BAŞKAN:
RAHİMİ METİN

74

Prof. Dr. Figen Yıldırım
Ekonomik başarı
için şeffaflık ve
birliklilik şart...

120

Rizespor
İLHAN PALUT İLE
BİR BAŞKA...

VAKIFRİZE

Yıl: 33 SAYI: 57
KIŞ 2023

3 ayda bir yayımlanır

İmtiyaz Sahibi
Rize Kültür ve Sosyal
Yardımlaşma Vakfı adına
Orhan KEÇELİ

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Tarkan ÜNLÜTÜRK

GÖRSEL YÖNETMEN
Ünal AKAN

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Yılmaz EKŞİ
(Sorumlu)

YAZI İŞLERİ
Salim TOLAN

EDİTÖR
Neslihan MALTEPE

YAYIN KURULU
Hüseyin KARAAHMETOĞLU,
Sıtkı MATARACI

KATKIDA BULUNANLAR
Onur AKYILDIZ
Mehmet AKDAĞ
Erkan ALTUNBAŞ
Fatih Sultan KAR,
Mustafa SARAL
Kerem KAZDAL

FOTOĞRAFLAR
Ahmet F. SANDIKÇI

ANKARA TEMSİLCİSİ
Erkan HACİFAZLIOĞLU

RİZE TEMSİLCİSİ
Faik BAKOĞLU

YAYINA HAZIRLAYAN
Pozitif Kurumsal LTD. ŞTİ.
Tel: 0212 511 19 63

BASIM YERİ
Rumi Matbaa Sanayi
Ticaret Ltd. Şti.
Adres: Maltepe Mahallesi,
Fazılpaşa caddesi No:8 / 34010
Topkapı İstanbul

YÖNETİM YERİ
RİZE KÜLTÜR VE SOSYAL
YARDIMLAŞMA VAKFI
Çayırbaşı Cad. No:48
Büyükdere / Sarıyer İSTANBUL
Tel: (0212) 271 54 56 - 57
Fax: (0212) 271 68 16

Rize Çalthemşin Pokut Yaylası

KATKIDA BULUNANLAR VE DERGİ YAYIN YÖNETİMİ

Pozitif Kurumsal Çağrı Merkezi

info@pozitifkurumsal.com www.pozitifkurumsal.com (0212) 511 19 63

Adres: 34200 No:11/1 Pozitif Plaza Mecidiyeköy Şişli
İstanbul / Türkiye

YILMAZ EKŞİ
Yazı İşleri Müdürü

SALİM TOLAN
Yazı İşleri

ÜNAL AKAN
Görsel Yönetmen

NESLİHAN MALTEPE
Editör

FAİK BAKOĞLU
Rize Temsilcisi

EMİNE YAZICI
Reklam ve Halkla İlişkiler

SERPİL BİLGİ
Reklam ve Halkla İlişkiler

FATİH SULTAN KAR

ZAMAN TURİZMDE KONFOR ZAMANI

**Ford Transit ve Custom'lar ile
seyahatler artık
daha keyifli ve daha kusursuz**

Adres: Veysel Karani Mahallesi,
Aşık Reyhani Cad. No:14 Sancaktepe, İstanbul
Tel: 0216 498 98 00 Web: www.ford-atilgan.com

Cumhuriyetimiz 100 yaşında...

Değerli Hemşerilerim vakfımızın yayın organı VakıfRize dergisi vasıtasıyla sizlerle buluşabilmekten son derece mutluyum. Siz değerli hemşerilerimi ve dergimizin okurlarını en içten duygularla sevgi ve saygı ile selamlıyorum.

Dünyayı etkisi altına alan Pandemi dönemi içerisinde birçok değerli hemşerimizi ebediyete uğurlamıştık. Pandemi dönemi sona erdikten sonra yavaş yavaş normal hayata alışmaya çalışırken sevdiğimiz iki değerli çalışmamızdan ayrıldı. Vakfımızda uzun yıllar Yönetim Kurulu üyesi olarak hizmet etmiş olan Çetin Taşkent kardeşim ile camiamızın çok değerli bir ismi olan Yüksek İstişare Kurulu üyemiz Adil Göksu ağabeyimizi ebediyete uğurladık. Başta bu iki değerli insan olmak üzere aramızdan ayrıлып ebediyete intikal eden tüm hemşerilerimize Allahtan rahmet, camiamıza başsağlığı diliyorum. Mekanları Cennet olsun...

Değerli hemşerilerim

Ulu önder Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyetimiz 100.yılına doldurdu. Milletçe birlik ve beraberlik içerisinde gelişmiş, çağdaş ve medeni bir devlet olarak daha nice yüzyıllara kavuşabilmeyi diliyorum.

1923 yılı Milli mücadelenin zaferle neticelenmesinin ardından bir çok önemli geliş-

menin yaşandığı bir yıl olarak tarihte yerini aldı. Zira 1923 yılında ekonomi alanında önemli kararların alındığı Türkiye İktisat Kongresi toplanmış, Türkiye Büyük Millet Meclis'nin ilk dönemi yeni seçim kararının alınmasıyla birlikte sona ererek ikinci dönem TBMM teşkil edilmiş, savaş döneminin ardından kalıcı sulh sağlanarak Lozan Barış Antlaşması imzalanmış, Cumhuriyetin ilanı ile birlikte de yeni rejime geçildi. Yine 1923 te Ankara yeni devletin başkenti olarak ilan edilmiş, kadim payitaht İstanbul düşman işgalinden kurtulmuş ve hem iç hem de dış politikada önemli olaylar cereyan etmiştir. Kararlı istikrarlı üretken politikalarla Cumhuriyetin temelleri atılmış ve bugüne gelinmiştir.

100 yıl sonra bugün yine içinde bulunduğumuz coğrafyayı yakından ilgilendiren çok önemli olaylar ile karşı karşıyayız. Maalesef etrafımız ateş çemberi olmuş. Millet olarak her zamankinden daha fazla birbirimize kenetlenerek dikkatli ve sağlıklı olmalıyız.

100. YILDA CUMHURİYET KADININA SELAM OLSUN...

Mustafa Kemal Atatürk ne demişti ; " Ey kahraman Türk kadını, sen yerde sürüklenmeye değil, omuzlar üzerinde göklere yükselmeye layıksın!"

Bugün Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyetin 100. Yılında kadınlarımız her alanda başarıya koşuyor. Millet olarak Türk kadını her alanda yüceltme, modern ve müreffeh bir toplum olma yolunda en önemli görevimiz olmalıdır. Hepimiz bu sorumluluğun bilincinde olmalıyız. Kendilerine imkan tanındığında hepimiz görüyoruz ki

kadınlarımız dünya çapında başarıya imza atabilmektedir. Cumhuriyetin 100.yılına en çok kadın sporcularımızın başarıları yakıştı diyebilirim. Özellikle kadın voleybol takımı ülkemizi Dünya şampiyonu yaparak Atatürk'ün hedeflediği çizgiyi yakaladılar ve Cumhuriyetin 100.yılına gurur yılına çevirdiler. Bu büyük başarıda emeği geçen herkesi canı gönülden kutluyorum.

Aynı Türk kadını milli mücadeleye cesareti, dirayeti ve vatan sevgisi ile verdiği inanılmaz destek ile Cumhuriyetin kurulmasında da büyük destek sağlayarak başrol oynamıştır.

Eğer ülke olarak daha fazla ilerleme kaydetmek istiyorsak Türk kadınına toplumun her kademesinde daha çok fırsat vermeli ve imkan sağlamalıyız.

EĞİTİME DAHA FAZLA DESTEK OLMAMIZ GEREKİYOR...

Değerli hemşerilerim

Rize Vakfı kuruluşundan günümüze eğitime her zaman destek olma çabası içinde olmuştur.

Ekonomik bakımdan yetersiz ancak başarılı gençlerin daha iyi şartlarda eğitim öğretim görebilmesi ve vatanına milletine bağlı aydın bir birey olarak topluma kazandırılmaları milletimizin geleceği açısından her zaman büyük önem taşımaktadır. Eğitimin önemi toplumun her kademesince önemsenmeli ve benimsenmelidir. Çağdaş bir toplum olabilmenin temelinde bu anlayış yatar. Bu arada Vakfımızın yeni iş hayatına atılmış gençlerinin de eğitim konusuna duyarlılık göstererek Rize Vakfı bünyesinde karşılıksız burs vermek suretiyle eğitime katkı sağlamalarını takdirle karşılıyorum. Gençlerimizi eğitim konusuna göstermiş oldukları duyarlılıktan dolayı tebrik ederim.

Değerli hemşerilerim

Rize Vakfı Yönetim Kurulu olarak 2023 yılı içerisinde hem olağan mali genel kurulunu hem de seçimli olağan genel kurulunu yasa gereği yapmak durumundayız. Bu vesile ile her fırsatta ifade ettiğim gibi Vakfımızın kurullarında görev almak isteyen hemşerilerimize kapımız her zaman açıktır. Rize Vakfı, kuruluşundan günümüze kadar olan süreç içerisinde her zaman kamu menfaatleri doğrultusunda çalışmalar yapan Rizeyi, Rizeliyi çeşitli yönleriyle en iyi şekilde toplumumuza tanıtmaya çabası içerisinde olmuştur. Bunu

yaparken de herhangi bir karşılık beklemeden karşılıksız hizmet veren bir sivil toplum kuruluşudur.

Geçen zaman zarfında başta her yıl Büyük Kulüpte düzenlenmiş olduğumuz eğitime destek amaçlı balolarımız olmak üzere yine Tim Maslak Show Center da 2 Mart Rizenin Düşman işgalinden kurtuluşu organizasyonu ve Ramazan ayı içerisinde Sarıyer Büyükdere'deki sosyal tesislerimizde düzenlenen

iftar yemekleri gibi çeşitli etkinlikleri gelenekselleştirerek toplumsal kaynaşmayı birlik ve beraberliği esas alan bir çizgiyi takip etmeye çalıştık. Konu Ülkemizin birlik ve beraberliği, Rize ve Rizeli olunca imkanlarımız ölçüsünde duyarlı, sorumlu bir anlayışla toplumumuzun hassasiyetleri doğrultusunda duruşumuzu ifade ettik. Etmeye de devam edeceğiz. Hepinizi sevgi ve saygı ile selamlıyorum.

Orhan Keçeli
Başkan

CUMHURİYETİN 100. YILI COŞKUyla KUTLANDI...

29 Ekim 2023

SEBA OFFICE BOULEVARD CUMHURİYET COŞKUSU...

NATO'dan Türkiye'nin ilk kadın amirali Fırat'a tebrik

NATO, Türkiye'nin ilk kadın amirali olan Gökçen Fırat için tebrik mesajı yayımladı. Açıklamada Fırat için, "Konumu, ittifakın deniz operasyonlarının ve tatbikatlarının başarısı için kritik öneme sahiptir" denildi.

NATO Medya Merkezi, İngiltere'deki NATO Müttefik Deniz Komutanlığı'nda (MARCOM) Operasyonlardan Sorumlu Komutan Yardımcısı görevini yürüten Fırat'ın amiralliğe terfisiyle ilgili bir açıklama yayımladı.

Açıklamada TSK'da amiralliğe terfi eden ilk kadın olan Tuğamiral Fırat'ın NATO'daki görevine ilişkin detaylar paylaşıldı.

Fırat'ın kritik bir görevde bulunduğu belirtilen açıklamada, "Konumu, dört NATO daimi deniz kuvvetlerinin çok uluslu büyük görevlere katılımı da dahil olmak üzere ittifak çapındaki deniz operasyonlarının ve tatbikatlarının başarısı için kritik öneme sahiptir." değerlendirildi. Tuğamiral Fırat'ın MARCOM görevi öncesi Norveç'teki NATO Müşterek Harp Merkezi'nde de görev yaptığı belirtilen açıklamada Fırat'ın değerlendirmelerine de yer verildi.

Fırat, amirallik görevinin bir denizci için en yüksek rütbe olduğunu belirterek bu noktaya ulaşmaktan dolayı gurur duyduğunu söyledi.

Her görevin deneyimini artırmak ve vizyonunu geliştirmek için bir fırsat olduğunu kaydeden Fırat, "Türk Deniz Kuvvetleri Komutanlığında bir geminin ilk kadın komutanı olarak atanmam beni cesaretlendirdi ve hedeflerime ulaşma konusunda vizyonumu keskinleştirdi." ifadelerini kullandı.

Fırat ayrıca, "Milletimize ve ordu-muza şeref, özveri ve sadakatle en üst düzeyde hizmet edecek kadın amiral ve generallerimizin sayısının artacağına inanıyorum." değerlendirmesinde bulundu.

TSK'nın ilk kadın amirali

YAŞ kararları kapsamında bu sene ilk defa Türk Silahlı Kuvvetlerinde bir kadın albay bir üst rütbeye terfi ettirilmiş, Deniz Kuvvetlerinde Kurmay Albay Fırat tuğamiralliğe yükseltilerek, Türk Silahlı Kuvvetlerinde bir ilke imza atılmıştı.

Gökçen Fırat Cumhurbaşkanlığı resepsiyonunda

Deniz Harp Okulundan 1998'de mezun olan Fırat, 1998-2017 yıllarında Deniz Kuvvetleri Komutanlığının çeşitli birliklerinde görev yapmış, TCG Yavuz firkateyninde Su altı Silahları Subaylığı ve Denizaltı Savunma Harbi Subaylığı görevlerini yürütmüştü.

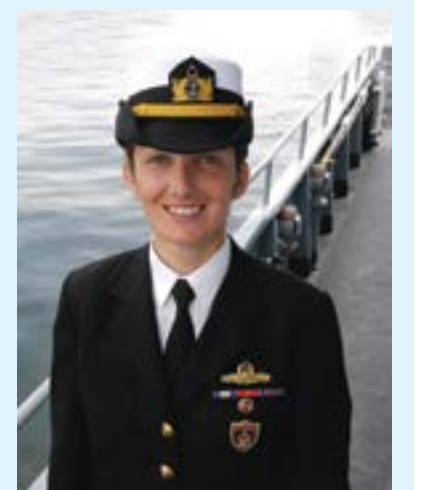
Fırat, 2003-2005 yıllarında Deniz Harp Okulu öğrencilerinin donan-

ma görevlerine hazırlandığı eğitim gemilerinden TCG Eğitim Bot-2'de Türkiye'nin ilk kadın gemi komutanı olarak görev almıştı.

Genelkurmay Başkanlığı ve Milli Savunma Bakanlığı karargahlarında da çeşitli görevleri üstlenen Fırat, Norveç'teki Müşterek Harp Merkezi'nin ardından geçen sene İngiltere'deki görevine başlamıştı.

GÖKÇEN FIRAT KİMDİR?

Aslen Rizeli olan Fırat, 22 Haziran 1977 tarihinde İstanbul'da doğdu. Türkiye Cumhuriyeti tarihinin ilk kadın amirali. 1998'de Deniz Harp Okulundan mezun oldu. Deniz Harp Okulu öğrencilerinin donanma görevlerine hazırlandığı eğitim gemilerinden TCG Eğitim Bot-2'nin komutanlığını yaparak Türkiye'nin ilk kadın gemi komutanı oldu. TCG Yavuz firkateyninde su altı silahları subaylığı ve denizaltı savunma harbi subaylığı yaptı. Genelkurmay Başkanlığı ve Milli Savunma Bakanlığı'nda karargâh görevlerinde bulundu. Norveç'teki SACT Müşterek Harp Merkezi'nde ve İngiltere'deki MC Northwood Deniz Komutanlığında görev yaptı. 2019 yılında Deniz Harp Enstitüsünde kurmay subaylık eğitimini tamamladı ve deniz kurmay albay oldu. Gökçen Fırat 2023 yılında da tuğamiral rütbesine terfi etti.

Cumhuriyetin 100. Yılında Avrupa'nın en büyüğü olduk...

HELAL OLSUN!

A Milli Kadın Voleybol Takımımız, 2023 CEV Avrupa Şampiyonası finalinde Sırbistan'ı 3-2 mağlup ederek Avrupa Şampiyonu oldu...

Filenin sultanları Cumhuriyetimizin 100 yılında Avrupa Şampiyonu olarak tarih yazdı. Milli Kadın Voleybol Takımımız, 2023 CEV Avrupa Şampiyonası finalinde Sırbistan ile karşı karşıya geldi. Avrupa Şampiyonası tarihinde 3. defa altın madalya için parkeye çıkan Filenin Sultanları, 2019 finalinde olduğu gibi Sırbistan'la bir kez daha kozlarını paylaştı. Aynı zaman rövanş niteliğindeki dev finalde Sultanlar rakibini 3-2 mağlup ederek Avrupa Şampiyonu oldu.

Türkiye Voleybol Gelişimi
Voleybol Türkiye'ye 1919'da Amerikalılar tarafından getirilmiştir. Erkek Muallim Mektebinin beden eğitimi öğretmenliğini yapan Selim Sırrı Tarcan, bu sporla ilgilenmiş ve öğrencilerine öğretmiştir. 1920-1924 yılları arasında Erkek Muallim Mektebinden çıkan beden eğitimi öğretmenleri de bu sporu kısa sürede okullarımıza yaymışlardır Türkiye, voleybolda ilk uluslararası resmi turnuva olarak Erkek Milli Takımı ile, 1956'da, Paris'te yapılan Erkekler Dünya Voleybol

Şampiyonası'na katıldı. Bayanlar ise ilk uluslararası karşılaşmasını, 1957'de, "Uluslar arası İstanbul Turnuvası"nda yaptı. 1963'te ise Romanya'da yapılan Avrupa Bayanlar Voleybol Şampiyonası'na katıldı.

DÜNYANIN EN İYİ KADIN VOLEYBOL TAKIMLARI SIRALANDI.

Kadın voleybol takımlarının son yıllarda aldığı sonuçların baz alınarak yapılan listede Eczacıbaşı Dynavit 4 bin 938 puanla zirvede yer almaktadır.

İlk on içindeki diğer iki türk takımı Vakıfbank 3.970 puan ile 4.sırada, Fenerbahçe Opet ise 2796 Puan ile 10.sırada yer almaktadır.

TARİH YAZAN KIZLARIMIZ.

Türk voleybol ekolü kendini ispat noktasına geldi. Gömleğimizin ilk düğmesi ülkemize voleybolu getiren Selim Sırrı Tarcan ile, bir çocuğun okul bahçesinde tanıştığı sporu yaşam boyu başarıya dönüştürmesiyle, olimpiyata uzanan Cengiz Göllü jenerasyonlarıyla öyle doğru iliklendi ki... Şimdi o gömleği giyen nesil jilet gibi karşımızda. Violetler, Selcanlar, Aylinler, Hül-yalar, Arzular, Neslihan-lar, Nazlar... Onlar da ilk kadın voleybolcumuz Sabiha Rifat Gürayman'ın izinden gittiler. Peki kimler bu mirası devralıp, üstüne her geçen gün koyan, gelişimle değişime öncü olan, emanete sahip çıkıp el yükselten, bizlere bu Türk ekolünün en büyük sevinçlerini yaşatarak dünya 1 numarasına taşıyanlar, Türk spor tarihinde ilki yaşatıp, takım sporlarında Avrupa'nın zirvesine yükseltenler? 81 ilde 85 milyonu sevince boğan güzellikler, pırıl pırıl parlayan, kitleleri de peşlerinden sürükleyen bu sporcular kim? Tarih yazan ve 'Bu daha başlangıç, birlikte daha çok şeyler başaracağız' diyerek meydan okuyan bu ekip kimlerden oluşuyor? Balıkesir'de çocukların sokakta top oynadığı, gecelere kadar 9 kiremit, saklambaç oynarak çocukluğun tadını çıkaran Karakurt'umuz Ebrar o. Masa tenisiyle başladığı spor hayatı, Balıkesir DSİ Spor'da ilk lisansını almasıyla sürdü. 13 yaşında Bursa'da teyzesi ve halası ona kol kanat geldi. Yalnız yaşadı bir ara, zorluklara göğüs gerdirdi o yaşında. Ardından da Vakıfbank'ta gelişti.

Selcanlar, Aylinler, Hül-yalar, Arzular, Neslihan-lar, Nazlar... Onlar da ilk kadın voleybolcumuz Sabiha Rifat Gürayman'ın izinden gittiler. Peki kimler bu mirası devralıp, üstüne her geçen gün koyan, gelişimle değişime öncü olan, emanete sahip çıkıp el yükselten, bizlere bu Türk ekolünün en büyük sevinçlerini yaşatarak dünya 1 numarasına taşıyanlar, Türk spor tarihinde ilki yaşatıp, takım sporlarında Avrupa'nın zirvesine yükseltenler? 81 ilde 85 milyonu sevince boğan güzellikler, pırıl pırıl parlayan, kitleleri de peşlerinden sürükleyen bu sporcular kim? Tarih yazan ve 'Bu daha başlangıç, birlikte daha çok şeyler başaracağız' diyerek meydan okuyan bu ekip kimlerden oluşuyor? Balıkesir'de çocukların sokakta top oynadığı, gecelere kadar 9 kiremit, saklambaç oynarak çocukluğun tadını çıkaran Karakurt'umuz Ebrar o. Masa tenisiyle başladığı spor hayatı, Balıkesir DSİ Spor'da ilk lisansını almasıyla sürdü. 13 yaşında Bursa'da teyzesi ve halası ona kol kanat geldi. Yalnız yaşadı bir ara, zorluklara göğüs gerdirdi o yaşında. Ardından da Vakıfbank'ta gelişti.

FIVB kadınlar dünya sıralaması

1. ABD 393	11. Polonya 233
2. Brezilya 373	12. Almanya 222
3. Çin 335	13. Belçika 221
4. İtalya 329	14. Tayland 205
5. Japonya 324	15. Kanada 201
6. Türkiye 315	16. Bulgaristan 200
7. Sırbistan 304	17. Kolombiya 183
8. Rusya 278	17. Porto Riko 174
9. Dominik Cumhuriyeti 266	18. Kore 172
10. Hollanda 236	20. Kamerun 161

İtalyan Ligi'nde olgunlaştı. Ailesinde başka sporcu yoktu. O sevdiği işe tutundu, aşkın enerjisiyle gururumuz olmaya devam ederken, tüm baskıları da askı yaparak yoluna devam ediyor. Ankara'da doğup voleybolla tanışan, Bursa'da gelişim sürecini yaşayan 'Savunma Bakanımız' Gizem Öрге, 15 yaşında yuvasından ayrıldı. Babası 'Yapabilirsin' diyerek ona güç verdi. Milli takımda olmadığı zamanlarda üzüldü, kırıldı. Fenerbahçe'deki performansı ve Santarelli'nin oluşturduğu kadro formayı tekrar getirdi ona. 'Tarih yazarken, baba ben de buradayım' sözleriyle de özlemini ve gururunu dile getirmesi hepimizin kalbine işledi. Hepinizi canı gönülden kutluyoruz. Ne Mutlu Türküm Diyene!

En başarılı 10 kulübün puan sıralaması şöyle

1 Eczacıbaşı Dynavit (Türkiye)	4938.45 puan
2 Dinamo Moskova (Rusya)	4634.50 puan
3 Uralochka-NTMK (Rusya)	4265.85 puan
4 Vakıfbank (Türkiye)	3970.05 puan
5 SSC Palmberg Schwerin (Almanya)	3393.13 puan
6 RC Cannes (Fransa)	3130 puan
7 CSKA Moskova (Rusya)	3015.10 puan
8 USC Münster (Almanya)	2890.84 puan
9 Kızılyıldız (Sırbistan)	2878.14 puan
10 Fenerbahçe Opet (Türkiye)	2796.65 puan

RİZE VAKFI EĞİTİM FONLARI

(2023 2024)

EĞİTİM FONLARI EĞİTİM FONLARI EĞİTİM FONLARI EĞİTİM FONLARI EĞİTİM FONLARI EĞİTİM FONLARI EĞİTİM FONLARI EĞİTİM FONLARI EĞİTİM FONLARI EĞİTİM FONLARI

1	BAŞKENT ÜNV. PROF.DR. M.HABERAL.	EĞİTİM FONU	40
2	ORHAN&ENGİN&NEDİM KEÇELİ	EĞİTİM FONU	50
3	SEDAT&NEŞAT TAVUKÇUOĞLU	EĞİTİM FONU	42
4	MURAT KAMİL GÜMÜŞ	EĞİTİM FONU	33
5	RİZE VAKFI GENÇLİK KOLLARI	EĞİTİM FONU	30
6	İSMAİL TAVUKÇUOĞLU VAKFI	EĞİTİM FONU	25
7	MAHMUT EKŞİ & İSHAK KOÇOĞLU	EĞİTİM FONU	20
8	TÜRKAN & İDRİS YAMANTÜRK	EĞİTİM FONU	20
9	M.YAKUP HACİHÜSEYİNOĞLU	EĞİTİM FONU	15
10	HACI SABAHAT KAPTANOĞLU	EĞİTİM FONU	15
11	CEMİL BAŞOĞLU	EĞİTİM FONU	15
12	MEHMET CENGİZ	EĞİTİM FONU	15
13	FATİH GÜNDOĞAR	EĞİTİM FONU	12
14	ENGİN BALTACI	EĞİTİM FONU	10
15	HÜSEYİN KARAAHMETOĞLU	EĞİTİM FONU	10

16	ONUR AKYILDIZ	EĞİTİM FONU	10
17	SALİH ATILGAN	EĞİTİM FONU	10
18	FİKRİ KEÇELİ	EĞİTİM FONU	10
19	AKİF KOPUZ	EĞİTİM FONU	10
20	MEHMET AKDAĞ	EĞİTİM FONU	10
21	MEHMET FUAT EKŞİOĞLU	EĞİTİM FONU	10
22	KASIM AYCİBİN	EĞİTİM FONU	10
23	ADNAN EKŞİOĞLU	EĞİTİM FONU	10
24	S. OYA YARDIMCI	EĞİTİM FONU	10
25	OSMAN & ALİ KAVRAN	EĞİTİM FONU	10
26	ÖZCAN SÜMER	EĞİTİM FONU	10
27	ŞEREF KEÇELİ	EĞİTİM FONU	10
28	KADİR KURTULUŞ	EĞİTİM FONU	10
29	FEYRUZ YILMAZ	EĞİTİM FONU	10
30	MEHMET SALİH KALKAVAN	EĞİTİM FONU	10

BURS VEREN ÜYELER BURS VEREN ÜYELER BURS VEREN ÜYELER BURS VEREN ÜYELER BURS VEREN ÜYELER BURS VEREN ÜYELER BURS VEREN ÜYELER BURS VEREN ÜYELER BURS VEREN ÜYELER

ÇETİN	KEÇELİ
SAFA	MORGÜL
OSMAN	YAZICI
KORHAN	TAVİLOĞLU
SITKI	MATARACI
KEMAL EDİP	ORAL

EROL	EVGİN
ATIF	KETENCİ
İSMET	KÖSEOĞLU
TAHSİN	KAYA
ONUR	YAVUZ
ABDURRAHİM	ALBAYRAK

ALİ CAN	TANSUKER
NECDET	BALCI
SUAT	AK
YUSUF	ÖZTİRYAKI
ALİ RIZA	ARAL
HAKAN	YAVRUÇU
FETHİ	KADIOĞLU
AHMET	YAVUZ

FARUK İHSAN	İSHAKOĞLU
AZMİ	DELİBALTA
GÖKHAN	BALCI
ALİ KEMAL	KOPUZ
TAHİR	YILMAZ
MUSTAFA FARUK	USTA
EMRULLAH	GÖZCÜ
MEHMET	GERZ

Rize Vakfı bünyesinde karşılıksız burs vermek

Rize Vakfı bünyesinde üyelerimizin "EĞİTİM FONU" oluşturabilmesi için en az 10 öğrencinin sekiz ay süre ile bursunun taahhüt edilip burs tutarının her ay eşit taksitler halinde Rize Vakfı Eğitim Hesabına havale yapılması

suretiyle eğitime destek olalım...

gerekmektedir. Ülkemizin geleceğine ışık tutacak nitelikli gençlerin topluma kazandırılması için imkanları kısıtlı olan gençlerimize destek olalım. "EN AZ BİR ÖĞRENCİYE KARŞILIKSIZ BURS" kampanyamıza desteklerinizi bekleriz.

Armonia

DÜĞÜN - DAVET

SALONLARIMIZ

Armonia
ADA
Bayrampaşa

Armonia
DE LUXE
Bayrampaşa

Armonia
LOUNGE
Bayrampaşa

Armonia
PARK
Bayrampaşa

Armonia
GOLDEN TULIP
Bayrampaşa

Armonia
BOSPHORUS GARDEN
Sarıyer

Armonia
BOSPHORUS LUXURY
Sarıyer

Armonia
MİMAROBA
Büyükkçekmece

Salonlarımız,
hizmetlerimiz &
daha fazlası için

Yıldırım Mahallesi Şehir Parkı Cd.
Adapark No:2/J Bayrampaşa / İstanbul
info@armoniadavet.com - koordinasyon@armoniadavet.com
☎ +90 507 751 17 03 Instagram: armoniadavet
www.armoniadavet.com

En Mutlu Gününüz,
Unutulmaz Olsun♥

Armonia

DÜĞÜN - DAVET

Bosphorus Garden & Luxury

Hayatınızın en anlamlı günlerinden biri olan
düğün, nişan ve nikah organizasyonlarınız için
sizi ve konuklarınızı dört dörtlük bir ortamı yaşamaya davet ediyor
Geniş ve donanımlı salonları, güler yüzlü ve profesyonel ekibiyle
Armonia Düğün & Davet,
özel günleriniz için çok özel bir seçim ...

Büyükdere Mah.Çayırbaşı Cad. No:34 Sarıyer - İstanbul
info@armoniadavet.com - koordinasyon@armoniadavet.com
☎ +90 507 751 17 03 Instagram: armoniadavet

Salonlarımız,
hizmetlerimiz & daha fazlası için www.armoniadavet.com

1 NİSAN 2023

Rize Vakfı Geleneksel İftar Yemeği...

Yenilenerek modern bir görünüme kavuşan Rize Vakfı Sosyal tesislerinde Rize Vakfı tarafından düzenlenen Geleneksel iftar yemeğine katılım her zamanki gibi yüksekti..

Ali Kemal Kopuz
Kopuzlar Vakfı Başkanı

Yönetim Kurulu Başkan vekili Mahmut Ekşi ve
Yönetim Kurulu üyesi Murat Kamil Gümüş...

Tesislerin yeni işletmecisi Yasin Sönmez (Sağda)

Vakıf üyelerinden M.Yakup Hacıhüseyinoğlu
Vakıf İftar Yemeği'nde dostlarıyla beraber...

Genel Sekreter Hüseyin Karaahmetoğlu, Eski Yönetim Kurulu
üyelerinden Fazlı Yıldırım, Cengiz Yenigün vakıf iftar yemeğinde...

Trabzonspor ve Beşiktaşın efsaneleri Mehmet Ekşi
ve Necdet Ergün iftar yemeğinde...

Rize Vakfı tarafından düzenlenen Geleneksel iftar yemeğine katılanlardan, Sarıyer Belediye Başkanı, Şükrü Genç, Meş Üniversitesi Rektörü Muhammet Şahin, Rize Vakfı Başkan Yardımcılarının Mehmet Akdağ ve İshak Koçoğlu, Ramazan Kopuz..

Rize Vakfı üyelerinden Ramazan Kopuz iftar yemeğinde...

Prof. Dr. Arif Yavuz ve eşi, Yönetim Kurulu üyesi Onur Yavuz..

Başkan vekili Mahmut Ekşi, Rize Vakfı kurucularından eski Genel Sekreter Sami Kumbasar, Kadem Ekşi, Recep Ali Aksoylu, Başkan Yardımcısı Sadık Tavukçuoğlu dostlarıyla beraber Rize Vakfı İftar yemeğinde...

Rize vakfı Geleneksel olarak Ramazan ayının ilk haftasonu düzenlediği iftar organizasyonu ile camiayı buluşturmaktadır...

Rize Vakfı Geleneksel iftar yemekleri her yıl Ramazan ayının ilk haftasonu boğazın nezih mekanlarından Armonia'da yapılmaktadır...

Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürü Osman Kan, Mahmut Demirkapı ve eşi...

İstanbul Milletvekili Gökhan Zeybek, Meş Üniversitesi Rektörü Muhammet Şahin, Rize Vakfı Başkanı Orhan Keçeli, Sarıyer Belediye Başkanı Şükrü Genç, Rize Vakfı Başkan Yardımcısı Mehmet Akdağ ve iftar yemeğinde birlikte...

Beşiktaş Başkan Vekili aynı zamanda Rize Vakfı Başkan yardımcılarında Engin Baltacı dostlarıyla birlikte İftar yemeğinde...

Ali Zeki Saruhan ve Engin Keçeli...

Gökhan Zeybek, Muhammed Şahin

Rize'nin eski sevilen milletvekillerinden Sami Kumbasar, Murat Kamil Gümüş, Sadık Tavukçuoğlu, Yönetim Kurulu üyesi Sibel Kumbasar iftar yemeğinde...

Eski Milletvekillerinden Rize Vakfı Üyesi Yaşar Bozkurt Öztürk, Şaban Öztürk...

600 civarında davetlinin katıldığı Geleneksel Rize Vakfı wıftar yemeğinde Sazkaya ailesi dostlarıyla beraber...

Üyelerimizden eski Milletvekili Bozkurt Yaşar Öztürk, Başkan Keçeli ile...

Yönetim Kurulu üyesi Erol Aykut Başkan Keçeli ile birlikte...

Vakıf üyelerinden Dursun Ekşi, Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı İshak Koçoğlu, Başkan Vekili Mahmut Ekşi, Yönetim Kurulu Üyesi Rektör Muhammed Şahin..

Muhittin Yakup Hacıhüseyinoğlu ve yakın dostları birlikte oruç açtı...

İbrahim Özdem Paşa, Sultan Telliöğlu, Yusuf Uzunbaş, Beşiktaşın efsaneleri Necdet, Mehmet Ekşi, Prof. Dr. Yunus Aydın, Mimar Ahmet Erkan iftar yemeğinde...

Hasan Sazkaya oğlu ile birlikte güzel bir Rize Vakfı anısı...

Dilek Pastaneleri,

İstanbul - Hadımköy'de yaklaşık 30.000 m2 kapalı alana sahip yeni fabrikamızı faaliyete geçirerek imalattaki istihdam sayımızı da arttırdık.

Fabrikamızın açılışı ile birlikte pastacılık sektöründe kurgulanmış en büyük toptan satış ağını da devreye alacağız. Özellikle sektördeki Pastane ve Kafe'leri imalat yatırım maliyetinden kurtardığımız gibi üretim ile meşgul etmeden satış odaklı çalışarak işlerini büyük ölçüde rahatlatmış olacağız.

2023 yılı itibari ile sadece İstanbul'da mağaza sayımızı 50'ye çıkararak sizlerle her gün biraz daha büyüyoruz.

2024 yılı ile birlikte 67. kuruluş yıl dönümümüzü 67 mağaza ile kutlamak istiyoruz ayrıca mevcut Ortadoğu mağazalarımızın yanı sıra Avrupa'da da yeni mağazalar açarak büyümeyi hedefliyoruz.

İstanbul'daki mevcut mağazalarımıza ilave olarak, Ankara, İzmir ve Antalya gibi illerde gelen talepler üzerine yeni Master Franchise vermeyi planlıyoruz.

65 yılı aşkın tecrübemizi Franchiseelerimiz ile paylaşarak birlikte büyüyoruz.

www.dilek.com.tr
0 212 671 70 34

BÜYÜK KULÜP'TE MUHTEŞEM ZARA...

12 MAYIS
2023

Rize Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Vakfı tarafından geleneksel olarak her yıl organize edilen "Eğitime destek amaçlı Balo Büyük Kulüp Sosyal Tesisleri'nde nezih bir atmosferde gerçekleşti.

Ülkemizin sevilen sanatçılarından Zara'nın sahne aldığı gecede Başkan Orhan Keçeli davetlilere hitaben kısa bir konuşma yaptı. Gecenin finalinde her zaman olduğu gibi horon vardı.

Ülkemizin sevilen sanatçısı ZARA davetlilere muhteşem bir müzik ziyafeti çekti. Sanatçı birbirinden güzel eserleri davatlılarla birlikte söyledi...

Başkan Keçeli , Başkan vekili Mahmut Ekşi ile birlikte...

Şişli Belediyesi Meclis Başkanı Çetin Keçeli..

Tenis camiasının önde gelen isimleri de gecedeydi. Camianın sevilen ismi Nejat Müldür Paşa, Levent Tenis Kulübü Başkanı Şeref Keçeli ve Başkan Orhan Keçeli birlikte...

Engin Keçeli ve eşi Balo Büyük Kulüp davetimize renk kattılar...

Rize Vakfı Yönetim Kurulu üyesi Murat Kamil Gümüş ve eşi..

Rize Vakfı Yönetim Kurulu üyesi Özcan Sümer ve eşi...

Rize Vakfı'nın her etkinliğinde aramızda olan Sarıyer'in sevilen Belediye Başkanı Şükrü Genç Başkan Keçeli ile...

MEF Üniversitesi Rektörü aynı zamanda Rize Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Muhammed Şahin geceye eşi ile katıldı...

Camianın sevilen isimlerinden Rize Vakfı eski Yönetim Kurulu üyelerinden Fazlı Yıldırım geceye aile bireyleri ile katıldı...

Rize Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Vakfı Başkan yardımcılarında İshak Koçoğlu...

Organizasyonlarda davetlilerle yakından ilgilenen Rize Vakfı Gençlik kolları gecede aynı masayı paylaştı...

İTÖ Yönetim Kurulu Üyesi Salih Sami Atılgan gecede dostları ile birlikte...

Prof. Dr. Yunus Aydın ve Nejat Müldür Paşa gecede Şeref Keçeli ile aynı masayı paylaştı...

Rize Vakfı Başkan Yardımcılarında Mehmet Akdağ geceye aile bireyleri ile birlikte katıldı.

Rize Vakfı üyelerinden Nedim Keçeli geceye eşi ile birlikte katıldı...

Rize Vakfı Üyeleri'nden Bülent Keçeli Büyük Kulüp'teki Geleneksel Balo'ya eşi ile birlikte katıldı...

Karadeniz'in önde gelen işadamlarından Kemal Şener Rize Vakfı Balosu'na eşi ile birlikte katıldı...

Rize Vakfı eski Yönetim Kurulu üyelerinden Kenan Torlak Başkan Orhan Keçeli ve Yönetim Kurulu üyesi Onur Yavuz ile birlikte...

Rize Vakfı Denetleme Kurulu üyesi Mehmet Gerz gecede eşi ile birlikte...

Rize Vakfı Başkanı Orhan Keçeli ve Başkan Yardımcılarından Şeref Keçeli gecede aile bireyleri ile birlikte...

Müzeyyen Keçeli ve Bülent Keçeli aile bireyleri ile birlikte...

Mahmut Demirkapı ve eşi Prof. Dr. Arif Yavuz ile...

Rize Vakfı Yönetim Kurulu üyesi Erol Aykut, Rektör Muhammed Şahin ile birlikte

Rize Vakfı Yönetim Kurulu üyesi Turhan Saraloğlu ve eşi gecede...

Adli Tıp Başkanı Hızır Aslıyüksek gecede Gençlik Kolları ile birlikte...

Av. Muharrem Keçeli ve Ahmet Keçeli...

Rize Vakfı Denetleme Kurulu üyesi Onur Akıldız gecede aile bireyleri ile birlikte katıldı...

Rize Vakfı Genel Sekreteri Av. Hüseyin Karahmetoğlu ve eşi...

Rize Vakfı Başkan Yardımcılarından Sadık Tavukçuoğlu geleneksel baloya yakın dostları ile birlikte katıldı...

Orhan Keçeli Fikri Kumbasar ile birlikte..

Adli Tıp Başkanı Hızır Aslıyüksek, işadamı Eyüp Akbal, Onur Yavuz ve Gençlik Kolları başkanı İlkan Yazıcı birlikte...

Rize Vakfı ve Başakşehir Futbol Takımı Y.K. Üyesi Mustafa Saral...

Rize Vakfı üyelerinden Adem Molla, Bayram Ali Koçoğlu, Hasan Sazkaya birlikte...

Başkan Keçeli Kumbasar ailesinden Şebnem - Oğuz Mercankaya çifti ile...

Rize Vakfı'nın bir çok etkinliğinde sahne alan ülkemizin sevilen sanatçılarından Zara Büyük Kulüp'te davetlilere unutamayacakları bir müzik ziyafeti çektii. Sanatçı şarkılarını zaman zaman davetlilerle birlikte okudu...

Gecenin finalinde horon ekibinin coşkusuna davetliler de katıldı...

Orhan Keçeli, Müzeyyen Keçeli, Engin ve Nedim Keçeli eşleri ile birlikte.

Orhan Keçeli ve Eser Bayraktar Kaptanoğlu...

Rize Vakfı Başkan Yardımcısı Sadık Tavukçuoğlu gecede yakın dostları ile birlikte...

Gökhan Ekşioğlu ve Bülent Keçeli Rize Vakfı balosunda aynı masayı paylaştı...

Rize Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi Erol Aykut gecede dostlarıyla beraber...

Başkanlar birarada... Rize Vakfı Başkanı Orhan Keçeli, Sarıyer Belediye Başkanı Şükrü Genç, Büyük Kulüp Başkanı Gündüz Kaptanoğlu, eski Milletvekillerinden Sami Kumbasar gecede aynı masayı paylaştı...

Rize Vakfı Başkan vekili Mahmut Ekşi her zaman olduğu gibi geceye yakın aile bireyleri ile katıldı...

Ülkemizin sevilen sanatçısı Zara birbirinden güzel şarkılarıyla geceye renk kattı...

Muhteşem performansı ile ayakta alkışlanan Zara'ya gecenin finalinde Rize Vakfı çiçeğini sunucu Neslihan Maltepe verdi..

Rize Vakfı

Gençlik Kolları'ndan

Eğitime Tam Destek...

Rize Vakfı kuruluşundan beri gençlere büyük önem vermektedir. Hemen hemen her dönemde gerek Yönetim Kurulunda gerekse Denetleme kurulunda gençleri görebilmek mümkündür.

Rize Vakfı Gençlik Kolları Mustafa İstif, Hızır Aslyüksek, Faruk Hut, Süleyman Usta (Rahmetli) Nizamettin Balcı, Mahmut Kopuz, Nevzat Kulaberoğlu, Ahmet Önçirak, Sevda Türedi

gibi isimlerle başladı daha sonra İlkan Yazıcı başkanlığında Ömer Diren, Oğuz Yazıcı, Ramazan Sarı, Kerem Kazdal, Ali Erbaş, Besim Yurtvermez, Emine Yazıcı, Fatma Kazdal, Hacer Kazancı, İhsan Yarıcı, Mehmet Uzun, Mehmet Yanık, Onurcan Karaali, Ramazan Yılmaz, Sinem Biberöglü, Sena İnceoğlu, Tevfik Şeker, Tuğba Yanık, Vahdet Biberöglü gibi gençlerle devam etmektedir. Vakıf Rize dergisi

olarak Gençlerin Rize Vakfı ile ilgili duygu ve düşüncelerini öğrenelim dedik. İşte Gençlerin bakış açısından Rize Vakfı...

Bize Rize Vakfı'ndan bahsedermisiniz?

1989 yılında kurulan Rize Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Vakfı, Rize'ye hizmet etmeyi ve kente her alanda katkı sunmayı hedefleyen idealist in-

sanlardan oluşan bir sivil toplum kuruluşudur. Vakıf, Rizeliler için bir "çatı" konumunda. Gerçek manada görevini yerine getiren bir sivil toplum kuruluşu. Siyasetin içinde ama siyasetten uzak. Kapısı herkese açık. Hemşerilerini, üyelerini önde tutan Rize'mizin en köklü kurumlarından birisi.

34 yıldır Rize kenti için birçok çalışmaya ev sahipliği yapan Rize Vakfı, köklü geçmişiyle diğer sivil toplum ku-

ruluşlarından ayrışıyor. Rize'nin pek çok sorununda çözüm noktasında projeler üretmiş, üretilen projelerin hayata geçirilmesi için takipçi olmuş bir vakıf. Vakıf, Rizespor A.Ş.'nin kurulmasından üniversitenin kurulmasına kadar pek çok projede aktif bir şekilde yer alırken, hala bu projelerin en büyük destekçi ve takipçilerinden. Böyle bir geçmişe sahip sivil toplum kuruluşunda çalışma imkânına sahip olduğumuz için kendimizi

**çok şanslı hissediyoruz.
Rize Vakfı ile yolunuz
ne zaman kesişti?**

Rize'den kopup buralara gelmiş 11 memleket sevdalı genç, içinde Rize barındıran, memleket özlemini gidebileceğimiz yuva ararken 2011 yılında Rize Vakfı ile yollarımız kesişti.

İstanbul'da bu denli köklü bir yapıya sahip, memleketin içinden gelen insanlardan oluşan başka bir sivil toplum örgütü yoktu. O zamanlar dünyamız bu kadar dijital değildi. Rize Vakfı da değildi elbette. Sosyal medya hesabı yok, mail adresleri ile iletişim bu kadar yaygın değil. Vakfa nasıl ulaşabileceğimizi araştırırken Y. Süleyman Usta ve Yılmaz Ekşi ile tanıştık. Kendilerine yaptığımız ve yapmak istediklerimiz çalışmalarını aktardık. Bizi bir toplantıda Vakfımızın Başkanı Orhan Keçeli ve Dr. Hızır Aslıyüksel ile tanıştırdılar. O gün Orhan başkanımız Hızır hocayı bizlerden sorumlu tayin edince artık Hızır hoca ile çalışmaya başladık ve bizim için güzel çalışmaların önü açıldı.

Sizleri bir gençlik yapılanmasına yönlendiren ne oldu?

2010'lu yıllarda Rizeli gençler her alanda aktifti. Siyasetin her kademesinde, sosyal alanlardaki organizasyonlarda gençlerimiz görev alıyordu. Fakat gençlerimiz Rizelilerin kurduğu sivil toplum kuruluşlarında bu kadar aktif değildi. Bu noktada memleketimiz için daha faydalı olabilmek adına daha kapsayıcı bir topluluk oluşturmak istedik. Kuruluşumuza temel teşkil eden motivasyon bu oldu.

Rize Vakfı Gençlik Kolları'nı kısaca tanıtır mısınız?

Bizler Rize sevdalıları bir grup gencin kurduğu bir oluşumuz. Çocukluğumuzda Rize sokaklarında top koşturan, ağaç gölgelerinde, çay seti aralarında evcilik oynayan; şimdi ise ülkemizin ve dünyanın birçok kentinde binalar inşa eden, enerji merkezlerinin entegrasyonunu sağlayan, pek çok gence eğitim veren, sağlık sektöründe dünya çapında projeler üreten ve insanlığa faydalı olabilmek adına koşturan gençleriz.

Vizyonu ve misyonu gereği gençler ile diyalogu önceleyen, onlar için katma değer üreten projelerin her daim arkasında duran bir sivil toplum kuruluşu olan Rize Vakfı çatısı altında 2011 yılından bu yana faaliyetlerimizi sürdürüyoruz. Vakıf çatısı altında

aktif görev ve sorumluluk alan Gençlik Kolları, Rize Vakfı'nın hedefleri doğrultusunda kendi temel değerlerini oluşturmuştur.

Bu temel değerleri "güvenirlilik ve saygınlık", "gönüllülük", "açık kapı politikası", "bireye saygı", "bilimsellik", "yenilikçilik", "liderlik" ve "siyasi tarafsızlık" başlıkları altında toplayabiliriz.

Rizeli üniversite öğrencileri başta olmak üzere Rizeli gençlerin kişisel gelişimi, eğitim hayatı ve iş hayatlarına katkı sağlayacak etkinlikler organize ederek onları bir araya getiriyoruz.

Rize Vakfı Gençlik Kolları Yunus Emre'nin "gelin tanış olalım, işi kolay kılalım, sevelim sevelelim" düsturuyla hareket ediyor. Hacı Bektaş-ı Veli'nin dediği gibi "Bir olalım, iri olalım, diri olalım!.." diyoruz.

Bize yaptığınız organizasyonlardan ve amaçlarınızdan bahsedermisiniz?

Gençliğimizin de verdiği cesaretle çok büyük hedeflerle yola koyulduk. Yeni anayasa çalışmaları için düzenlenecek konferanslar, memleket için tarama konferansları, burs-staj-iş imkanı sağlayacak fuarlar, Rize'de üniversite tanıtım günleri ve daha sayamadığımız onlarca proje. Hatta bir toplantımızda neden bir Rize Vakfı Üniversitesi kurulmasını diye tartışmış ve neler yapabiliriz diye günlerce araştırmalar yapmıştık.

Sivil toplum kuruluşları hitap ettiği kesimin istekleri ve ihtiyaçlarına göre yol almalı. Örneğin o yıllarda Rize'de bir üniversite tanıtım fuarı yapılmıyordu. Pek çok lise mezunu gencimiz gitmek istediği üniversiteyi görmeden, istediği bölüme alakalı kimseyle görüşmeden tercih yapıyordu. Bu sebeple bizler tanıtım fuarı organize etmeyi planlamıştık. O dönem belediye başkanlığı, milli eğitim müdürlüğü ve bazı üniversiteler ile görüştük. Biz çalışmalarımızı sürdürürken az önce bahsettiğimiz kurumlar çalışmalarını tamamladılar ve Rize'de bu yönde pek çok projenin hayata geçmesine ön ayak olduk.

Sonraki dönemlerde iş bulamayan, staj yeri arayan arkadaşlarımızın talepleri için birkaç proje geliştirdik. Yüzlerce arkadaşımız başvuruyu formumuzu doldurarak taleplerini

bize ilettiler. Oluşturduğumuz komisyon vasıtasıyla, Hızır hocamızın da destekleri sayesinde hemşehrimiz olan iş adamları ve yöneticiler ile başvuru sahiplerini görüştürerek iş veya staj imkanı sağladık.

Sivil toplum kuruluşlarında, özellikle de gençlik oluşumlarında spor aktiviteleri ve geziler olmazsa olmazdır. Bizler de imkanlar ölçüsünde bazı organizasyonlar düzenledik. Bizler için önemli bir yere sahip olan Baba Reis Ekrem Orhon adına üniversiteler arası turnuva düzenledik. Çok sayıda üniversiteden yüzlerce genç 'Baba Reis Ekrem Orhon Futbol Turnuvası'nda meşin yuvarlağın peşinde koştu. Mavi formanın yeşile üstünlüğüyle değil, mavi ve yeşil formanın birlikteliğinin üstünlüğüyle bu güzel turnuvamızı yıllarca sürdürdük.

İnsan önce kendi evinin önünü süpürmeli. Önce evinin önünü süpürecek ki sokağa ve mahalleye yayılabilesin. Bizler bu düşünceden hareketle pek çok köy okuluna, sivil toplum kuruluşları ile birlikte destekler verdik ve halen bu konuda çalışmalar yapılıyor. Burslarımızdan artırdığımız paralarla, ailemiz ve yakınlarımızdan topladığımız hayır paraları ile alışverişler yaptık. Arkadaşlarımız sokak sokak gezerek en kaliteli malzemeleri aradı. Çamlıhemşin ilçemizde bir köy okuluna destek ulaştırdık. Arkadaşlarımız oradaki çocuklar ile gün boyu oyunlar oynadı, aktiviteler düzenledi. Hepsinden önemlisi yardımların devamlılığı için her bir öğrenci kardeşimize mektup ulaştırdık. Bizlere ulaşabileceklerini belirterek, ilkokuldan üniversiteye kadar her daim Rize Vakfı'nın kapısının onlara açık olduğunu anlatan mektuplarımız ile iletişimimizi kuvvetlendirdik. Halen bizlere ulaşip hal hatır soran kardeşlerimiz var.

"Rizeli Gençler Rize Vakfı'nda Buluşuyor" sloganıyla düzenlenen organizasyonlarda neler amaçladınız, neler yapabildiniz?

Vakfımızın en büyük avantajlarından birisi de kendi sosyal tesisimizin olması. Sarıyer'de, boğazın yanı başında böyle bir tesis her sivil toplum kuruluşuna nasip olmaz. Böylesine bir tesisi Vakfımıza kazandıran büyük yüklerimize ne kadar teşekkür etsek azdır.

2011 yılının kış aylarında oluşumumuzu belirli bir noktaya taşıyıp belirli bir kitleye ulaştığımızda böyle bir organizasyon yapmaya karar verdik. Bizim için Vakıf sadece bir buluşma yeri değildi. Vakfı ortak bir nokta ve durak haline getirmeyi amaçlamıştık.

Uzun uğraşlar ve yapılan görüşmeler neticesinde "Rizeli Gençler Rize Vakfında Buluşuyor" başlığı altında gençlerimizi ulaştırmaya çalıştık. Bizim için Vakıf sadece bir buluşma yeri değildi. Vakfı ortak bir nokta ve durak haline getirmeyi amaçlamıştık. Uzun uğraşlar ve yapılan görüşmeler neticesinde "Rizeli Gençler Rize Vakfında Buluşuyor" başlığı altında gençlerimizi ulaştırmaya çalıştık. Bizim için Vakıf sadece bir buluşma yeri değildi. Vakfı ortak bir nokta ve durak haline getirmeyi amaçlamıştık.

Akademisyen bu kadar fazla olunca bazı arkadaşlar bilimden ve derslerden konuşulacak diye beklemiş olabilir tabi. Ama konumuz doğal olarak Rize, Rizeliler ve horon oldu. Daha dün kadar hocamızın odasına girmeye çekinirken şimdi kol kola horon tepbiliyorduk. Bunlar tabi sosyal kazanım olarak pek çoğumuzda bazı tabuları yıktı. Bazı arkadaşlarımızın cesaretlenmesi için güzel bir organizasyon oldu. Rize Vakfı kimliğiyle, bu kadar istekli bir topluluk olunca daha ilk organizasyonda yüzlerce genç ile aynı sofrayı paylaşmak nasip oldu.

Gençlerin Rize Vakfı'na ilgisi nasıl?

Bizler Vakfın gençlik oluşumunu tekrar canlandırmaya uğraştığımız yıllarda sosyal medyanın gücü bu denli fazla değildi. Bu sebeple gençlere ulaşmamız bir hayli zaman aldı. Vakfın, şehrin ileri gelenlerinin desteğini alması, medyada projeleriyle ve verdiği desteklerle adından çokça söz ettir-

mesi gençlerin Vakfımızı sahiplenmelerini sağlarken, katılımlar çok hızlı şekilde ilerledi. Pek çok üniversite öğrencisi Vakfımızın yönetim kurulu ve üyeleriyle yüz yüze görüşüp, karşılıklı bilgi alışverişinde bulundukça kişisel ağlarını geliştirme imkanı buldu ve motivasyonları arttı. Yoğun işleri arasında gençlerimize destek olan Vakıf yönetimi ve üyeleri, gençlerin vakfı bu denli sahiplenmelerine önemli katkıları sundu. Başta Başkanımız Orhan Keçeli olmak üzere tüm yönetim kurulumuza, bizlere geniş imkanlar sundukları için teşekkür ediyoruz.

Gençlere hangi kanallar ile nasıl ulaşıyorsunuz?

Oluşumumuzun ilk yıllarında deyim yerindeyse kapı kapı dolaşarak tüm gençlere ulaşmaya çalıştık. Kurucu 11 arkadaşımız ile yüzlerce gencin bilgilerini toparlayarak iletişim havuzu oluşturduk. Bu birikim ilerleyen yıllarda iş, staj, sağlık gibi birçok alanda hemşehrilerimize destek olabilmek adına çok faydalı oldu. Rize Vakfı Gençlik Kolları'nın üniversitelerde ve çeşitli şehirlerdeki temsilcilikleri aracılığıyla pek çok arkadaşımızın ekibe dahil olması için sayısız görüşmeler yaptık. Sosyal medya ve diğer kanallar aracılığıyla her geçen gün daha fazla Rizeli gence erişiyoruz. İletişim imkanları arttıkça ağız da genişliyor. Gençlere ulaşıyor, görüşlerini ve önerilerini alıyoruz.

Gençlere Rize Vakfı'na geliş katkı sağlamaya ve etkinliklerine katılmalarını tavsiye eder misiniz?

Rize Vakfı'nı bizler bir sivil toplum kuruluşundan öte bir yurt gibi, sıla gibi kurguladık. Meşhur merdi-

venlerinde, ahşap kapılarının ardında memleket havası aldık. Bu yüzdendir ki her hemşehrimize bu topluluğa, bu aileye sahip çıkmalarını, bu aileye dahil olmalarını tavsiye ediyoruz.

İstanbul'daki Rizeli gençlerin ne kadarına ulaşabiliyorsunuz?

Bizler şu anda yaklaşık 5 bin 670 genç ile doğrudan iletişim halindeyiz. Dolaylı olarak erişebildiğimiz kişi sayısı ise 20 binleri buluyor. Bunların pek çoğuna mail, telefon gibi kanallar, kalan kısma da sosyal medya aracılığıyla ulaşıyoruz.

Geleceğe yönelik yol haritanız nedir?

Vakfımız Üniversite öğrencilerine karşılıksız burs imkanı sağlıyor. Bizler üniversite yıllarında vakfımız sayesinde pek çok imkandan faydalandık. Şu anda eğitim gören arkadaşlarımızın da bu imkanlara ulaşmaları için kendi aramızda bir burs fonu oluşturduk. Geçtiğimiz yıl 25 öğrenciye burs imkanı sağladık. Bu yıl 50 öğrenciye burs vermeyi ümit ediyoruz. Bu bağlamda genç arkadaşlarımıza burs vermek isteyen hemşehrilerimizi bu fona katılmaya davet ediyoruz.

Daha çok gence ulaşmak için de yoğun çaba sarf ediyoruz. Üniversiteyi yeni kazanan, barınma ihtiyacı hisseden kardeşlerimize destek olmak, sosyokültürel adaptasyonlarına yardımcı olmak, iş dünyası ile iletişimlerini sağlayacak bağlantılar kurmaları için destek olmayı amaçlıyor ve bu yönde sık sık bir araya gelerek bizlere ulaşan arkadaşlarımıza koçluk hizmeti veriyoruz.

Tabi tüm bunların yanında Rize Vakfı Üniversitesi hayalimizi süsleyemeye devam ediyor.

Osman Aşkın Bak Gençlik ve Spor Bakanı (Rize - Pazar)

Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak İTÜ Makine Fakültesini bitirdi. Öğretim üyeliği ve üst düzey yöneticilik yaptı. İngiltere'de Nottingham Üniversitesi'nde İşletme Yönetimi ve Endüstri Mühendisliği alanında yüksek lisansını, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Endüstri Mühendisliği Programı'nda doktorasını yaptı. Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu, Türk İnan İş Konseyi Yürütme Kurulu Üyesi olarak görev üstlendi. İstanbul Ticaret Odası'nda Meclis Üyesi olarak görev yaptı. Çeşitli spor kulüplerinde genel sekreterlik ve başkanlık görevleri

ile federasyonlarda yönetim kurulu üyeliği, kurul üyeliği, genel kurul delegeliği ve başkanlık görevlerinde bulundu. Çok sayıda makale ve bilimsel yayını bulunmaktadır. 24. Dönemde İstanbul, 25, 26 ve 27. Dönemde Rize Milletvekili seçildi. NATO Parlamenterler Asamblesi Türk Grubu Üyesi ve Dışişleri Komisyonu Sözcüsü oldu. Doping Mücadele Araştırma Komisyonu Başkanlığı yaptı. 65. Hükümette Gençlik ve Spor Bakanı olarak görev aldı. Çok iyi düzeyde İngilizce ve orta düzeyde Almanca ve Farsça bilen Bak, evli ve dört çocuk babasıdır.

Münir Karaloğlu İçişleri Bakan Yardımcısı (Rize - Çayeli)

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın imzasıyla Resmî Gazete'de yayımlanan karara göre 17 bakanlıkta 68 Bakan Yardımcısı'nın ataması yapıldı. Yayımlanan karara göre, Münir Karaloğlu İçişleri Bakan Yardımcısı oldu.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreterliği yapan ve ardından uzun yıllar Van, Antalya ve Diyarbakır Valiliği yapan ayrıca Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nin eski 'kayyum' başkanı Münir Karaloğlu Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın atamasıyla Karaloğlu'nu İçişleri Bakan Yardımcısı oldu.

Münir Karaloğlu, sosyal medyasında yaptığı açıklamada, kendisine görevi veren Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya'ya teşekkür etti.

Münir Karaloğlu kimdir?

İçişleri Bakan Yardımcılığı'na atanan eski Diyarbakır Valisi ve kayyumu Münir Kara-

loğlu, 1964 yılında Rize Çayeli Kaptanpaşa'da doğdu. 1989'da İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. 1990'da kaymakam adayı olarak mesleğe başladı. Adaylığı sırasında 8 ay İngiltere'de kamu yönetimi alanında çalışmalar yaptı. 1994 yılında Kırıkkale-Karakeçeli Kaymakamı olarak görev yaptı. Sırasıyla Harran Kaymakamı, Çekerek Kaymakamı, Reşadiye Kaymakamı, Kırklareli Vali Yardımcılığı, İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşaviri (Başbakan Danışmanı) görevinde bulundu. 2004-2009 yılları arasında Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri olarak görev yaptı. Aynı dönemde Yerel Yönetimler Kamu İşverenleri Sendikası'nın (YERELSEN) kurulmasına öncülük etti. Mayıs 2009'a kadar sendikanın genel başkanlık görevini sürdürdü.

2009 - 2013 yılları arasında Van Valiliği, 2013- 2016 yılları arasında Bursa Valiliği, 2016-2020 yılları arasında Antalya Valiliği

yaptı. 2020'de Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Diyarbakır Valiliği'ne atanan Karaloğlu, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi kayyumunda görev aldı.

Rize Vakfı Yönetim Kurulu

Rize Vakfı Burs çalışmalarına hız verdi...

Rize Vakfı Genel Sekreteri Av. Hüseyin Karaahmetoğlu Vakfın yayın organı VakıfRize dergisine yapmış olduğu açıklamada: "Vakfımızın birinci önceliği eğitime destek olmaktır. Bu doğrultuda Rize Vakfı olarak kuruluşun günümüze onbinlerce gençimize karşılıksız burs temin ettik, etmeye de devam ediyoruz. Gençlerimizin daha iyi şartlarda kendilerini

geleceğe hazırlama imkanı yakalamasına yardımcı olmaya çalışmaktayız. Rize Vakfı'na müracat eden ekonomik bakımdan yetersiz ancak başarılı gençlerimize imkanlar ölçüsünde sağlayacağımız karşılıksız burslar büyük önem taşımaktadır. Her üyemizin imkanlar ölçüsünde eğitime destek olmasını önemsiyoruz ve bekliyoruz." dedi.

Hüseyin Karaahmetoğlu
Genel Sekreter

MESUT YILMAZ MEZARI BAŞINDA ANILDI

Türk Siyasetinin önde gelen isimlerinden eski başbakanlarımızdan, merhum Mesut Yılmaz ölümünün üçüncü yıldönümünde mezarı başında anıldı. Anma töreninde Rize Vakfı yönetiminden Başkan Vekili Mahmut Ekşi, Başkan Yardımcısı İshak Koçoğlu, Genel Sekreter Hüseyin Karaahmetoğlu, Yönetim Kurulu Üyesi, Abdurrahim Albayrak ve Onur Yavuz ile birlikte Yüksek İstişare Kurulu Üyesi Turgut Yılmaz, çok sayıda Rizeli iş adamı katıldı. Rize Vakfı olarak merhum Mesut Yılmaz'ı rahmet, minnet ve şükranla anıyoruz.

Zafer Demircan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Bakan Yardımcısı (Rize - Merkez)

1969 yılında Gölcük'te doğdu. İlk ve Orta öğrenimini Kocaeli'nde tamamladı. 1993 yılında Ege Üniversitesi Kimya Mühendisliği'ni başarı ile bitirdi. Aynı yıl Hacettepe Üniversitesi Kimya Mühendisliği Bölümü'nde Yüksek Lisans programına başladı. 1996 yılında Doktora programına kabul edildi ve 2001 yılında Doktora programını derece ile bitirdi. 1993-2001 yılları arasında Hacettepe Üniversitesi'nde Araştırma Görevlisi olarak çalıştı. Yüksek Lisans ve Doktora çalışmalarını kapsamında İngiltere'de UMIST ve EXETER Üniversitelerinde çalışmalar yaptı. Yine bu süre içerisinde değişik

sanayi projelerinde, proje yöneticisi ve danışmanlık faaliyetlerini yürüttü. 2002 yılında Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nda göreve başladı. Enerji Uzmanı, Grup Başkanı olarak

görev yapan Zafer DEMİRCAN, 2008-2012 yılları arasında Tarifeler Daire Başkanı olarak görevine devam etti. 2012-2017 yılları arasında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nda, Enerji İşleri Genel Müdürü olarak görev yaptı. 2017 yılında Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Başkanlığı görevine vekâleten görevlendirildi. 2019 yılında Nükleer Düzenleme Kurumu Başkanı olarak atandı. Bilimsel dergilerde birçok bilimsel yayını ve çalışmaları yayımlandı. Hacettepe Üniversitesi'nde yarı zamanlı misafir öğretim görevlisi olarak ders vermeye devam etti. İyi derecede İngilizce bilmektedir.

BÜROKRASİDE RİZELİLER-BÜROKRASİDE RİZELİLER-BÜROKRASİDE RİZELİLER-BÜROKRASİDE RİZELİLER-BÜROKRASİDE RİZELİ-

Erol Karaömeroğlu
Bitlis Valisi - Rize Merkez

Mehmet Faruk Kazdal
Adıyaman valisi yard.

Faik Oktay Sözer
Beykoz Kaymakamı - Çayeli

Tefvik Kumbasar
Kaş Kaymakamı - İkizdere

Şaban Arda Yazıcı
Safranbolu Kaymakamı

Selin Sarı
Uşak-Eşme Kaymakamı

Ebubekir Şahin
RTÜK Başkanı

Erol Ökten
San. ve Tek. Bakanlığı
Yön. Hiz. Gn. Müd.

Hasan Erdoğan
Denizli - Bozkurt Kaymakamı

Adem Can Okur
Edirne - Süloğlu Kaymakamı

Zikrullah Erdoğan
Şanlıurfa - Halfeti Kaymakamı

Ümit Hüseyin Güney
Tuzla Kaymakamı (Arhavi)

Ömer Faruk Yelkenci (Rize - Çayeli) Milli Eğitim Bakan Yardımcısı

İlk, orta ve lise eğitimini İstanbul'da tamamladı. 1986 yılında Haydarpaşa Lisesi'nden, 1992 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nden mezun oldu. 2008 yılında Yeditepe Üniversitesi'nde tamamladı. Marmara Üniversitesi'nde doktorasını yaptı. Bir süre eğitim sektöründe çalıştıktan sonra 2014'te tekrar Milli Eğitim Bakanlığı bünyesine geçen Yelkenci, Bakanlık'ta 2014-2016 yılları arasında Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürü, 2016-2018 yılları arasında İstanbul İl Millî Eğitim Müdürü olarak; Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi'nde 2018-2022 yıl-

ları arasında Rektör Danışmanı olarak görev yaptı. Yıldız Teknik Üniversitesi'nde lisans düzeyinde eğitim felsefesi dersleri de veren Yelkenci, tekrar özel sektöre dönerek bir özel okul zincirinde genel müdür olarak çalıştı. Ömer Faruk Yelkenci, 22.06.2023 tarihinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bakan yardımcısı olarak atandı. Evli ve iki çocuk babası olan Yelkenci, iyi derecede İngilizce bilmektedir.

Safa Koçoğlu Gençlik ve Spor Bakanlığı Bakan Yardımcısı (Rize - Merkez)

İstanbul Ticaret Üniversitesi Hukuk Fakültesinden fakülte birincisi olarak 2011 yılında mezun oldu. Aynı üniversitede yüksek lisans eğitimine tam burslu devam etti. 2013 yılında "Vasiyet Tasarrufunun Hükümsüzlüğü" konulu yüksek lisans teziyle Özel Hukuk Anabilim Dalı ikincisi olarak mezun oldu. 2018 yılında "Boşanmanın Çocuk Açısından Sonuçları" konulu tez çalışması ile İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalından doktor unvanı aldı. Özel sektörde bir süre avukat olarak çalışan Koçoğlu, kamuda T.C. Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığında avukat, T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığında ba-

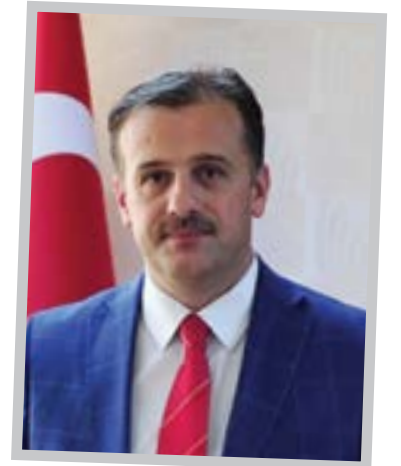
kanlık müşaviri olarak görev aldı. 2020-2023 yılları arasında İstanbul Medeniyet Üniversitesinde öğretim üyeliği yapan ve 2022 yılında doçentlik unvanını alan Koçoğlu'nun, aynı yılda "Türk Medeni Kanunu'na Göre Vakıfların Kuruluşu, İşleyişi

ve Sona Ermesi" adlı eseri yayınlandı. Diğer taraftan arabuluculuk faaliyetlerini de devam ettirdi. Çocuk ve gençlik hakları, ailenin güçlendirilmesi, sivil toplum hakları, kadına yönelik şiddet, cinsiyet ayrımcılığı/eşitsizliği, sosyal dışlanma ve kalkınma alanlarında akademik çalışmalarını sürdürmektedir. 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararnamesi uyarınca 22 Haziran 2023 tarihli 2023/308 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı Bakan Yardımcılığı görevine atanan Av. Doç. Dr. Safa Koçoğlu, bu tarihte göreve gelen en genç ve Gençlik ve Spor Bakanlığı tarihinde ilk kadın bakan yardımcısı oldu.

Kemal ŞAMLIOĞLU Milli Eğitim Bakan Yardımcısı (Rize - Ardeşen)

1978 yılında Rize'de doğdu. Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği mezunu olan Şamlioğlu, edebiyat eğitimi üzerine yüksek lisansını, Yeni Türk Edebiyatı üzerine Doktorasını tamamladı ve aynı alanda Doçent oldu. 1999 yılından itibaren meslek hayatında kamuda ve özel sektörde çeşitli kademelerde görev yaptı. Bu süreçte eğitim alanının yanı sıra; insan kaynakları, işletme ve bütçe yönetimi üzerine çalışmalar yürüttü. Milli Eği-

tim Bakanlığı'nda daire başkanlığı ve genel müdürlüğü döneminde; Türk eğitim sistemi hakkında önemli çalışmalara imza attı. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Genel Sekreterliği görevinde bulundu. Akademik alanda ulusal ve uluslararası yayınevlerinde yayımlanmış kitaplar ve makaleler kaleme alan Şamlioğlu, 22.06.2023 tarihinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bakan yardımcısı olarak atandı.

Ruhunuz Şad Olsun...

ADI	SOYADI	
EROL	TÜYSÜZ	(Zeki Tüysüz'ün Kardeşi)
NAZMİYE	EKŞİ	(Osman Ekşi'nin Annesi)
ÇETİN	TAŞKENT	(Rize Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi)
BÜLENT	KAPTANOĞLU	(Rize Vakfı Üyesi)
HAYDAR	ÇEMBERCİ	(Tahir Çemberci'nin Ağbeyi)
ŞAZİYE	AYKUT	(Erol Aykut'un Annesi)
CELAL	ERDOĞAN	(Rize Vakfı Üyesi)
İLYAS	YILMAZ	(Hızır Yılmaz'ın Kardeşi)
YAVUZ	SELİM İSHAKOĞLU	(Faruk İshakoğlu'nun Teyzesinin Oğlu)
HAYATİ	AKDEMİR	(Haldun Akdemir'in Amcası)
ADİL	GÖKSU	(Rize Vakfı Üyesi)
FATMA	ASLIYÜKSEK	(Dr. Hızır Aslıyüksek'in Annesi)
HAMİT	HAMDİ KAZANCI	(Rize Vakfı Üyesi)
NEZİH	MATARACI	(Rize Vakfı Üyesi)
FEVZİ	YAVUZ	(Rize Vakfı Üyesi)
MUSTAFA	KAŞIKÇI	(Rize Vakfı Üyesi)
F. NURDAN	TAVUKÇUOĞLU ARDAL	(Sadık Tavukçuoğlu'nun Halasının Kızı)
İBRAHİM	BALCI	(Araştırmacı Yazar - Rize Vakfı Üyesi)
MAKSUT	USTA	(Mehmet Salı Usta'nın Amcası)
DURSUNE	TABAK	(Cengiz Tabak'ın Annesi)
BENGÜ	GÖKSU	(Merhum Adil Göksu'nun Eşi)
FİKRİ	TECİMER	(Derya Tecimer'in Amcası)
FATMA	YAZICI	(Hayati Yazıcı'nın Annesi)
YUSUF	TAŞPINAR	(Tamer Taşpınar'ın yeğeni)
GÜNAY	KIRAN	(Tahir, Tamer, Murat, Gökhan, Barbaros Kiran'ın Annesi)
EBRU	ENGİN	(Behçet Engin'in Eşi)
TAHSİN	FEYİZOĞLU	(Dr. Akif Feyizoğlu'nun Babası)
ZERRİN	FERDANE PEHLİVANOĞLU	(Pınar Türeç'in Annesi)
GÜNAY	ULUTAŞ	(Yusuf Namoğlu'nun kayınvalidesi)
MERYEM	KILIÇ	(Ali Kılıç'ın Annesi)
NURAN	MEMİŞOĞLU	(Prof. Dr. Kemal Memişoğlu ve Prof. Dr. Nurdan Memişoğlu'nun Annesi)

ÇETİN TAŞKENT
ADİL GÖKSU

Birisi Rize Vakfı Yönetim Kurulu olarak, diğeri Yüksek İstişare Kurulu Üyesi olarak uzun yıllar hizmet etmiş iki güzide insan...
Mekanınız Cennet Olsun

İNSANLIK İÇİN TEHDİT Mİ? KONFOR MU?

YAPAY ZEKA

Bilgi çağındayız. Gelişen teknoloji ile birlikte dünya hızla ilerliyor. Artık kuşaklar arası mesafe 50 100 yıl değil, 10 20 yıla düşmüş durumda. Birçok şey zamanla yarışıyor. Ya kısa sürede piyasadan kayboluyor ya da gelişip zirve yapıyor. Bilgi, gelişmiş bilgi işlem merkezlerinde adeta baş döndürücü bir hızla evriliyor. Birçok şey çok kısa sürede moda veya demode olabiliyor. İnsanlık bu hızlı gelişim karşısında nasıl bir tavır alacak? Mesela geleceğin meslekleri neler? Bu mesleklerde kimler görev alacak? Yapay zekâ daha şimdiden birçok mesleği tehdit eder hale geldi. Fabrika denildiğinde akla gelen insan faktörü yerini çok kısa sürede sadece otonom robotlara bırakacak ve çalışan insan sayısı git gide azalacak gibi... Yapay zekânın gelişmesi ile birlikte birçok meslek tamamıyla robotlara terk edilecek. Bu derin işsizlikle beraber gelecek ekonomik dalga için bir çözüm planı oluşturulmazsa üstesinden gelinemeyecek bir başka insanlık problemi de doğmuş olacak.

Artık mavi yakalılar değil, beyaz yakalılar da bu derin tehditten muzdaripler. Birçok beyaz yakalı yapay zekâ ile vuku bulacak teknolojik dönüşüm depremine derin uykularında yakalanacaklar. Bu dönüşüm rüzgarı ısrarla görmezden gelinirse mavi yakalılar bir yana avukat, doktor, hakim, senarist, yazılım mühendisi gibi beyaz yakalılar da mesleklerinin ellerinden kayıp gitme riski ile baş başa kalabilir.

Yapay zekânın hayatımızı kolaylaştırmasının yanı sıra işin içinden çıkılmaz hale getirdiği ve çözülmesi gereken birçok noktayı beraberinde ortaya çıkardığı da bir gerçek.

Devletler, kurumlar ve özel sektör

kendi alanlarında adaptasyon süreçlerini hazırlamaya çalışsa da, hızla gelişen yapay zekâ teknolojisi alanında çok geride kalmaktadırlar.

Hemen etrafıca ve süratle bir teknolojik uyum planı hazırlanmazsa, şu an refah seviyesi gelişmiş ülkelerin bile gelişmeler karşısında endüstriyel çöküş yaşamaları ve kendilerini derin bir yoksulluk içinde bulmaları kaçınılmaz bir son olacaktır.

Bu sayımızda yapay zekâ kavramı, kullanım alanları, hayatımıza kazandırdığı çözümler, yapay zekâ alanında gelişmeler ve süreçlerin yanında, bu gelişmelerle birlikte başa çıkılması gereken yeni problemleri, konuştuğumuz Emekli Korgeneral Dr. Yavuz Türkgenci ile yaptığımız söyleşide ele alma fırsatı bulduk.

Teknolojinin toplum üzerindeki etkisine dair bizlere neler aktarabilirsiniz?

Aslında toplum gelişimine ışık tutan önemli dönemler var. Tarım çağı, sanayi çağı ve dijital çağ; bu dönemlerin en görkemlileri ve hatta kilometre taşları diyebiliriz. Örneğin kara saban bence tarım çağının en önemli buluşudur. Neden? Çünkü kara sabanın kullanımı ile birlikte tarımda önemli gelişmeler yaşandı ve insanlar bu uğraşları neticesinde yerleşik düzene geçmek durumunda kaldılar.

Sanayi çağına baktığımızda ise buhar makinasının icadı insanların tarım toplumundan sanayi toplumu haline geçiş yapmalarına imkân tanırken, dijital çağda ise bilgisayarın icadı bilgi toplumlarının oluşmasını sağladı.

Kısacası sanayi çağında insanın kas gücünün yerini makinalar alırken, dijital çağda ise insan beyninin yerini bilgisayarlar aldı.

Bu buluşların her biri ve dahası; toplumların gelişiminde, değişiminde, dönüşümünde yadsınamaz etkiler yaratmıştır. Örneğin buhar makinaları fabrikaların kurulmasına ve işçi sınıfının doğmasına neden olmuştur. Dijital çağda bilgisayarların gelişmesi ile birlikte toplumun tamamının yaşam şeklinin, çalışma şeklinin, iletişim şeklinin değişmesine neden oldu. Bilgisayar donanımlarının ve ona bağlı olarak yazılımların gün geçtikçe daha da gelişmesi birçok insanın hayal bile edemeyecekleri süratte ve boyutta toplum üzerinde halen peşi sıra birçok değişimin yaşanmasına neden olmaktadır. Dijital çağda karşımıza çıkan ve toplumu etkilemeye devam eden önemli teknolojilerden ikisi büyük veri (BV) ve yapay zekâdır (YP).

Büyük veri ve yapay zekâ konularına dair daha yalın bir dil kullanarak herkesin anlayabileceği şekilde bizi bilgilendirebilir misiniz?

Yaklaşık 8 milyar olan dünya nüfusunun neredeyse % 62,5'nin internet, % 58,4'nün sosyal medya, % 67,1'nin cep telefonu kullandığı ve bu oranların çok süratli bir şekilde arttığı görülmektedir. Bunun yanında çevrimiçi olan insanlar, değişik maksatlı kullanılan kameralar, meteoroloji sensörleri gibi algılayıcılar, medya kuruluşlarının yayımları, uydu fotoğrafları, insansız hava aracı (İHA) kameralarının görüntüleri gibi birçok veri kaynağı oldukça önemli miktarda veri üretmektedir.

“ Sanayi çağında insanın kas gücünün yerini makinalar alırken, dijital çağda ise insan beyninin yerini bilgisayarlar aldı. Dijital çağda karşımıza çıkan, toplumu etkileyen önemli kavramlardan ikisi büyük veri ve yapay zekâdır. ”

Dr. Yavuz Türkgenci
Emekli Korgeneral

Tüm bunlar haricinde nesnelerin interneti (IoT) kavramının doğmasına neden olan akıllı (smart) cihazlar ve makineler arasında internet kullanılarak gerçekleştirilen haberleşme trafiğinin hacmi, insanların kendi aralarında olan internet kullanımından daha yaygın ve yüksek hacimde gerçekleşiyor. Makinalar, interneti; insanlardan daha fazla kullanır hale geldi diyebiliriz. Totalde tüm bu cihaz ve makineler aracılığı ile üretilen Büyük veri olarak nitelendirdiğimiz bu verilerin işlenmesi; hacim, hız ve çeşitlilikleri dikkate aldığımızda imkânsız olduğu görülüyor.

Büyük veri müthiş bir hacimde, sürekli ve birbirinden farklı değişik biçimlerde akmaya devam ederken, bu hacimdeki verilerin ölçülebilmesi için artık yeni ölçü birimleri kullanılıyor. Büyük veri dur durak bilmeden, gece gündüz, 24 saat üretilirken, söz konusu bu akışın (stream) hiçbir biçimde sekteye uğraması, duraksaması ya da sonlanması da mümkün değil. Görüntü, ses, sinyal gibi değişik şekillerde meydana gelen büyük veri; çoğu zaman yapılandırılmamış olarak yani ilkel (primitive) halde karşımıza çıkmaktadır.

Bu kadar yüksek hacimde ve hızda akan ve değişik formlardaki verinin insan beyni tarafından değerlendirilmesi elbet imkânsızdır. Bunun yanında; üretilen verinin bir kısmı veri ambarlarında depolanırken, çoğu da daha değerlendirilemeden çöpe gitmektedir. Esasen Büyük veri içerisinde hayatımızın her türlü alanına katkıda bulunabilecek önemli bilgiler saklı.

Büyük bir zenginlikten bahsediyorsunuz aslında...

Evet, büyük veriyi dijital çağın petrolü olarak görüyoruz. Bu öyle büyük bir zenginliktir ki; aslında yeryüzündeki petrol miktarı azalırken dijital petrol yani büyük veri miktarı gitgide artmaktadır. İşte bu yüzden diyoruz ki; yapay zekâ algoritmalarının kullanılması büyük verinin değerlendirilebilmesi için bir numaralı şart.

Yapay zekâyı nasıl tanımlarsınız?

Çok basit ve kısa ifadeyle yapay zekâ; bilgisayarın insan beynini taklit ederek çalışmalarını sağlamak amacıyla üretilen algoritmalar olarak nite-

lendirilebilir. Yapay zekâ; bilgisayarın insan beynini taklit ederek düşünme, problem çözme gibi yetenekleri kazandırılmasını sağlayan bir teknoloji. Doğal olarak bilgisayarların insan beynini taklit edebilmeleri için arka planda matematik, istatistik, olasılık gibi bilimlerden faydalanıyor. Esasen buradaki maksat; üretilen algoritmalarla insan beyninin modellenmeye çalışılması. Bu konuda oldukça başarılı sonuçlar elde edildi. Yapay zekâ algoritmaları gün geçtikçe gelişiyor ve kullanım alanı yaygınlaşıyor.

ChatGPT nedir?

ChatGPT, OpenAI tarafından geliştirilen bir yapay zeka modelidir. ChatGPT, doğal dil işleme (NLP) teknolojisi kullanarak insanlarla gerçek zamanlı olarak sohbet edebilir.

ChatGPT hizmeti de bu algoritmalara bir örnek sanırım, doğru mu?

Evet, ama ChatGPT bunlardan sadece biri. Şu an ChatGPT gibi birçok uygulama günlük hayatımızın bir parçası haline geldi bile artık cep telefonlarında arama motorlarının yanında insanların akıl alabilecekleri yapay zekâ uygulamaları da bulunuyor. Çünkü yapay zekâ uygulamaları ile adeta insan beyninin çok daha etkin ve hızlı düşünebilmesi hedeflenmektedir. Bu duruma bir benzetme yapalım; insan gözünün çok daha uzakları görebilmesi için dürbün veya gözlük kullanması gibi insan beyninin de çok daha etkin ve süratli düşünebilmesi için yapay zekâdan istifade ediyoruz.

Sanki insan beyni için güçlendirici bir gözlük yaratılmış gibi...

Kesinlikle. Bu nedenle yapay zekâ konusunda gelişme kaydetmiş toplumlar başta bilim ve güvenlik olmak üzere hayatın her alanında diğer toplumlara göre çok daha süratli gelişmeler sağlama potansiyeline sahipler. Başta ABD ve Çin olmak üzere birçok devlet küresel liderlik yarışında öne geçmek amacıyla büyük veri ve yapay zekâ konularına dair önemli yatırımlar yapmaya devam ediyorlar. Büyük verinin 5G ve müteakiben de 6G alt yapısının devreye girmesiyle birlikte çok süratli olarak belirli merkezlere iletilmesi ve yapay zekâ kullanılarak değerlendirilmesi, söz konusu ülkeye dünya liderlik yarışında önemli bir avantaj da sağlayabilir. Çünkü bu verinin uygun şekilde depolanması, istenildiği zaman kullanılabilmesi önemli farklar yaratır. Yapay zekânın ulusal güvenlik açısından önemini farkına varan ülkeler günümüzde bir yapay zekâ stratejileri hazırlayıp uygulamaya başlıyorlar.

Yapay zekâ dediğimiz vakit, hepimizin aklına gelen tek bir kavram var. Gerçekte bu böyle midir yoksa farklı yapay zekâ türleri de söz konusu mudur?

Yapay zekâ konusunda üç temel aşama söz konusu. Zayıf yapay zekâ, kuvvetli yapay zekâ ve süper yapay zekâ. Zayıf yapay zekâyı dar yapay zekâ olarak da isimlendiriyoruz. Zayıf yapay zekâ ile insanın yapabildiği bir

fonksiyonun yerine getirilmesini amaçlıyoruz. Çünkü pratikte bilgisayar yapay zekâ kullanarak tek bir fonksiyonu insandan çok daha iyi bir şekilde yerine getirebiliyor. Misal günümüzde yapay zekâ algoritmaları kullanan satranç programları zayıf yapay zekâyı iyi bir örnektir aslında. Burada bilgisayar yalnızca satranç oynama fonksiyonunu insandan daha süratli ve etkin düşünerek çok daha iyi yapabilmektedir. Halen zayıf yapay zekâ konusu üzerinde geliştirilmeler sürüyor.

Kuvvetli yapay zekâ veya genel yapay zekâ ise birden fazla fonksiyonun insana benzer şekilde bilgisayar tarafından yapılması anlamına geliyor. Robotlar bu yaklaşıma iyi bir örnek. Kuvvetli yapay zekâ üzerinde de çalışmalar hızla devam ediyor. Kuvvetli yapay zekâ daha ziyade şimdilik bilim kurgu alanında karşımıza çıkmakta.

Süper yapay zekâ ise insandan çok daha hızlı algılayabilen, düşünebilen, daha fazla fonksiyonu yerine getirebilen robotlar ve bilgisayarlar olarak düşünebiliriz. Şimdilik süper yapay zekâ konusunda bilinen, somut bir ürün ortaya konulmasa da yapay zekâ konusundaki çalışmaların beklenenden çok daha hızlı ilerlediği çok açık. Dolayısıyla bu konudaki gelişmelerin beklenenden çok daha hızlı bir şekilde gündeme geleceğini tahmin etmek çok da zor değil aslında.

Yapay zekâ tarafında işin bilim teknik boyutu nasıl ilerliyor?

Yapay zekâ yaklaşımlarının süratle gelişen bir dizi alt alanları bulunmaktadır. Alt alanlardan en fazla bilinenler; makine öğrenmesi, derin öğrenme, doğal dil işleme (natural language processing-NLP), görüntü işleme ve robotik gibi alanlar. Makine öğrenmesi; daha önce işaretlenmiş, etiketlenmiş veriler kullanılarak yapay zekâ algoritmasının eğitilmesi, yani algoritmadaki bazı değişkenlerin ve ağırlık değerlerinin gerekli işlemleri yapabilecek şekilde oluşturulmasının sağlanması olarak algılayabiliriz. Öznitelik, bir olgunun bireysel ölçülebilir bir özelliği veya karakteristiğidir. Bir şeklin kenarları veya rengi özneliğe örnek olarak verilebilir. Makine öğrenme metodlarının etkin kullanılabilmesi için ayırt ediciliği yüksek özneliklerin (en belirgin) belirlenmesi son derece önemlidir. Algoritmalar girdi

“Yapay zeka yakın zamanda doktorların yerine talip tek engel şimdilik teşhis koymak. Mevcut hasta tahlillerinin ve şikayetlerinin etkin bir şekilde sonuçlandırılmasında sorun yok...”

olarak sağlanan verileri işleme tabi tutmadan önce verilerin hazırlanması gerekir. Bu hazırlık sürecinde, veriler; eğitim, validasyon (onay) ve deneme veri setlerine ayrılırlar. Makine öğrenmesinde eğitim verileri modelin eğitilmesinde kullanıldıktan sonra eğitilmiş sistem validasyon veri seti ile performansı ölçülür ve parametreleri ayarlanır (tuning). Doğrulan model daha sonra deneme veri seti ile (modelin daha önce karşılaşmadığı veriler) efektif bir şekilde çalışıp çalışmadığı denir. Denetimli (supervised), denetimsiz (unsupervised) ve takviyeli (reinforcement) öğrenme teknikleri kullanılır.

Okuyucularımız için yapay zekâ tarafında benimsenen öğrenim tekniklerini biraz daha irdeleyebilir miyiz?

Elbette. Denetimli olarak öğrenme dediğimiz şey; makinanın daha önce maksadıyla kullanılan verinin işaret ettiği şekilde kurallara bağlı

olarak kararlar verebilmesidir. Denetimsiz öğrenme ise genellikle büyük verinin gruplara veya kümelere ayrılması maksadıyla kullanılan bir yöntem. Takviyeli öğrenmede ise algoritmanın bir çevre içerisinde en iyi davranışı gösterdiğinde veya başarılı olduğunda mükâfatlandırılmasına dayanan bir yaklaşım. Bu yaklaşım özellikle simülasyonlarda elde edilen verilerin yapay zekânın eğitilmesi maksadıyla kullanılması oldukça yaygın kullanılan bir yöntem. Bu yöntemler farklı konularda, öncelikle yapay zekâ kullanımında, ayrı ayrı veya birlikte, hibrit olarak da kullanılabilirler.

Yapay zekânın alt alanları derin öğrenme kavramı ise, makine öğrenmesinin bir alt bölümüdür. Derin öğrenmede insan beynindeki nöronlar ve arasındaki ilişkiler taklit edilerek daha karmaşık problemlerin çözülmesi hedeflenmektedir. Derin öğrenmede nöronları temsilen katmanlar kullanılıyor.

Derin öğrenme ve makine öğrenmesi arasındaki en büyük fark, makine öğrenme metodlarında öznelilikler insan tarafından çıkartılırken (feature extraction) derin öğrenme metodlarında öznelilikler yapay ağ tarafından çıkarılmıyorlar. Derin öğrenme daha karmaşık işlemlerin çözümünde de kullanılıyor ama bu yöntemin daha fazla eğitim ve donanım gerektirdiğini belirtmek isterim.

Peki, doğal dil işleme bu işin tam olarak neresinde?

Doğal dil işlemede metinlerin yapay zekâ aracılığı ile özetlenmesi, analizinin yapılması, istenilen bilgilerin elde edilmesi gibi konulara çözüm getiriyor. Gitgide yaygınlaşan doğal dil işleme ayrıca herhangi bir metindeki duygu analizini de yapıyor. Tam da bu noktada; ChatGpt-4 gibi yapay zekâ uygulamaları, doğal dil işlemeye iyi bir örnek olarak karşımıza çıkıyor.

Peki, yapay zekâ yöntemleri nasıl ve hangi yönlerde geliştiriliyor?

O vakit yapay zekâ yöntemlerinden bazılarını siz değerli okuyucularınız için kısaca değinelim. "Generative AI" veya üretken yapay zekâ günümüzde gittikçe gelişmekte olan ve kullanımı artan bir yapay zekâ modeli. Bu modelde yapay zekâ algoritmasının insan beynini taklit ederek makale yazması, senaryo hazırlaması, resim çizmesi gibi yaratıcılığa dayalı eserler ortaya koyması hedeflenir. Bu çerçevede "Bard AI" internette kullanıma açıldı. "Explainable AI" veya açıklanabilir yapay zekâ insanla makine arasındaki güvenin oluşturulması için tasarlandı. Bu yöntemde algoritmanın aldığı kararların açıklanabilmesi için tedbirler alınmakta. "Adaptable AI" veya uyarlanabilir yapay zekâ ise yeni durumlardan veya veriden öğrenebilen yapay zekâ algoritması olarak nitelendirilebilir. Büyük veri ve yapay zekâ konusundaki çalışmalar çok süratli geliyor. Kısa vadede her iki teknoloji de çok daha etkin hale gelecek.

Yapay zekâ hangi sektörlerde ve alanlarda karşımıza çıkıyor? İsterseniz hayatımızı kolaylaştırdığı noktalardan da biraz bahsedelim...

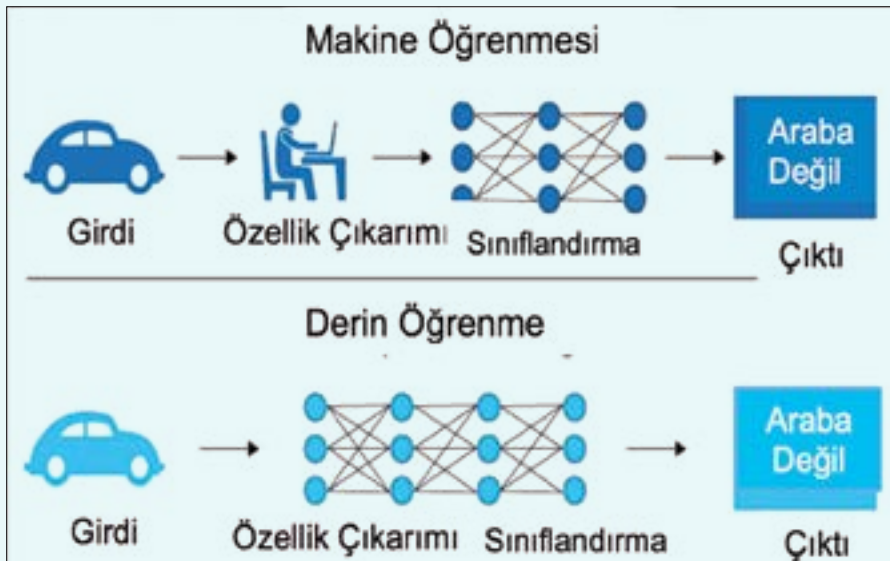
Başta bilim, sağlık, savunma, yönetim, eğitim, finans, robotlar olmak üzere aklımıza gelen her alanda yapay zekâ işin ayrılmaz bir parçası. Sağlık

alanında kullanımı oldukça ilginç sonuçlar veriyor. Örneğin MR sonuçlarının yapay zekâ algoritmaları kullanılarak değerlendirilmesi çok daha hızlı ve doğru sonuçlar veriyor. Daha da öteye gidersek bir süre sonra yapay zekâ algoritmalarının mavi yakalılar haricinde beyaz yakalılar yani doktorların yerinin alması da söz konusu. Tahliller ve hastanın şikâyetlerini değerlendiren yapay zekâ algoritmaları hastalara daha rahat ve daha hızlı teşhis koyabilecektir. Ancak yeni çıkan, yapay zekânın eğitilmediği bir hastalıkta teşhis konulması zor olabilir. Savunma alanında da önemli yapay zekâ uygulamaları karşımıza çıkıyor. Artık dolan mühimmatlar hedef bölgesi üzerinde dolaşarak, eğitildikleri hedefleri tanıyabiliyor, önceliklendiriyor ve hedef bilgilerini birbirlerine ileterek daha iyi kararlar alabiliyorlar. Bunun yanında başta sürücüsüz arabalar olmak üzere insansız sistemler konusunda oldukça önemli gelişmeler yaşanıyor. Gelecekte şehirlerde insansız taksilerin, otobüslerin, trenlerin kullanılması çok daha yaygın hale gelecek.

Anlıyoruz ki, yapay zekâ çok da uzak olmayan bir gelecekte hayatımıza her yönüyle girmiş olacak. Peki, bu kadar faydası olan yapay zekânın kullanımı neticesine ortaya çıkabilecek problem sahaları da yok mudur?

Artık biliyoruz ki yapay zekâ; başta ekonomi, güvenlik, iletişim olmak üzere toplumun yaşam tarzını tamamen değiştirme potansiyeline sahip. Ortaya çıkan etkilerden bir kısmı olumlu olabileceği gibi bazılarının da olumsuz olmasının yanı sıra, kötü niyetli kişiler tarafından kamu menfaatinin aksine kullanılabilme riski de cabası. Bu nedenle Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği gibi uluslararası kuruluşların yanında birçok ülke yapay zekânın toplum üzerinde yaratabileceği olumsuz etkileri değerlendirmek ve tedbirler almak maksadıyla çalışmalar yapmaya başlamıştır. Bir başka önemli problem sahalarından birisi şüphesiz hukuktur. Örneğin insansız yapay zekâ kullanan bir araç kaza yaptığında, bir insanın ölümüne neden olduğunda kim cezalandırılacaktır? Yapay zekâ algoritmasını yazan mühendis mi, aracın sahibi mi, aracın o an içerisinde olan kişi mi? Bu konuda yoğun çalışmalar devam etmektedir. Bunun yanında savunma alanında kullanılan yapay zekâ uygulamalarında da benzer problem sahaları bulunmaktadır. Makine insan hayatının sonlandırılmasına karar verebilir mi? Karar destek çevriminde insan olmalı mı? Bazı ülkeler bu konuyu göz ardı ederek insani karar çevriminden çıkararak rakiplerine üstünlük sağlamaya çalışıyorlar. Bu şekilde başlatılan savaşlar nükleer silahlardan çok daha tehlikeli aslında. Gelecekte insansız orduların oluşturulması artık kaçınılmaz bir gerçek. Şöyle bir varsayma dikkatinizi çekmek isterim; önce iki ülkenin robotları savaşacak, eğer kalırsa insanla insan savaşacaktır. Bu nedenle büyük veri ve yapay zekâ konusundaki

gelişmelerin çok yakından takip edilmesi ve devlet güvenliği çerçevesinde gerekli tedbirlerin alınması artık kaçınılmaz bir mecburiyettir.

Peki, iş hayatına dönerse, iş hayatında yapay zekânın etkilerini hangi yönde olacak?

İş hayatı modern toplumun ayrılmaz bir parçası. Her alanda olduğu gibi yapay zekânın iş hayatında da önemli değişiklikler meydana getirmesi şüphe götürmez. Bu değişikliklerin başında birçok iş kolunda çalışan insanların yerine yapay zekâ ile çalışan robotların, makinelerin, bilgisayar programlarının alması çok daha fazla gündemde. Örneğin ABD film endüstrisindeki senaryo yazarlarının yerlerini yapay zekâ kullanan bilgisayarların alması nedeniyle söz konusu senaristlerin seslerini duyurabilmek için grev yaptıkları dahi biliyor. Buna karşın yeni iş kolları da gündeme gelmiyor değil. Veri bilimciliği, veri analistliği bunlardan bazıları. İş hayatında şirketlerin başarısının en önemli unsurlarından birisi üst düzey yöneticiler veya stratejik liderler. Stratejik liderler yalnızca misyonu ve vizyonu belirlemekle kalmamalıdır, bunun yanında altı ana görevi dikkate almalı. Bunlar;

- Stratejik seviye bilgi toplanması ve durumsal farkındalığın oluşturulması,
- **Strateji hazırlanması,**
- Stratejik planın hazırlanması,
- **Stratejinin uygulanması,**
- Stratejik seviye değerlendirmelerin icra edilmesi,
- **Stratejik seviye risk ve kriz yönetimi, karar verme gibi ana görevlerdir.**

Bu bahsettiğimiz her bir görevin icrası için stratejik liderlik konusunda yetişmiş personele ihtiyaç duyulacak.

Stratejik liderlik yeteneklerinin geliştirilmesi ve uygulan-

ması oldukça zordur. Bunun yanında başta büyük veri ve yapay zekâ olmak üzere önemli teknolojileri stratejik liderler dijital çağda takip etmek, yeterli kadar hâkim olmak zorundalar. Bu da stratejik liderlerin işlerini zorlaştıracaktır. Tam da bu noktada yapay zekâ kullanılmaya başlanmasının hem olumlu hem de olumsuz tarafları söz konusu. Büyük veri nedeniyle iş hayatında değişim ve dönüşüm çok daha süratli gelişecek. Değişim ve dönüşüm hızı belirsizliği çok daha fazla artacak ve bunun sonucu olarak da stratejik liderlerin durumu takip etmeleri, strateji oluşturabilmeleri, karar verebilmeleri daha zor hale gelecek. Geçmişte deneyimlerini ve örtük bilgilerini kullanarak bu faaliyetleri içgüdüsel olarak icra edebilen stratejik liderler artık veriye dayalı olarak bu faaliyetleri icra edebilmek durumundalar. Örneğin müşterilerin alışveriş alışkanlıkları toplanan veriler değerlendirilerek tespit edilebilecek ve elde edilen bu veriye göre üretim bu yönde şekillendirilecek. Bunun yanında başta üretken yapay zekâ olmak üzere birçok yapay zekâ uygulaması gittikçe hızla yaygın hale geliyor. Artık müşteriler, rakip şirketler, şirket personelleri, yani herkes çok daha akıllı ve nitelikli olmak zorundalar. Bu şartlarda stratejik liderlerin büyük veri, yapay zekâ ve diğer dijital çağ teknolojilerini yakından takip etmeleri, kendilerini yetiştirmeleri, bu konuya yönelik kendi organizasyonlarında teşkilatlanmaya gitmeleri kaçınılmaz bir gerçek. Şüphesiz unutulmaması gereken önemli nokta, değişmeyen tek şeyin değişimin kendisi olduğudur. Stratejik liderlerin dijital çağın değişikliklerini ayak uydurabilmeleri için başta büyük veri ve yapay zekâ olmak üzere teknolojik gelişmeleri takip etmeleri başarı için artık mutlak gereklilik.

Dr. Yavuz Türkgenci kimdir ?

1980 yılında Kuleli Askeri Lisesi'nden, 1984 yılında Kara Harp Okulu'ndan, Tank Sınıf Okulu'ndan birincilikle mezun olmuştur.

ABD'de Silah Sistem Mühendisliği ve Makina Mühendisliği dallarında 1989-1991 yıllarında yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır.

Yüksek lisans eğitimi makine kontrol alanında "Robotik Parmak Eklemlerinin Uyumluluğu (Compliance of Robotic Finger Joint)" konusunda çalışmıştır. 1991-1995 yılları arasında Kara Harp Okulu'nda Silah Sistemleri ve Balistik dersi öğretim üyesi olarak görev yapmıştır. Söz konusu derste kullanılmak üzere "Silah Sistemleri Balistik-2" ders kitabını hazırlamıştır.

1997 yılında Kara Harp Akademisi'nden mezun olarak kurmay subay olmuş, 2005 yılında ise Silahlı Kuvvetler Akademisinden birincilikle mezun olmuştur.

1999-2000 yıllarında Batı Avrupa Birliği (Western European Union, WEU) Brüksel/Belçika'da, 2000-2002 yıllarında NATO Karargâhında Brüksel/Belçika'da, 2007-2009 yılları arasında NATO Müşterek Kuvvet Komutanlığı Napoli/İtalya'da görev yapmıştır.

2016-2021 yılları arasında Genelkurmay Plan Prensipler Başkanlığı, Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanlığı, Kara Kuvvetleri Eğitim ve Doktrin Komutanlığı görevlerinde bulunmuştur. 2021-2023 yıllarında 3'üncü Ordu Komutanlığı yapmış, 2023 yılında emekli olmuştur.

Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi konusundaki doktorasını 2023 yılında tamamlamıştır. Doktora çalışmalarında yapay zekâ ve büyük veri teknolojilerinin güvenlik stratejisi tasarımı ve yönetimine uygulamaları konusunda çalışmıştır.

Kitapları:

Dijital Savaşlar (kara savaşlarında yeni dönem), İstanbul Teknokent, 2023.

Silah Sistemleri Balistik - 2 Ders Kitabı, 1993 Kara Harp Okulu

Yapay Zekâ Çağında Güvenlik Stratejilerinin Tasarımı ve Yönetimi, Polis Akademisi, 2023 (baskı aşamasında)

Makaleler:

Strateji Formülasyonu üzerine Düşünceler, Güvenlik Stratejileri Dergisi, Milli Savunma Üniversitesi, 2023

Hibrit Savaşta Komuta ve Kontrol, Milli Savunma Üniversitesi, " Değişen Savaşın Karakteri " kitabının 2. Bölümü, 2018

Kutü'l-Ammare Savaşı'nda 52'nci Tümen: Kutü'l Ammare'nin Yeniden Anlaşılması, 100. Yıl Sempozyumu, Harp Akademisi Komutanlığı Stratejik Araştırma Enstitüsü, İstanbul, 8 Mart 2016

Hisar Cafe Restaurant

İstanbul'un simgelerinden olan **Hisar Cafe**, yenilenen imajıyla İstanbullulara tecrübeli işletmecilik anlayışıyla modernitenin nefis uyumunu gözler önüne seriyor. Rumeli Hisarı'nın vakur çehresiyle bütünleşen ve leziz mutfağı ile alışlagelmiş kalıpların dışında bir sığınak olan **Hisar Cafe**'yi diğerlerinden ayıran en önemli özelliği mutfağı.

Tamamen doğal ve organik ürünlerin kullanıldığı **Hisar Cafe** en titiz gurmelerin dahi beğenisine mazhar olmuş mutfağıyla klasik cafelerden ayrılıyor. Tüm dünya mutfaklarından örneklerin usta ellerde konuklara sunulduğu **Hisar Cafe**, şahane ambiyansıyla size kucak açıyor.

Boğazın en güzel yerinde, 2 dönüm alanda hizmet veren **Hisar Cafe**, nargile severleri de unutmadı.

Yenilenen çehresinde nargile severlere de yeni tatlar sunan **Hisar Cafe** en kaliteli ürünlerle sizlere hizmet vermektedir.

Düğün, nişan, doğum günü gibi özel günlerini unutulmaz kılmayı vadeden **Hisar Cafe**, iddialı sabah kahvaltısı ve yemeklerinin yanında, dostlarınızla buluşup çayınızı, kahvenizi içeceğiniz sakın ortam sunuyor.

*1953'den Günümüze
Boğazın İncisi*

- KAHVALTILAR
- OMLETLER
- BALIK ÇEŞİTLERİ
- IZGARA ET ÇEŞİTLERİ
- YUMURTA ÇEŞİTLERİ
- TOST ÇEŞİTLERİ
- ÇORBALAR
- SICAK ve SOĞUK BAŞLANGIÇLAR
- SALATALAR
- SANDWICH, DÜRÜM VE BURGERLER
- WRAP ve QUESADILLA'lar
- ANA YEMEKLER
- MAKARNALAR
- PİZZA ÇEŞİTLERİ
- PİDE ÇEŞİTLERİ
- TATLILAR
- SICAK İÇECEKLER
- KAHVE ÇEŞİTLERİ
- SOĞUK İÇECEKLER

Yahya Kemal Caddesi No: 24
Rumeli Hisarı Sarıyer İstanbul / Türkiye
info@hisarcafe.com.tr
Tel: +90 212 265 18 82

www.twitter.com/istanbulhisar/
www.facebook.com/istanbulhisarcafe/
www.instagram.com/istanbulhisarcafe

Prof. Dr. Kazım Yavuz Ekşi / İTÜ Fizik Mühendisi

UZAY VE İNSANLIK...

Ülkemizde nötron yıldızları konusunda araştırmalar yapan Prof. Dr. Yavuz Ekşi'yle kendisi ve astrofizik çalışmaları hakkında bir söyleşi yaptık.

Astrofizik ilginiz nereden geliyor? Üstelik bu konuda ülkemizde çalışma alanları oldukça sınırlı iken...

Ben de pek çok genç gibi astrofiziği ilginç bulurdum ama özellikle de astrofizikçi olmak için yola çıkmadım. Daha çok kuramsal fiziği seviyordum; astrofizik bana fiziğin ilginç problemler barındıran bir uygulaması olarak göründü. Bu nedenle kuramsal astrofiziğe yöneldim. Bizzat gözlem yapmıyorum ama gözlemsel verileri yakından takip ediyorum. En çok da nötron yıldızları alanında çalışıyorum. Bu nesnelere mevcut kuramları en aşırı koşullarda sınayabileceğimiz laboratuvarlardır.

Doğrudan astrofizik ile uğraşılacak işlerin kısıtlı olduğu doğrudur. Çoğunlukla akademiye iş bulunabilir. Şimdilerde Ulusal Uzay Ajansı da bir seçenek olabilir. Ben bu işe girerken önünü sonunu çok da düşündüğümü söyleyemem. Ancak fizik dışında herhangi bir şeyle uğraşmak beni mutlu etmeyecekti, bunu anlayınca iş bulup bulamayacağımı düşünmedim.

Evren nedir. Gittikçe genişliyor denilen evrenin yapısı hakkında neleri biliyoruz. Evren neyin içinde genişliyor?

Evren boş bir uzayın içinde maddenin giderek yayılması de-

ğil, genişleyen şey uzayın ta kendisi. Evren, zaten tanım gereği bildiğimiz ve bilebileceğimiz her şeyi kapsadığını düşündüğümüz uzay ve zaman aralığı. Dolayısıyla evreni bir şeyin içinde genişliyor diye hayal etmek zorunda değiliz.

Böyle bakınca neye evren dediğimizi tabii ki uygarlığımızın kültürü, ufku, önyargıları ve gözlem araçları belirler. Herhangi bir kitabı 15 ve 35 yaşlarında okuduysanız muhtemelen her ikisinde farklı şeyler anlamışsınızdır. Galileo'nun tabiriyle 'Doğanın kitabı'nı okurken uygarlığımız da her çağda farklı şeyler farketmiştir.

Çıplak göz ile astronomi yapılan binlerce yıl boyunca insanlar Dünya ile kıyaslanabilir büyüklükte bir evren tahayyül ettiler. Dünya bu evrenin merkezindeydi ve tüm gezegenler Dünya'nın etrafında dönmekteydi. Dünya bir gezegen veya gökcsimi değildi zira gökcisimlerinin Dünya'daki elementlerden (toprak, hava, su ve ateş) farklı 5. bir elementten yapıldığına inanılıyordu. Gökyüzüne baktığımızda gördüğümüz 2-3 bin yıldız (şimdi şehirden ışık kirliliği nedeniyle bu kadar da yıldız seçemezsiniz) da gene Dünya'nın etrafında dönen bir küreye (felek) sabitlenmiş diye düşünülüyordu. Gezegenden anlaşılan da bu küreden bağımsız bu kürenin önünde "gez"mesi idi. Çıplak gözle sadece Merkür, Venüs, Mars, Jüpiter ve Satürn görülebilir; bunun dışında Ay ve Güneş de sabit yıldızlar küresinden bağımsız hareket ettiği için "gezegen" kategorisine giriyordu. Aristo modelinde tüm bu gezegenlerin de kendine ait bir küresi (feleği) olduğu düşünülüyordu. Bu 7 katmanlı küçük ve "samimi" evren modeli Avrupa ve İslam Dünya'sında uzun süre benimsendi.

Kopernik devrimi Dünya'nın evrenin merkezi olmayıp Güneş Sistemi'ndeki gezegenlerden biri olduğunu bize öğretti. Bu çok önemli: Dünya bir gökcsimi, bizler de üzerinde yaşayan uzaylılarız. Bu fikri henüz Dünya'daki hiçbir kültür tam olarak kavrayabilmiş değil.

1609'da Galileo teleskobu ile Samanyolu'nun sayılamayacak kadar çok yıldızdan oluştuğunu gösterdi. Zamanla Güneş'in bu yıldızlar gibi bir yıldız olduğu ama bize yakın olduğu için bu kadar parlak olduğu düşüncesi gelişti. Bu yıldızlardan oluştuğu düşünülen evren imgesi 1930'lara kadar devam etti. Bu anlayışa göre galaksimiz aynı zamanda tüm evrendi.

1930'larda Hubble spiral nebula olarak sınıflandırılan nesnelere bizim galaksimizin dışında, galaksimiz gibi yıldız toplulukları olduğunu gösterdi.

Bir süre için bu galaksilere "ada evren" denildi. Diğer galaksileri başka evrenler gibi nitelendirmek kendi galaksimizi tüm evren zannettiğimiz bir önceki anlayışın uzantısı apaçık ki.

Hubble, bu galaksilerin birbirlerinden uzaklaştığını da keşfetti. Üstelik de iki galaksi arasındaki mesafe ne kadar çoksa birbirinden o kadar yüksek bir hızla uzaklaşıyorlar. Bu uzaklaşma, galaksilerin özhareketinden ziyade bizzat uzayın genişlemesi olarak anlaşıldı. Kabaran bir üzümlü kekteki üzümlelerin birbirinden uzaklaşması gibi. Böylece giderek genişleyen bir galaksiler evreninde yaşadığımızı düşünmeye başladık.

Bu genişleme filmi geriye sardığımızda da evrenin geçmişte daha yoğun ve sıcak olduğu sonucuna varıyoruz ki bu görkem-

li geçmişe "büyük patlama" adı veriliyor. Bu, kozmik ardıl ışınlar gibi gözlemsel bulgular, evrendeki elementlerin bolluğuna ilişkin detaylı hesapların gözlemlerle uyumu ve daha pek çok detaylı bulgu ile desteklendiği için bugünkü evren paradigmamızda önemli bir yeri var.

Daha farklı uzaklık ölçüm yöntemleri gelişince evrenin genişleme hızının arttığı sonucuna da ulaşıldı. Bu da evrenimizin enerji yoğunluğunun %68 kadarının bu ivmelenmeye yol açabilecek ama henüz ne olduğunu laboratuvarlarda belirleyemediğimiz ve bildiğimiz herşeyden farklı, negatif basınca sahip bir enerji türü (karanlık enerji) barındırdığını söylüyor.

Karanlık enerji aslında ivmelenecek genişlemeyi açıklamak için öne sürülen tüm fikirler için bir semsiye kavramı.

Bugün biliyoruz ki birkaç yüz galaksiden oluşan galaksi kümeleri ve çok daha fazla galaksiyi barındıran galaksi süper-kümeleri var. Bunun dışında çok az veya hiç galaksi barındırmayan büyük boşluklar var. Bugün bildiğimiz kadarıyla evrendeki en büyük yapılar bu boşlukların arasındaki sınırlarda iplik gibi dizilmiş galaksi süper kümeleri.

Evren henüz genç ve ışık hızı evrenin büyüklüğü dikkate alındığında çok yavaş kalıyor; öyle ki gözlenebilir evren aslında evrenimizin çok küçük bir kısmı. Evren

yaşlandıkça da uzak bölgelerin ışığı bize ulaşıyor.

Dahası "çoklu evren" adını verdiğimiz fikirler uzun zamandır ortada dolaşıyor. Bu görüşe göre aslında bugün evren adını verdiğimiz "şey" çok sayıda evren barındıran başka bir "süper evren" in parçası. Kendi evrenimizin gözlemleyemeyeceğimiz bölgeleri varken başka evrenlerin varlığını doğrulamamız elbette ki mümkün değil. Ancak çoklu evrenler önerisi, yukarıda anlattığım tarihsel hikayenin gidişatına gayet uygun: her büyük adımda evrenimizin daha önce düşündüğümüzden çok çok daha büyük olduğunu anladık. Kimbilir belki şimdi düşündüğümüzden de çok daha büyüktür.

Büyük patlamadan önce ne vardı? Gözlemlenebilir evrenin bir zamanlar çok daha küçük ve sıcak olduğunu ve gittikçe genişlediğini biliyoruz. Genişleme 13,77 milyar yıl önce başlamış.

Tıpkı evrenin neyin içinde genişlediği sorusu gibi büyük patlamanın öncesinde ne olduğu sorusu da bugünkü evren modelinde cevaplanması gereken bir soru değildir zira zaman da evren ile başlamıştır. Büyük patlama zamanın başlangıcı olduğu için “öncesi” diye bir şey olması gerekmez. Elbette çevrimsel evren modellerinde veya çoklu-evren modellerinde farklı şeyler söylenebilir ama bunlar spekülasyon olur.

Karanlık madde hakkında bize biraz bilgi verebilir misiniz?

Galaksiler ve galaksi kümeleri ölçeğinde yapılan pek çok gözlem evrende ışığı sayesinde bize görünen den çok daha fazla madde olduğuna işaret ediyor. Örneğin, 1930’larda farkedildiği gibi, galaksi kümelerindeki galaksiler çok hızlı hareket etmelerine rağmen galaksi kümesi dağılmamış, varlığını koruyabilmiş. Bu da o galaksileri kütleçekimiyle bir arada tutan ama ışık yaymayan bir kütle dağılımına (karanlık maddeye) işaret ediyor. Keza, galaksimiz içindeki yıldızlar da galaksi merkezi etrafında dönerlerken sanki görünen den daha büyük bir kütlelerin yarattığı çekim sayesinde kaçıp gitmeden yörüngede kalıyorlar. Galaksi ve galaksi kümeleri gibi yapıların oluşumunu açıklarken de bir miktar karanlık maddeye ihtiyaç olduğunu görüyoruz. Bu maddenin ne olduğunu henüz bilmiyoruz. Bunun için çok sayıda fikir var.

Evrenin %68’inin karanlık enerji olduğunu söylemiştim. Geriye kalan %32’nin %27’si karanlık madde ve sadece %5’i bildiğimiz yıldızları, gezegenleri ve bizim gibi canlıları oluşturan madde.

Gelişen bilim ve teknoloji sayesinde uzay hakkında doğru bildiklerimizden hangileri bugün geçerliliğini kaybetti...

Tarih boyunca geçerliliğini kaybeden düşünceler saymakla bitmez. Bilimin en önemli özelliği mutlak doğruya ulaşma iddiasında olmamasıdır. Bütün kuramlar, modeller geçicidir. Bilim insanları kuramları doğrulamak değil yanlışlamak üzere çalışır daha çok çünkü büyük ilerlemeler bundan doğar.

Ancak bir zamanlar Dünya merkezli modelin doğruluğuna kesin bir biçimde inanılırdı. Bu sadece Dünya’nın evrenin merkezinde olmasından ibaret değil. Yıldızların ve gezegenlerin felek adı verilen kürelere sabitlendiğine inanmayı da içeren, Dünya’daki nesnelere ve gök cisimlerinin kimyalarının farklı olduğu ve farklı yasalara tabi olması gerektiğini öneren, çoğu Aristo’ya bağlanan görüşlerin hepsini içeriyor.

Kanımca bugün büyük kitleler henüz Kopernik Devriminin anlamını kavrayamadı. Artık geçerliliğini yitiren Dünya Merkezli evren modeli günlük yaşantımızdaki zihniyeti büyük ölçüde şekillendirmeye devam ediyor.

Dünya’mızı hareketli ve değişken bir gök cisimi olarak görmek yerine emrimize amade, sarsılmaz ve evrenin geri kalanıyla kıyaslanabilir büyüklükte bir yer olarak düşünerek yaşıyoruz. Yerkabunun bizden habersiz yüz milyonlarca yıldır devam eden hareketlerinin yol açtığı streslerin birikmesi sonucu oluşan depremler kendi hayatımıza denk geldiğinde bu anlayışımızda küçük bir gedik açılıyor belki ama sonra yeniden altımızdaki toprağın sarsılmazlığına olan inancımız galip geliyor ve günlük yaşamımıza dönüyor.

Aslında Dünya üzerinde bizim rahatça yaşayabileceğimiz bölge incecik, zar gibi bir katmandan ibaret. Dünyanın yarıçapı 6371 km, bizim rahatça yaşayabildiğimiz bölge Dünya’nın yüzeyi ile bunun 3-4 km’lik üstü arasında kalan bölge. Dünya ile kıyaslandığında bile küçücük olan bu “biyosfer”in Dünya’nın içinde ve evrenin geri kalanında olan olaylardan bağımsız olduğu inancı devasa bir yanılgı. Bu yanılgıya yol açan şey tek bir insanın yaşam süresinin Dünya’nın ve Evren’in değişimi için gerekli sürelerle kıyaslandığında çok kısa oluşu.

Dünya merkezli evren modeline ilişkin pek çok şey kültürümüzde yaşıyor. Astrolojide hep sözü edilen Merkür’ün (ve Mars’ın) ara sıra geriye doğru gidiyor görünmesine verilen önem Dünya Merkezli Evren anlayışına yaslanıyor. Felek kavramı (“feleğini şaşırarak”, “felekten bir gün çılmak” gibi deyimler) dilimizde yaşıyor. Çoğumuz bilmese de bunlar ta Babil’den Aristo ve Batlamyus aracılığıyla kültürümüze geçen ve bizim de 19. yüzyıla kadar benimsediğimiz Dünya merkezli modelin kavramları.

Çoğu insan bilimdeki son gelişmeler, kara delikler, büyük patlama hakkında kopuk kopuk bilgiler öğrenmek istiyor. Bu bilgilerin üzerine yerleştirildiği kuramsal çerçeveye ilgi duyanların sayısı çok daha az. Bilim bir bilgi yığını değildir; her şey kuramsal çerçeve içinde anlam kazanır. Üstelik bu bilgilerin yaşamı etkilemediğini düşünüp sadece bir naif bir merak duygusu ile yaklaşıyor çoğu insan. Kopernik devriminin Newton’un hareket yasalarına onun da Endüstri devrimine altyapı sağladığını bilince bir toplumda kabul gören evren modelinin yani benimsenen kuramsal çerçevenin ne kadar önemli olduğunu takdir edebilirsiniz. Elbette Kopernik Devrimini ıskalayan toplumlar da geri kalmışlardır.

Dünya bir gök cisimi olduğuna göre astrofizik tam da Dünya hakkındadır. Fizik yasaları evrenseldir. Astrofizik yasaları diye ayrı yasalar yoktur. Astrofizik ile ilgili bulguların insana ve toplum hayatına somut bir dokunuşu olmadığını zannetmek günümüz insanına özgü bir naiflik. Yani bütün evreni tarif ediyor da bir tek üzerinde yaşadığımız o incecik katmanda mı hükmü yok?!

Kopernik Devrimi’nin kahramanı Galileo ve Kopernik devriminin Batı toplumlarında yol açtığı çalkantılar herkesçe biliniyor. Astronomi bu kadar önemsizse neden Galileo’yu yargılamışlar, neden başka gezegenler ve onların üzerinde yaşayan canlılar var diyen Bruno’yu yakmışlar?

Ayrıca şunu da soralım: Biz de bir zamanlar Dünya merkezli evren modelini benimsemişken ne oldu da terkedip Kopernik modelini benimsemeye başladık? Bu dönüşüm nasıl oldu? Batıda olduğu gibi kimi bilim insanları gözlemsel sonuçlarını toplumla paylaşarak, herkesin anlayacağı kitaplar yazıp ve statükoyu karşılıklarına alarak mı bunu başardılar? Öyleyse bizim Galileo’muz kim? Bizde de sosyal çalkantılar oldu mu? Yoksa biz bu devrimi düpedüz ithal mi ettik? Yani bir seçkinler sınıfı bunu öğrenip kendi arasında tartışırken tepeden bir kararla lise müfredatına mı girdi Dünya’nın döndüğü ve evrenin merkezinde olmadığı bilgisi?

Liselerimizdeki “milli” eğitim çocuklarımıza bizim Dünya merkezli evren modelini nasıl terkedip Güneş merkezli modeli benimsediğimizin hikayesini doğru düzgün anlatıyor mudur? Bunu anlatabilmesi için Osmanlı’nın ancak en müreffeh zamanında yapmayı akıl ettiği gözlemevini kuruluşundan 3 sene sonra hırsızlara ve saray içi çekememeliklere dayanarak yıktırıldığını ve tam 300 yıl Batı’da süregiden değişimi takip edebilecek araçlardan mahrum olduğunu, artık Uluğ Bey kataloğu yetersiz kaldığı için de Avrupa’dan katalog tercüme ederek günlük işleri yürüttüğünü ama o yeni katalogların arkasındaki kuramsal çerçeve ile neredeyse hiç ilgilenmediğini de anlatmaları gerekecek. Bunları “milli” eğitimdeki maalesef fazla ideolojik kurgu içerisine yerleştirmek güç olurdu sanırım.

Bir bilim adamı olarak uzayı incelerken ortaya çıkan akıl almaz büyüklükler ve bilinmezlikler karşısında neler hissediyorsunuz?

Bu büyüklükleri hayal etmek gerçekten zor. Güneş’e en yakın yıldız 4 ışık yılı uzaklıkta. Yani o yıldızın ışığı bize 4 yılda ulaşabiliyor ki ışığın saniyede 300 bin km hızla hareket ettiğini düşününce bu göz önünde canlandırması zor bir uzaklık oluyor. Öte

yandan galaksimizin tamamını düşününce, ki galaksimizin çapı 100 bin ışık yılı, komşu yıldızın 4 ışık yıllık uzaklığı çok küçük kalıyor. Ama galaksimiz de görünen evren düşünülürken bir noktadan ibaret.

Bunları önemsiz varlıklar olduğumuz sonucuna ulaşmak için söylemiyorum. Bilakis, uzaklıklar ve büyüklükler tek başına önem göstergesi değil. Yeryüzündeki o daracık bölgede yaşam var, belki başka gezegenlerde de var ama sonuçta bu daha nadir ve ilginç bir şey. Evrenin neredeyse tamamını oluşturan plazma halindeki cansız maddeyi anlamak nispeten kolay ama yaşamı ve oluşumunu anlamak daha zor. Yaşam da evrenin bir parçası ve evrende işleyen yasaların bir sonucu olduğuna göre yaşamı anlamadan aslında tüm evreni anlayabildiğimizi söyleyemeyiz. Ben kara deliklerin, galaksilerin oluşmasını elbette bir astrofizikçi olarak ilginç buluyorum. Ama yaşamın, beynin ve hatta bilincin oluşumu daha mı önemsiz? Evrende bildiğimiz en karmaşık varlık insan beyni. Evrendeki büyüklükler yanında beynin küçük olması beyni önemsiz kılmıyor. Kanımca büyüklüklere çok da takılmamak gerek. Başka yerlerde yaşam ve akıllı canlılar olsa bile Dünya üzerindeki yaşamımız çok nadide ve önemli.

Evreni incelerken bir ahenk ve uyum mu ağır basıyor yoksa herhangi bir bozukluk ya da çarpıklık ihtimalleri içerisinde var mı?

Günümüzde fizik yasalarını simetrisi üzerine inşa ediyoruz. Örneğin, uzayın simetrisi momentumun korunumu ilkesine, zamanın simetrisi enerjinin korunumu ilkesine yol açıyor. CERN’deki yüksek enerjilere çıktıkça parçacıklar dünyasında simetrisilere dayanan çok basit yasalar olduğunu görebiliyoruz. Peki ama bu simetrisilerden etrafımızda gördüğümüz böylesine karmaşık ve ilginç bir evren nasıl ortaya çıkabiliyor? Elbette bunu da açıklamak gerek.

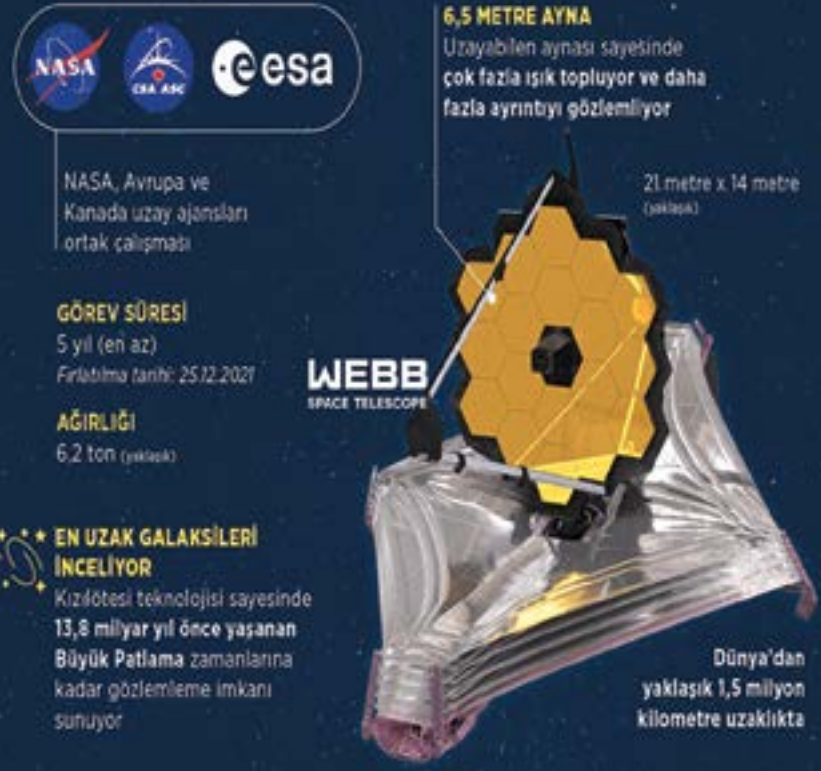
Prof. Dr. Kazım Yavuz Ekşi kimdir?

Yavuz Ekşi, 1972 yılında İstanbul’da doğdu. Kadıköy Anadolu Lisesi’ni 1990 yılında, İTÜ Elektrik Mühendisliği Bölümü’nü 1995 yılında bitirdi. Boğaziçi Üniversitesi Fizik Bölümü’nde yüksek lisans (1999) ve doktora (2003) yaparken astrofizikçi yöneldi. Bir süre Sabancı Üniversitesi ve Harvard Smithsonian Center for Astrophysics’te nötron yıldızları üzerine doktora sonrası araştırmalar yaptı (2003-2006). 2006 yılından bu yana İstanbul Teknik Üniversitesi’nde çalışmaktadır. Yavuz Ekşi’nin akademik çalışmaları nötron yıldızları, astrofiziksel akışkanlar dinamiği ve gravitasyon kuramları üzerinedir.

Dikkat edersek yaşam dahil tüm ilginçlikler çok sayıda parçacığın veya ögenin dinamik bir yapıda bir araya gelmesiyle oluşuyor. Bunlar birbiriyle etkileşmeseydi gene de gördüğümüz ilginçlikler ortaya çıkmazdı. Tek başına bir su molekülünün katı mı sıvı mı olduğundan veya ıslak olup olmadığından söz edemeyiz. Ama çok sayıda su molekülü bir araya gelerek, örneğin, iyi bir çözücü olan sıvı haldeki suyu oluşturuyor. Suyun çözücülüğü aslında zuhur eden bir özellik, tek tek su moleküllerinin kutupluluğu sayesinde oluyor ama kutupluluk doğrudan çözücülük demek değil. Bunun için çok sayıda su molekülünün sıvı formda bir araya gelmesi gerek. Keza karbon diğer karbonlarla bir araya geliş biçimine bağlı olarak kömür de oluşturabilir elmas da! Çok sayıda ögenin etkileştiği bir sistemi anlamak için öğelerin tek tek uyduğu yasaları bilmek yeterli değildir. Kimya, fizik yasalarına özellikle de kuantum mekaniğine dayanır ama kimyayı anlamak için sadece fizik bilmek yetmez. Keza biyoloji de fizik ve kimyaya dayanır ama canlıları anlamak için sadece bunları bilmek yeterli olmaz. Beyni anlamak için sinir hücrelerini anlamamanın yeterli olacağını düşünmek naiflik değil de nedir? Tek tek insanların psikolojisini bilmek sosyoloji yasaları keşfetmenize olanak sağlamaz. Demek istediğim doğada her düzlemde zuhur eden yasalar vardır. Bunlar en nihayetinde parçacıklardan oluşmuştur deyip parçacık fiziği yasaları ile anlayamayız. Her düzlemi zuhur eden yasaları ile anlamamız gerekir. Bunların temeldeki simetrisini giderek daha az yansıtıyor olması çok da önemli değildir. Önemli olan her düzlemi anlamak için her seferinde yaratıcı ve eleştirel bir zihne ihtiyaç duymamızdır.

Dünyanın en büyük uzay teleskobu James Webb

İnsanlık yakın tarihte Uzay hakkında daha fazla bilgiye sahip olabilmek amacıyla uzaya JAMES WEBB adlı teleskop gönderdi. Bu teleskop dünyaya göndermekte olduğu görseller ile bir aydınlanma çağını başlatıyor diyebilir miyiz?

James Webb Uzay Teleskobu Dünya'nın yaklaşık 1.500.000 kilometre ötesinde, Lagrange noktası (Dünya-Güneş L2) üzerinde çalışmayı sürdürüyor. Bu teleskop ile evrenin ilk yıldızları olan metal açısından fakir Nesil-3 (Population-III) yıldızların tespit edilebilmesi, ilk galaksilerin oluşumu ve evrim sürecinin gözlemlenmesi ve son olarak yıldızların ve gezegen disklerinin oluşumunun gözlenip anlaşılması ve dış gezegenlerin incelenmesi amaçlanmaktadır. James Webb Uzay Teleskobu, Dünya'ya yaklaşık 26 ışık yılı uzaklıkta bulunan bir yıldız sistemindeki kayadan oluşan ötegezegen su buharı bulunduğunu tespit etti. James Webb uzay teleskopu Hubble gibi görünür ışıkla değil, kızılötesi ışıkla resim çekiyor; yani ışık yerine ısıyı görüyor. Hubble'dan yaklaşık 3 kat güçlü olan ve 3 kat uzağı gören James Webb, bunun için 6,5 metre çapında dev bir ayna kullanıyor.

ES tea çay

ile Tanışma Zamanı

estecay

online mağaza

SİPARİŞ VER

trendyol n11.com

estecay.com

RİZELİYİM RİZELİ...

Türküleri, sesi,yorumu ve kişiliğiyle gönüllerde taht kuran, Türk halk ve sanat müziğinin usta sesi Zara Rize Vakfı'nın bir çok etkinliğinde sahne aldı. Rize Vakfı'na üye olan Zara bu kez Rizeli'nin fahri hemşerisi olarak dergimze konuk oldu...

İnsanın hayatının bir amacı olmalı, değerleri olmalı; ahlak,alçak gönüllülük, çalışmak ve saygı önem verdiğim kavramlardır diyen ünlü sanatçı Rize Vakfı Teşekkür mektubunu Başkan Yardımcısı Şeref Keçeli'den aldı.

Muhteşem sesi, yorumu ve güzelliği ile ülkemizin önde gelen sanatçılarından Zara Rize Vakfı'nın birçok etkinliğinde sahne olarak davetlilerin büyük beğenisini kazandı. Gerek Büyük Kulüp'te organize edilen Geleneksel Rize Vakfı balo organizasyonlarında gerekse Tim Maslak Show Center da organize edilen "2 Mart Rize'nin Düşman işgalinden kurtuluşunun yıldönümü etkinliklerinde davetlilere sesi ve yorumuyla unutamayacakları güzel anlar yaşatarak herkesin gönlünde taht kurdu.

2023 Rize Vakfı Balosu sonrasında Rize Vakfı Başkan Yardımcılarından Şeref Keçeli ile birlikte sanatçıya bir teşekkür ziyaretinde bulunduk. Ziyarete Rize Vakfı'na üye olan ünlü sanatçı Rize Vakfı yayın organı VakıfRize dergisine şu açıklamalarda bulundu:

Tabiri caizse doğduğum zamandan beri müzikle birlikteyim. Profesyonel olarak, İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarını bitirdikten sonra müzisyen olarak mesleğe başladım. İlk olarak TRT de ses sanatçısı olarak iki yıl çalışıp müzik piyasasının içine girdim. Ailemde herkes müziği çok sever. Gerçekten sesleri de çok güzel ama meslek olarak bu işi ailede yapan ilk kişi ben oldum. Annemin ve babamın yardımları çok büyük ve değerlidir. Onların destekleri Zara'nın başlangıcı adına çok önemlidir. Bence dünya üzerinde insanın en büyük mirası ailesidir. İyi bir aile eğitimi olarak yeteneğim doğrultusunda işin tahsilini yapıp küçüklükten itibaren sahnelere çıkmak bana çok şey kazandırmıştır. Bulduğum tüm yarışmalara girdim ve başarılı oldum. Neredeyse her tarz müzikle ilgilendim. İyi bir seyirci ve dinleyici sayılabirim.

"MÜZİK KONUSUNDA ÜLKEMİZDE HAKSIZ REKABET VAR"

Türkiye'de halk müziği hakkında neler söylemek istersiniz diye soracak olursanız Özellikle gençlerin türkülere, Türk halk müziğine ilgisi çok iyi diyebilirim çünkü her şeyi irdeleyen, düşünen, akil bir gençlik yetişiyor ancak ülkemizde müzik konusunda haksız bir rekabet

söz konusu olduğunu düşünüyorum. Maalesef halk müziğine Televizyon kanallarında yer verilmiyor. Bugün halk müziği çalan kaç radyo televizyon, var? Halk müziği popüler kültürde biraz yer alabilse zenginliği sayesinde emin olun gençlere çok rahat ulaşım çok daha popüler hale gelecek bir müzik dalıdır.

"TÜRKÜLER DEVLET POLİTİKASI OLMALI"

Ünlü sanatçı ile yaptığımız söyleşide türkülerin devlet politikası haline getirilmesi gerektiğini ifade etti.

Çocukluk yıllarımda 'Neşecik' adıyla 5 albüm çıkarması gelecekte ne olacağını da bir nevi göstergesiydi. Lise yıllarında katıldığı müzik yarışmasında iki kez birinci olması da bugünkü başarısının işaretiydi. 1998'de ilk albümü 'Avuntu' ile elde ettiği başarıyla pop müziğin ortası kasıp kavurduğu bir dönemde kısa sürede o zor koşullara rağmen Türkiye'nin tanıdığı bir türkücü oldu. Başarısı sadece müzik sektöründe değil sinema sektöründe de yankılandı. Öyle ki güzelliğinin de katkısıyla sinemamızın dâhilerinden Atif Yılmaz tarafından keşfedilip 'Eylül Fırtınası'nda Tarık Akan ile başrolü paylaştı.

Sinema filmi, televizyon dizisi olmak üzere 4 yapımda başrol, 3 televizyon programı, 15 albümün karşılığında kazandığı onlarca ödül.

Çalışıp çabalayıp müzik sektöründe hakettiği yere gelen ünlü sanatçı Zara, "Başkalarına aktarılmayan bilgi ıslak toprağa yağın kara benzer" diyerek bilgi birikimini ve deneyimlerini paylaşmanın zamanı geldiğine inandı ve eğitmenlik yaptığı İTÜ Türk Müziği Devlet Konservatuvarı'ndan öğ-

rencisi Özgür'ü kanatlarının altına aldı. 22 yaşındaki Özgür'e single hazırlayan Zara, sahip olduklarını paylaşmasının Allah'ın kendisine bahsettiklerine bir şükür niteliğinde olduğunu ifade etti.

"İNSANA, İNSANLIĞA HİZMET İÇİN PAYLAŞMAYI BİLMEK LAZIM"

Zara sözlerine şöyle devam etti: "Ben hayatta hiçbir şeyin tesadüf olmadığına inanırım. Yaşadıklarımı da bir bütünün parçaları gibi görürüm. İTÜ Türk Müziği Devlet Konservatuvarı'nda pedagojik formasyon dersleri de almıştım. İTÜ'den çok değerli müdürümüz Dr. Adnan Koç'un eğitmenlik tekniğini sevene kabul ettim. Konservatuvarda şahane gençler yetişiyor. O gençlerden biri benim için açılan master-class sınıfındaki Özgür'dü. Şahane başka arkadaşlar da vardı. Onları da backvokal için programlarına çağırdım, birlikte çalıştık. Bazılarını da başka işlere yönlendirdim. Çünkü ben de bir zamanlar onlar gibiydim, iş için herkesin gözünün içine bakıyordum. Özgür ile kon-

Sesi ve güzel yorumuyla ülkemizin önde gelen sanatçıları arasında yer alan sanatçı Zara'ya misafir olduk...

serlere sürekli gidip gelirken farklı bir yakınlık oluştu. Çok saygılı bir çocuk. Bir single çalışması yapıp Özgür'ü ortaya çıkaralım dedik. Çok şahane bir sesi var ama sadece ses, sadece yetenek bizim aradığımız kriterler değil. Kendini taşıyabilecek bir insan olması, özel hayatına dikkat etmesi, sevgiyi, saygıyı bilmesi ve çalışkan da olması gerek. Özgür bu özelliklere sahip. Özgür için mesai harca yapıp ona emek veriyoruz. Dolayısıyla bu emeğin karşılığını verebilecek biri olarak gördüğüm için Özgür ile yola çıkma kararı aldım. Müzik alanında yetenekli gençler var. Sahip olduğumuz bilgi birikimin kuşaktan kuşağa aktarılması kültür ve sanatımızın yaşatılması ve zenginleştirilmesi adına büyük önem taşımaktadır diye düşünüyorum" dedi.

Daha öncede bahsettim kültürümüzde güzel bir söz vardır; başkalarına aktarılmayan bilgi ıslak toprağa yağın kara benzer, erir gider yok olur. İnsan sahip olduklarını paylaşabilmeli kendine bahşedilenlere şükretmeyi

bilmelidir. Biri bize birşey hediye ettiğinde nasıl teşekkür ediyor- sak bilgilerimizi paylaşmak da bahşettikleri için Allah'a şükretmek demektir. Bu dünya aslında yemekten, içmekten gezip tozmaktan ibaret değil. Biraz da insanlara, insanlığa hizmet etmek gerekiyor. Günün geldiği zaman öbür dünyaya göç ettiğim zaman arkamda neler bırakabileceğim benim için oldukça kıymetli. Hayattayken, üretiyorken birilerinin yetişmesine yardımcı olabilmek büyük bir mutluluk. Bu mutluluğumun bir dalında da Özgür var. Dilerim hayatım boyunca başıboş yaratılmadığımı hissettirecek nice mutluluklara ulaşırım. İnsanların canını yakarak beyninde yer edinebilirsiniz ama önemli olan kalplerde yer edinebilmektir. Akşam yatağımda kazandığım ve kazanacağım paraların hesabını yapmak yerine yetişmesine yardımcı olduğum birinin gelişiminin evrelerini hayal etmek, gözden geçirmek tarifsiz bir mutluluk. Birinin hayatına dokunmak anlatılır gibi değil. Buradan genç-

lere seslenmek istiyorum herşeyin keyfini çıkartınsınlar ve şikayet etmesinler! Bol bol okusunlar ve gezsinler. Tüm insanlığı, doğayı ve hayvanları sevsinler. Daima pozitif olmak lazım. Çevrenizle doğru iletişim kurduğunuzdan emin olun. Çalışıp üretken olun hayallerinizin gerçekleştiğini göreceksiniz.

HAREKET VE SPOR İNSANI DİNÇ TUTAR BEN SPORUN HER ÇEŞİDİNİ SEVİYORUM.

Yoğun çalışma temposunun üstesinden gelebilmek ve sağlıklı yaşam için çok spor yapıyorum, özellikle tenis oynuyorum. Levent Tenis Kulübünde bir ara tenis dersi aldım. Ancak iş yoğunluğu dolayısıyla zaman zaman ara vermek zorunda kalıyorum. Başkan Şeref Keçeli ile ailece görüşürüz, beni Levent Tenis Kulübüne davet eder. Özellikle tenis ve yürüyüş her yaşta yapılabilecek bir spor. Ben sporun her çeşidini çok seviyorum. Sağlıklı başarılı bir çalışma hayatı için spor yapabilmek çok önemli.

Prof. Dr. Figen Yıldırım

Ekonomik başarı için

**şeffaflık ve
birliktelik şart...**

**İSTANBUL TİCARET
ÜNİVERSİTESİ**

Dergimizin ekonomi köşesinde Türkiye'nin önemli ekonomistlerinden biri olan Prof. Dr. Figen Yıldırım konuğumuz oldu.

Figen Yıldırım kimdir, biraz kendinizden bahsedebilir misiniz?

İstanbul'da doğdum hep İstanbul'da yaşadım ama Rize Çayeliliyim. Bir ablam ve bir erkek kardeşim var. Ben ailemin ortanca kızıyım. Ortanca çocuk olarak hep mücadele ile geçti hayatım. Hep daha ileriye gitmek için mücadele etmeyi sevdim. Pek çok kurumsal firmada çalıştıktan sonra akademik hayata atıldım. Marmara Üniversitesi İngilizce İktisat mezunuyum. Şimdi İstanbul Ticaret Üniversitesi Uluslararası Ticaret Anabilim Dalı Başkanıyım ve aynı zamanda Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürüyüm. Aile işletmeciliğine yakınlığım sayesinde iş dünyasına da çok yakınlım. Ailemin firmacıktan tutun tavukçuluğa, turizme kadar pek çok işletmesi oldu. Bu sayede ben de bu sektörlerin hepsinde deneyim sahibi olma fırsatına eriştim. Bizim ailemizde hepimizin benimsediği en önemli felsefe "bir işi yapıyorsan hakkını ver, tam anlamıyla başından sonuna kadar yap" anlayışı vardır. Ben de deneyimlerimi akademisyenlik yoluyla paylaşma hedefiyle bu alana yöneldim. Ülkemizi ileri götürebilecek özellikle Kobilerin girişimcilerin desteklenmesi, sürdürülebilir kalkınma politikaları geliştirilmesi ve kadınların istihdamı konularında pek çok çalışmanın içinde gönüllü yer aldım.

Türkiye ve Avrupa Birliği hakkındaki düşünceleriniz nedir?

Bizim ihracat rakamlarımıza baktığımızda Avrupa Birliği'ne uzak olma ihtimalimiz yok. İhracatımızın büyük bir kısmı Avrupa Birliği ülkelerine yapıldığı gibi diğer ülkelerden Avrupa'ya giden ürünler için de köprü görevi görüyoruz. Konumumuzu sadece politik olarak değil aynı zamanda ekonomik boyutuyla da değerlendirmemiz gerekiyor. Yani ikisini bir arada inceleyen ticari diploması açısından değerlendirmemiz gerekiyor. Bu bir güç birliğidir. Sağlayacağımız faydaları ve maliyeti hesaplayarak ilerlememiz gerekiyor. Bunu da diploması süreciyle halledebiliriz,

ancak biz de politik olarak bir kopukluk olunca firmalar ekonomik olarak kendi diplomalarını yürütmek durumunda kalıyorlar. Ticaret Bakanlığı'nın burada önemli bir görevi var. Dışişleri Bakanlığı ile birlikte ticari hacmin faydasını vurgulayan bir yaklaşım sergilemesi gerekiyor. Biz kendimizi anlatırken politik olarak büyük ihtimalle alamayacağımız kazanımları diploması ile çok kolay alabiliriz. Mesela benim de üzerinde çok çalışma yaptığım "Made in Turkey"den "Made in Türkiye"ye geçerken ki süreçte ülke marka algısını gerçekten doğru bir şekilde yürüttük mü diye düşünmemiz gereken konular var. Bizden başka hangi ülkeler kim biliyor bunu duyurabildik mi bakmamız lazım. Bunu üretimi yapan personelden TİM'e, Ticaret Bakanlığına kadar, ihracatı yaptığımız ülkelere kadar bakmak gerekiyor. İhracatı yaptığımız ülkede bu algı nerede aksıyor bilmemiz gerekiyor. Burada iletişim yoluyla bunu çözebiliriz. Ancak bizde bu konuyla ilgilenen bir sürü bakanlık bir sürü kurum var. Her biri çok önemli işler yapıyor ancak bir konuda ilerlemek istiyorsanız o konuya bir sorumlu atmanız gerekir. Avrupa Birliği'ne girmekte bizim temel amacımız ihracatımızı artırıp ekonomimizi düzeltmek. Tabii ki bir sürü özel yan hakları da olacak ama temel hedefimiz ekonomik. Bu nedenle bu koordinasyonu Ticaret Bakanlığının yapması gerekiyor.

Son afetleri de göz önüne aldığımızda global seyri özetleyebilir misiniz?

Ekonomi temelliyim ama ben bu durumu uluslararası ilişkiler bakışıyla değerlendirmeyi daha doğru buluyorum. Geçmişten günümüze kadar olan politikalara bakarsak hep aşırı korumacı politikalar olmuş. Dış dünyada da hep küresellikten bahsedilip tek bir millet varmış gibi lanse ediliyor ancak biz hepimiz tek bir milletsek niye Avrupa Birliği veya diğer birlikler var? Niye daha güçlü birlikler kurma ihtiyacı duyuyoruz. Çünkü dünyadaki kaynaklar kısıtlı, daha kısıtlı olacak. Afetler ve diğer toplumsal olaylar nedeniyle bütün ülkeler bu handikapları yaşamaya başladılar. Bu nedenle Birleşmiş Milletler'in de bahsettiği 17 kurala uygun sürdürülebilir kalkınma politikalarına uygun hareket etme trendi uygulanıyor. Trend dememdeki sebep aslında kalben inanmıyor olmalarına rağmen uygulamak zorunda olmalarından kaynaklanıyor. Türkiye'de bazı otomotiv markalarının parçaları üretiliyor, ancak siz o markanın sürdürülebilir kalkınma politikasına uygun değilseniz sizden bu parçaları almıyor. Sizin bunu kalben uyguladığınızı görmek istiyor. Kadın erkek çalışan dağılımı istenen oranda mı, yeraltı, üstü su kaynaklarına zarar veriyor musunuz? Atıkların yönetimi doğru mu hepsine bakılıyor. Sürdürülebilirlik politikaları sadece ekonomik değil çevresel ve sosyal faydaları da barındırıyor. Sadece bireyin değil

toplumun da faydasına çevirebildiğinizde ve bunu anlatabildiğinizde doğru sürdürülebilir pazarlama yapılabiliyorsunuz. Dünyadaki ticaret sektörü de bu üç faydayı gözetilen üretimleri destekliyor. Hem sosyal fayda hem de verimlilik-üretkenlik faydasında üretim yaratmaya çalışıyor. Bu trende Türkiye'de belki markalar öncü değil ama çok iyi bir ara imalatçı konumundalar. Küresel tedarik zincirinde sürdürülebilir kalkınma politikalarına uygulayan devletler var ve Türkiye onların partneri konumunda. Partner konumunda olduğu için sürdürülebilir kalkınma politikalarına onlardan daha fazla önem vermek durumunda.

TOGG'un üretimi Türkiye'nin kendi markasını yaratıp üretici konumuna geçmek istemesinden kaynaklı olabilir mi?

Teoriyi okumak insanın ufkunu açar. Pratik bilgi çok önemlidir ancak teoriyi bilmek de en az onun kadar önemlidir. TOGG biz otomotiv sektöründe bir numara olduğumuz veya olmayı düşündüğümüz için çıkmadı. David Ricardo'nun karşılaştırmalı üstünlük teorisine göre basit anlatımla ne konuda iyiyse onu daha çok üret diğerini satın al, diğerleri senden daha iyi olduklarını üretsin senin daha iyi ürettiğini onlar alsın. TOGG aslında dünyaya şunu söylettirdi: Türkler otomobil bile üretiyorlar. Made in Türkiye marka algısını bu eğer otomobil üretiyorsa öncü sektörlerimiz arasında olan tekstilde de bu teknolojiye iyi-

ler, metal sektöründe de iyiler, maden sektöründe de iyiler demektir. Çünkü bunlarda yeterli teknoloji, bilgi ve kapasite var demektir. Bu durum otomobil sektöründen ziyade çapraz sektörlerde daha çok fayda sağladı. Ben eleştirilere karşı çıktım çünkü küresel tedarik zincirinde mesela Almanya'da bir firma bir otomobili baştan sona niye kendi üretsin? Herşeyi tedarik ediyorlar en son kurguyu kendileri yapıyor. Diyor ki böyle dizayn edeceksin. Sürdürülebilirlik sistemini, kurgulanacak ortamı kendi belirliyor. Bu sistemde yapacaksın diyorlar. İşte zaten sistem büyük marka olmanın anahtarı oluyor. Bence TOGG'la biz Made in Türkiye algısını dünyaya gösterdik ve biz bu sistemi kendi başımıza yönetebiliyoruz dedik.

Savunma Sanayii'den de Bayraklıkların yakaladığı ivme önemli değil mi?

Kesinlikle evet. Futbolda pas gelmeden gol atılmaz. O pası veren bizziz, dolayısıyla çok önemli. Türkiye ekonomik anlamda bir sınıf atlama aşamasında ve bunu çok iyi yapıyor. Otomobil üretimiyle başlamak çok iyi bir hamle oldu. Savunma sanayi zaten yine teknoloji ve üretimdeki başarıyı güzel anlatan bir sektör. Birçok alanda ivme kazandık.

Seçimlerden sonra sıkıntılı bir sürece girdik. Bu durumu aşmak için ne önerirsiniz?

Kim kazanırsa kazansın bunun böyle olacağını biliyorduk. Mutlaka

bir çıkış yolu var ama bunun halk dili ile anlatılması gerekiyor. Bazı şeyler seferberlik gibi algılanmalı. Ekonomik seferberlikle bu durumu aşabiliriz. Sizin, benim, hepimizin bunun çıkış yolu olduğuna inanmamız gerek. Dolayısıyla bunu yaşatmak lazım. Bir zam olacaksa bunun sebebini halk diliyle anlatmak ve şeffaf olmak lazım. İnanmamız ve o ruhu yaşamamız lazım ve hepimizin aynı şekilde hareket etmesi lazım.

Cumhuriyetin 100. Yılında ekonomik seferberliğe ihtiyacımız var diyorsunuz?

Evet, kesinlikle. Ama hepimiz inanacağız. Kore örneği gibi. Bütün bir halkın ve yönetimin aynı şekilde düşünmesi ve beraber hareket etmesi sayesinde geldikleri nokta çok güzel bir örnek. Yattıkları ruhla dünya çapında bir sürü marka ürettiler.

Kore modelini düşünürsek, bizim neler yapmamız lazım?

Biz üretmeyi bıraktığımızda bir sürü şeyi kaybetmeye başladık. Köylü köyünde üretmemeye başladık. Bizler artık evde yemek yapmak yerine sipariş veriyoruz. Bir şeyi alıyoruz ama gerçekten ihtiyacımız var mı diye düşünmüyoruz. Eskiden birçok önemli ihtiyacı kendimiz üretirdik, şu anda böyle bir şey yok. Bizim bunu tekrar kazanmamız lazım. Ben bir sürü KOBİ'ye de danışmanlık yapıyorum. KOSGEB sertifikası alıyorlar, hibeler alıyorlar. Alabilecekleri birçok şeyin farkında bile değiller. Çiftçiler de öyle. Ücretsiz alabileceği veya hibe alabileceği durumları bilmiyor. Bilse dahi hocalar mentörler onların yanında olmayınca nasıl yapacağını ve ne yapacağını bilmiyor. Çoğu hibeler açılıyor, kapınıyor. Bazen kimse almadan bitiyor. Bunların halka inmesi, bireye inmesi gerekiyor. En basit şekilde anlatılması gerekiyor. Şeffaflık yetmez bir de basit olması gerekiyor. Herkes ne kadar sade olabilirim onu düşünmeli. Üretici bir sürü maliyetle karşılaşılıyor. Bu maliyetler sürekli denetleniyor ama sonuçta üretilen şey için denetime gelinsin.

Türkiye 21. Yüzyıla hangi sektörlerle girmeli? Ekonomiye ivme kazandırabilecek sektörler nelerdir?

En önemli fark yaratabileceği sektör hizmet sektörü. Bunun için de turizm var, yazılım var, yönetim danışmanlık var. TIM'in bünyesinde hizmet ihracatçıları birliği var. Yeni kuruldu halbuki biz hizmette her zaman idialydık. Üretimde batının yanında yer alabiliyoruz şu anda... Eğitim, turizm, yazılım yönetim danışmanlığı, inşaat gibi paramın akabileceği alanlarda Türkiye çok iyi bir hizmet partneridir. Made in Türkiye aslında hizmette Made in Türkiye dediğimizde bence büyük bir hamle yaparız. Burada yapacağımız hamleyle diğer taraflara kaymak daha kolay olacaktır. Tekstili saymıyorum. Çünkü tekstili üretiyoruz ancak çok ithal ediyoruz. Önce hammaddeyi üretebilmemiz lazım. Biz tarım ülkesiyiz diyemiyoruz artık. Ne zaman ki biz o verimli, daha uygun fiyatlı ipliği üretebilecek tarıma sahip olursak o zaman evet tekstili yapabiliriz deriz ve iddialı oluruz. Dizayn, tasarım, yazılım gibi kafa yorup yaratıcılığımızı ortaya çıkaracak durumlarda çok daha iyi neticeler alabiliriz. Çünkü o kısımda herkes eşit, herkesin önünde kalemi kağıdı var ancak diğer sektörlerde herkesin elinde farklı silahları var. Savunma sanayii zaten çok iyi gidiyor, onun devamlılığını sağlamamız gerekiyor ancak tarım tarafında para getirecek ürün seçimi olmalı imajımızı artıran bir ürün olmalı. İnekten sütü almak yetmez, ona katma değer katıp peynir yapmamız lazım. Maden sektöründe de çok iyiyiz ama çıkardığımız gibi gönderiyoruz. Satıyoruz onlar işliyor biz tekrar satın alıyoruz. Katma değer kısmını başkaları yapıyor. Bu nedenle odak kategoriler seçmek lazım. Her şeyde olmamız gerekmiyor. Tepeden bunun şeffaf anlatılması ve herkesin beraber hareket etmesiyle bunun devamı mümkün olabilir.

Cumhurbaşkanımızla birlikte bir tek adam dönemi yaşıyoruz. Bu karar alma sürecini hızlandırıyor. Bürokrasiyi bu anlamda kaldırdığı için önemli diyebilir miyiz?

Tabii ki önemli ama kadroların çok iyi seçilmiş olması ve donanımlı olması gerekiyor.

Türk ekonomisinin kırılğan bir yapısı var. Cumhuriyetin 100. yi-

lndayız. Ekonomik seferberliğin başlatılması gerekiyor dediniz. Bulduğumuz durumdan çıkmak için bir Türk vatandaşı olarak neler yapılması gerektiğini düşünüyorsunuz?

Öğrencilerimden yola çıkayım. Onlara nasıl ulaşıyoruz. Yeni medya çok güçlü bir silah. Savaşlar, krizler pandemi bile yeni medya sayesinde yönetilebiliyor. Yeni medya okur yazarlığı diye bir şey var. Size şöyle bir rahatsızlığım var desem, hemen internete bakarsınız tanıyı koyup hatta ilacı bile alırsınız. Bize orada ne söyleniyorsa onu dinliyoruz, orada söyleneni yapıyoruz. Yeni nesil sadece sosyal medyaya, o anki görüntüye bakıyor. Okumuyor, araştırıyor, sentezlemiyor. Yeni medya okur yazarlığı dediğimiz şey okuma, okuduğunu anlama, sentezleme, yorumlamak ve bunu yaymak demek. Biz okur yazarlık boyutundayız, anlama boyutunda bile değiliz. Anlama boyutu basit anlatıldığı zaman olur. Sentezleme ne zaman olur? Bununla ilgili mükafat aldığımızda olur. Sürdürülebilir eğitimle ilgili bir Avrupa Birliği projesinde koordinatörlük yaptım. Diğer ülkelere göre bizde her iki üç sene bir değişen eğitim sistemi varken, onlar anaokulundan başlayan ve sonucun nereye gideceği belli bir sistem anlayışı ile hareket etmekte. Tutarlı sürdürülebilir bir eğitim politikamız yok. Aynı şey ekonomimizde de var. Gelen herkes iyi ki geldi ama biraz dursun diyorum. İstikrar ve tutarlılık çok önemli. Göreve gelenler uzun vadede yapabileceklerini gösterebilirler. Bunun için bir vade lazım. Bir hemcinsimin Merkez Bankasının başına gelmesini çok olumlu buluyorum. Aslında burada kadın kimliği önemli değil, neler yapabileceği önemli. Biz olayın mağazın kısmındayız. Bizim bunlara değil neler yapabilir sistem ne olacaktır, bunlara bakmalıyız. 5-6 ay sürüp değişim mi gösterecek yoksa gerçekten ekonominin mantığına ve ekonomik sistemin gereğini göre mi hareket edilecek ona bakmalıyız.

Faiz konusu hakkındaki düşünceleriniz?

Bunların olmama şansı yok yok-

sa sen bilimi çöpe attın demektir. Sen bir düzen kurmuşsun. Puzlele yapmaya çalışıyorsun ama onun parçalarını kullanmak istemiyorsun. Öyle bir şey olamaz. Ben mesela iktisadi idari bilimler konusunda uzmanım, mühendis değilim, tıp bilgim yok. Herkesin bir alanı bir uzmanlığı var. Bu zenginlik demek. Herkes ekonomist olmamalı, olmasın. Hayalperestlik gibi gelecek ama ben iyi kalpliliğe de çok inanırım. İyi kalplilikle başlayınca her şey olur ve doğru olur. O yüzden bir ruh yaratmamız gerekiyor dedim. O ruh hareketi başlatacak.

Hareket nereden başlayacak?

Aileden, bireyden, köyden... Köy enstitülerimiz, et süt kooperatifleri neden bitti. Kooperatifçilik bizim kültürümüzde var. Niye yapmıyoruz? Kollektif yapımız bozulunca yapamıyoruz. Bizim biraz sırtımızın sıvazlanmasına ihtiyacımız var. Birilerinin yaparsın demesi gerekiyor. Üniversitelerin aslında büyük bir değişimi var. Her ilde özel ve devlet üniversiteleri var. Bunların hemen hepsinin bütçesinde mentörlük, danışmanlık bütçeleri var. Üniversitelerin, sivil toplum örgütlerinin, odaların kuruluş amacı budur. Bu konularda projeler yaparlar, destek alırlar. Mesela siz bir girişim yapmak istiyorsunuz. O üniversitenin hocalarından mentörlük sisteminde faydalanabileceğinizi ne kadar biliyorsunuz? Bizde İstanbul Ticaret Odası BTM (Bilgiyi Ticarileştirme Merkezi) var. Bağımsız olarak bütün girişimcilere açık. Girişimcileri eğitiyor, fikirlerini geliştiriyor, nasıl bir stratejik planla işletmelerini kurabileceklerini anlatıyor. Hatta onları silikon vadisine alıp melek yatırımcılarla tanıştıyor. Bunların arasında köyde konserve yapan e-ticaret yapmak isteyen teyze de, muhteşem bir app geliştiren yazılımcı da var. Ürünlerini nasıl pazarlayacaklarını nasıl marka olacaklarını onlara öğretiyorlar.

Bir arkadaşımın çocuğu Amerika'da yapay zeka üzerine eğitim aldı. Robot kolu üretti. Bunun için evini arabasını sattı. Bunun yerine BTM'ye gelebilir miydi?

Üniversitemize bağlı Fulya'da olan BTM'ye gelse biz yardımcı olurduk. Demek ki biz de kendimizi yeterince anlatamıyoruz. Maalesef gençler de ellerinde bu kadar imkan varken neden araştırmıyorlar. Girişimcilik yazıp aratarsanız BTM karşınıza çıkacak. Biraz takip etmeleri gerekiyor, mücadele etmeleri gerekiyor. Engeller gecikmeler olabilir, başarmak için her yerden birşey araştırıp öğrenmeye çalışmak mücadeleye devam etmek gerekir. Evet gençlerin önünde çok engel var ama formül de çok var.

Sistemsiz olduğumuz için olabilir mi?

Eğitim sistemimizde de bir sorun var. Neden sorusunu soramıyoruz. Sorgulamak çok önemli bir şey. Buna çok ihtiyacımız var. Gençler de sorgulayanlardan çok boşver diyenler maalesef çoğunlukta. Hepsi patron olmak istiyor ve bir app çıkartmak istiyor. Oysa başrol kadar yardımcı roldür filmi seyrettiren.

Türkiye'de işçi maaşlarına uygulanan vergilerin yüksek olması, eleman alırken yabancı uyrukularını tercih etmemiz ekonomik ve sosyal dönüşleri ağır olan uygulama. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Burada öncelikle çuvaldızı kendimize batırmamız gerekiyor. 20 sene önce Fransa'da emlak ofisinde çalışan çocuk orta yaşlı oldu. Aynı masada aynı işte çalışmaya devam ediyor ve bundan mutlu. Bizde öyle değil, biz 2 ay sonra sıkılıyoruz. Üçüncü ayda yükselmek isteriz. Biz bunu daha ucuza yapar müşteri bulur deriz. Hem üretimin işini baltalarız hem de işimizden oluruz. Konu farklı bir boyuta girer. O yüzden ben hep iyi niyet diyorum. Yaptığın işi en iyi yapmak ve yaptığın işten memnun olmak süreklilik arz etmesi çok önemli bir konu. Sürekli biz nereye yükseleceğiz diye düşünüyoruz. Tabii ki kariyer ve kariyer yönetimi önemli ama biz iş beğenmiyoruz ki. Bugün Türkiye'de kaç kişi yaptığı işi beğeniyor? Sürekli kaç senedir bu işi yapıyorum başka ne yapabilirim diye düşünüyoruz. Belki ekonomik olarak tatmin olsak bu böyle olmayacak. Ekonomik bo-

yut şu anda ön planda olduğundan insanlar sevmediği işi de yapmak zorunda kalıyorlar.

Sosyal devlet olsak, işsizlikte devlet bana bakar mantığı oturmuş olsa insanlar sevdiği işi yapsa o işlerde bir süreklilik olsa daha iyi durumda olmaz mıyız?

Tabii ki. Mesela şu anda EYT ile emekli olan bir sürü insan emekliliğe hak kazanmasına rağmen emekli olmuyor. Neden? Çünkü emekli olursa işten çıkarılacak ve bir daha belki de iş bulamayacak. Bazıları da nasılsa aynı parayı kazanıyorum, ben evde otururum diyor. 40-45 yaşlarında üretimi bırakıp kenara çekiliyor. Bunu da doğru bulmuyorum. Emekli olsun ama genç yaşta ise çalışmaya devam etsin. Emeklinin maliyeti daha az çalışana. Bunun desteklenmesi gerekiyor.

Bir sürü parametrenin olduğu liyakatin olmadığı haksızlığın ön planda olduğu bir sistemde bu çok da mümkün değil gibi görünüyor, sizce doğru mu?

Hak etmek çok önemli, liyakat çok önemli, hak ettiğini alabilmek çok önemli. Yurtdışından çok öğrencimiz var. Onlar buraya ne hayallerle geliyor. Aldıkları eğitimin karşılığı olan bir işte çalışmıyorlar. İşçilik denilen aslında Türklerin beğenmediği işlerde çalışıyorlar. Böyle bakınca yabancı çalışanlara da birşey diyemiyorsunuz. Aslında onlar Türklerin beğenmediği mesela turizm sektöründe temizlik işlerini yapıyorlar. Türkler resepsiyonda çalışmak istiyor. Dil biliyorlar kendilerini geliştiriyorlar, biz hiçbirşey yapmadan onların üstünde olmak istiyoruz. Kendi tarihimizi coğrafyamızı bilmiyoruz. Eskiden öyle değildi. Biz hala üniversitede akademik yazma ve etik dersleri veriyoruz. Baktığımızda kompozisyon yazmayı bilmeyen bir nesil üniversiteye geliyor. Teknolojiyle birlikte artık oturup yazmaya da ihtiyaç kalmadı. Teknolojiden tabii ki faydalan ama üstüne bir şeyler kat.

Tüketim toplumu olduk. Bunun da sonucunda bunları yaşıyoruz sanki?...

Perakende sektöründe bir firma

ile 10 sene önce görüşmüştüm. Yapay zeka ile ilgilenen bir birim vardı. 10 sene önce biz insansız mağaza açabiliriz hazırız demişlerdi. Ama bunu ticarileştiremeyiz dediler. Maliyeti tüketiciye yansıtamayız biz de kaldıramayız dediler. Bunun sosyal ağırlığını da kaldıramayız çünkü insanları işten çıkarmamızı da... Büyük bir tepki alırız dediler. 10 sene önce bunu yapmışsan bu kadar senede buna adaptasyonu sağlaman gerekirdi. Bugün bir ev hanımı kendi ürettikleriyle e ticarete bir gelir elde ediyor. İşte girişimcilik budur.

Bilgilendirme olmadığı için mi böyle sizce?

Bilgilendirme tabii ki çok önemli ama insanlarda araştırayım bulayım hevesi de yok. Anlatmak şeffaf olmak önemli.

Üniversite-iş dünyası işbirliği sağlanabilse bahsettiğiniz markalaşma süreci de çok hızlı ilerleyecek gibi mi görünüyor?

Bununla ilgili münferit çok proje yapıyor. Ama esnaf, ticaret ve sanayi odalarının bununla ilgili odakları çok önemli. Bizim üniversitenin İstanbul Ticaret Üniversitesinin kuruluş amacı bu. İş dünyasına hizmet ediyoruz. Olayın ticaret ve yönetim boyutundayız. Odağımız belli. Bazı üniversiteler her bölümü birden açıyor ancak her konuda iyi olamazsın. Tıp, tarım ticaret herşeyde birden iyi olman imkansız. Buna da dikkat etmek istiyoruz. Odaklanmış, teması belli üniversite anlayışı ve böylece hangi sektör hangi üniversite ile çalışmalı konusu kendiliğinden oluşacaktır. Böylece işbirliği güçlenecektir.

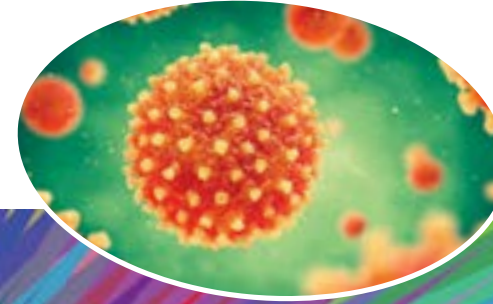
Ekonominin genel durumunu nasıl son olarak toparlayabilir misiniz?

Ben olumlu başladım, olumlu bitirmek istiyorum. Muhtaç olduğun kudret damarlarındaki asil kanda mevcuttur inancına sahibiz. Voleybolda kazandığımız başarılarla hepimizin tüyleri diken diken oluyorsa milli birliğimiz var demektir. Bireyden, aileden, köyden başlamak gerek. Herkesi dinlemek gerek. Neye ihtiyacınız var diye sormak gerek.

Prof. Dr. Çiğdem Papila

Cep telefonlarından uzak...

Onkoloji Uzmanı Prof. Dr. Çiğdem Papila, dergimize genel onkoloji, kanserin oluşumu, nedenleri, kalıtımla ilişkisi, tanısı, tedavisi ve kanserden korunma üzerine açıklamalarda bulundu...

“Kolay tarama testleri sayesinde erken evrede kanser yakalanabilmektedir”

Kanser hastalığı günümüzde ölüm nedenleri arasında kalp hastalıklarından sonra ikinci sırada gelen önemli problemlerden birisidir. Kanser gelişimi çok faktörlü ve çok aşamalı bir süreç olmakla beraber kanser tarama testleri ile birlikte daha erken tanı ve erken tedavi edilebilme süreci de söz konusudur. Kanser taraması için öncelikle elimizde basit kolay uygulanabilir güvenli test yöntemleri de var. Bu yöntemler sayesinde kanseri erken dönemde yakalayabilmek daha kolay olmaktadır.

“Bilinçsizce kullanılan ya da temas edilen zararlı maddeler kanseri tetiklemektedir”

Kanser madem ikinci sırada niye bu kadar büyük bir patlama oldu olduğunda sorulduğunda? Öncelikle nedenleri de, bunu bir araştırmak gerekiyor. Bunların başında ne geliyor? Bir kere bunları farklı bir kaç gruba ayırmak lazım. Hastalıkta tümör girişimini başlatan bir takım ajanlar var. Bunların başında da iyonize edici ışınlar radyasyon gibi. Mesela yıllar evvel radyasyona, yüksek dozda radyasyona maruz kalmış küçük çocuklar, küçüklük tümörleriyle o bölgede ileri yaşta ikincil kanserler de çıkabilmektedir. Demek ki iyonize edici radyasyon, kimyasal maddeler, günümüzde bazı virüsler kanserojenik olabiliyor. Daha evvelden de zaten kanserojeni kabul edilen virüsler var. Onun üzerine bir takım şeyler eklendi. Hepatit B virüsleri, hepatit C virüsleri karaciğer kanseri açısından çok zararlı, kadınlarımızda genç kızlarımızda bu HPV virüsü rahim ağzı kanseri için bir baş belasıdır. Yine çocuklar çocukluk çağı döneminde Epstein-Barr virüsü dediğimiz bu küçük hastalık boğazlar şişer enfeksiyon dediğimiz dalağı falan büyüten ağır bir hastalık. Bu Epstein-Barr virüsü lenfomanın gelişmesinde önemli yer tutmakta. Bunun yanında bazı kimyevi maddeler var. Bu kimyevi maddelerle çalışan kişiler meselastik sanayinde çalışanlar, ayakkabı üreticileri, cilacılar, mobilyacılar, nikelijacılar, boyacılar, badanaacılar oldukça kanserojenik maddelere maruz kalmaktalar. Bunlarda çok sık akciğer, hele bunlar alkol ve sigara da

Prof. Dr. Çiğdem Papila

kullanıyorsa bu işin gelişmesi daha hızlı olabilmekte. Akciğer kanseri açısından yine saç boyası yapan kuaförlerimiz iyi de beslenmiyorlarsa beyin tümörü, akciğer tümörü kendilerinde çok kolay oluşuyor. Alkol, sigara bu işi arttırıyor. Yine estrojen östrojen yani dış merkezden verilen dış alınan ağız yoluyla östrojen hapları, kadınlarımız kırk yaşın altında menopoza girerlerse kadın doğumcular kadınlığını daha fazla yaşasın diye onlara östrojen hap vermekteler. İlaçları kullananlar biraz da zamanla takipsiz kalabiliyor. Yıllar içinde bu ağızdan kullanılan uzun süreli östrojeni hapları meme kanseri gelişimine yol açmaktadır. Bu haplar maalesef kanser riskini sekiz on kat arttırabilmekte. Özellikle kırk yaşın altında bu hapları özellikle ailede birinci derecede meme kanseri olan varsa çok dikkatli kullanmak gerekir. Haplar asla bilinçsizce kullanılmamalıdır.

“Sigara ve alkol tüketiminin kanserle bağı saptanmıştır”

Sosyal hayatta, gençlerde tekrar bir sigara kullanımının yaşı düştü. Sigara akciğer kanserinin birinci derece nedenidir. Kanserde sigara birinci derece etken, özellikle yemekborusu ve akciğer kanserlerinde. Sigara alkolle birlikte kullanıldığında etkileri daha da potansiyelize olmakta. Akciğer tümörlerinin çok hızlı gidişli türleri var. Küçük hücreli olan türünün tütün ve sigarayla kesin bir bağı saptanmıştır.

bağırsağınız da o kadar hareketli olur. Özellikle 48 saati aşan kabızlıklarda dikkat etmek lazım. Bağırsak tıkanıklığı yapan bağırsak tümörleri var. Hasta 48 saatte tuvalete çıkamıyor, kusmalar başlıyor. Yani bunlara dikkat, yürüyüşe, fiziksel aktiviteye dikkat, uzun süreli strese dikkat. Uzun süreli yoğun stres kalbimize de çok zararlıdır. Beslenme sistemimize, güneş ışını almaya, dışarıdan ekstra hormon kullanımına dikkat etmek gerekiyor.

“Prostat kanserine dikkat”

Yine erkeklerde prostat kanseri de son dönemlerde arttı. O da genetik. Genç yaşta da ellili yaşlarda da görülmeye başlandı. Hem idrar testleriyle hem de şimdi artık gece gece kaç kere idrara çıktığınızla saptanabiliyor. Eğer daha önce gece kalkmıyorken şimdi kalkmaya başladığınız, idrar yaparken çatalaşma oluyorsa illaki bir üroloğa gidip kanda PSA testi yaptırın diyoruz. Biraz toplu beylerde de risk fazla, doymuş yağlardan belli bir dönemden sonra kaçacağız. Niye kaçacağız? Hem kalbimizi kolesterol açısından korumak için hem de kolon gibi meme gibi rahim gibidoymuş yağlardan çok hızlı beslenenlerde erkeklerde testosteron hormonu, androjenler yükseliyor kadınlarda da östrojen hormonu yükseliyor. Çünkü bunlar bağlanacak yer bulamıyorlar. Yağlarla iletişime geçiyorlar. Doymuş yağlarla beslenmek erkeklerde prostat mide kanserine neden oluyor. Sosyoekonomik seviyesi daha düşük insanlarda mide kanserini daha fazla görüyoruz. Yine on iki parmak ülseri kanserleşmiyor da işte helicobakter dediğimiz ve mide ülserleri yüzde bir oranında yıllar içinde kanserleşme oranına sahip. Mide ülserlerine dikkat. Kronik yaralara dikkat. Ciltte kapanmayan sivilcelere, ağır yaralara tabii ki dikkat.

“Kanser ortaya çıktıktan sonra 4 evreden oluşmaktadır”

Ortaya çıktıktan sonra dört evredir kanser. Dördüncü uzaktaki organlara ulaşmış oluyor. Bu evredeki hastalara palyatif bakım yapıyoruz, bu ne demek? Ömrü iyileştirmeye çalışıyoruz. Hasta erken bir evrede gelmişse radikal cerrahi girişimler ile kemoterapilerle meme gibi seçeneklerini çok yaşıyoruz. Ama çok ileri evre geldiyse hasta bunlar mümkün olmuyor. Kanser karaciğer ve beyine sıçrayınca yapacak bir şeyimiz maalesef kalmıyor. Ondan

“Kanser hastalığında günümüzde tedavi seçeneği çok fazlalaştı. Mesela meme kanseri gibi ancak bazı kanserlerde seçeneğimiz halen çok az. Pankreas tümörü, safra yolları gibi türlerde cerrah da fazla bir şey yapamıyor.”

sonra da çok hızlı ilerliyor. Radyoterapi veriyoruz ama beyinde olunca sürekli veremiyoruz. Takip ediyoruz. Beyin ve karaciğer pek hoşlanmadığımız yerler. Metastaz istemeyiz ama olcaksa da kemik olsun deriz.

“Kanser sürecinde beslenmeye dikkat etmek çok önemlidir”

Beslenme Akdeniz tipi diyet olmalı. Daha sıvı yağlı, zeytinyağı ağırlıklı, renkli sebze meyveler olmalı. Peki hiç protein almayacak mıyız? Tabii ki alacağız. Proteinimizi haftada bir iki balık ve bir kere yanık olmayan ızgara etle alabiliriz. Alkol ve sigaradan muhakkak kaçacağız. Süt yerine daha çok yoğurt öneriyoruz. Kaymağı alınmış yoğurt bağırsak bakterileri probiyotik açısından da önemli. Çok doymuş yağlı sütleri çocuklara verebiliriz ama yaşla birlikte bazı sütler tümörü artırıcı olabiliyor. Prostat ve meme tümörlerinde fazla yağlı sütler çok tehlikelidir. Yoğurt çok güzel. Hem kemik indeksini hem de bağırsağın dengesini koruyor. Lor ve beyaz peynir yiyebilirler. Kolesterolü çok yüksek olanlara safra kesesi taşlarına dikkat diyoruz. Yüksek kolesterolü insanlarda beyaz tenli kadınlarda safra kesesi taşı oldukça görüyoruz. Kese taşı ne yapar? Kanala düşebilir, tıkayabilir. Bununla beraber 15-20 yıl içinde çok az da olsa bir kanser riski var. Taşlı kese diye düşünülen vakalar tümör çıkabiliyor. Kronik İrritasyon yani kronik vurma diyoruz biz, buna da çok dikkat etmeliyiz. Büyümeden onları aldırma gerkiyor.

“Günümüzde tedavi sürecinde seçenekler ve başarı olasılığı artmaktadır”

Kanser hastalığında günümüzde tedavi seçeneği çok fazlalaştı. Mesela meme kanseri gibi ancak bazı kanserlerde seçeneğimiz halen çok

az. Pankreas tümörü, safra yolları gibi türlerde cerrah da fazla bir şey yapamıyor. Safra yolları çok kör bir bölge. Bir viraj gibi düşünün. Ameliyatla da girilemiyor. Safra yolları, pankreas, beyin, halen buraları çok sevmiyoruz. Meme ve kolonda erken evrede şans çok yüksek. Akciğer kanseri işte sigara biraz yasaklanınca iyi oldu oran biraz düştü ancak genç kesimde içimi tekrar arttı. Covid nodülleri artırdı, kanserleşmeye arttı. Pandemi öncesi ve sonrası gibi bir dönem oldu. Virüslere, gençlikte yaşama, tek eşliliğe dikkat etmemiz lazım. Aileler hep tek eşli olmaya özendiriliyor. HPV virüsleri oldukça yaygın. İmplantlar, damak ve diş hijyeni çok önemli.

“Çalışırken kanser riskine dikkat”

Havalandırması iyi olmayan yerlerde çalışanlar, dizüstü bilgisayar kullanımı ile beraber şikayetler gelmeye başladı. Sürekli cep telefonu taşımak riski çok artırdı. Olabildiğince uzak durmak gerekiyor. Özellikle gece uyurken kesinlikle yakınımızda olmaması gerekiyor. Bilgisayarlarımıza koruyucu ekran kullanmak gerekiyor. Kulaklıkla konuşalım. Çok sıcak şeyleri yiyip içmeyelim. Bol bol sebze meyve tüketelim. Olabildiğince herşeyimiz doğal olsun. Meyveleri sebzeleri iyice yıkadıktan sonra tüketelim. Tarım işiyle uğraşanlar kullandıkları zirai ilaçlardan da etkileniyorlar. Bunlara çok dikkat edelim.

“Aileye bilgi verilmeli ve en doğru şekilde hastaya süreç anlatılmalıdır”

Kanser çok ileri bir evreyse şu kadar günün kaldı demeyi asla tercih etmiyoruz. Hem hastanın hem de dolayısıyla bizim şevkimiz kırılır. Herkes yaşamak ister. Bir kitlesi olduğunu söyleyebiliriz. Tedavi edilmesi gerektiğini anlatabiliriz, tedavi edilmezse ilerleyeceğini anlatmamız gerekir. Zaten bir süre sonra kendisi de hangi evrede olduğunu anlayacaktır. Burada aileye en başta bilgi vermek gerekiyor. Eğer gizli tutulursa hastanın aileye karşı da güveni kalmaz. Ben niye tedavi görüyorum der. Hastanın kendi motivasyonu yüksek tutulmalıdır. Bu nedenle antibiyotik içmesini nasıl anlatırsak bunu da öyle anlatmalıyız.

nalia
KARADENİZ MUTFAĞI

“Mutfak kültürümüzün sürdürülebilirliği için insan kaynağı oluşturmayı önemsiyoruz”

“Hedefimiz 2025 yılında UNESCO Gastronomi şehri ünvanını almak”

“Glutensiz ürünlerde dünyaya örnek mutfak kültürüne sahibiz”

“Sebzededen, meyveden ve buğday türevi ürünlerden elde edilen tatlı çeşitlerimizle derin kültüre sahibiz”

“Bilindiğinin aksine geniş ve sağlıklı mutfak kültürüne sahibiz”

“Mutfak kültürümüzü markalaştırırken mikro ölçekte de olsa sürdürülebilirliğini sağlamada var gücümüz ile çalışıyoruz”

www.nalia.com.tr

f t i y /naliakaradenizmutfagi

Ramazan Gülten (İBB İmar Müdürü)

İSTANBUL ve DEPREM

İstanbul Büyükşehir Belediyesi İmar Şube Müdürü Ramazan Gülten'le İstanbul'da gerçekleşmesi beklenen deprem ve kentteki yapılaşma üzerine konuştuk...

İstanbul depreme ne kadar hazır? İstanbul Büyükşehir Belediyesi olarak merkezi yönetimle ortak bir planınız var mı?

Bugüne kadar, İstanbul için bütün yönetimler, bir şeyler yapmaya çalışmış. Ama bunların ne kadarı kentsel dönüşüme yönelik olduğu ya da sorunları ne kadar çözüme kavuşturduğu tartışılmalı. Kentsel dönüşüm adı altında, riskli alan adı altında, rezerve alan adı altında birçok uygulama yapılmış projeler geliştirilmiş ama bunların büyük çoğunluğu orta üst veya üst gelir grubuna hitap eden uygulamalar ve projeler olarak karşımıza çıkıyor. Dolayısıyla riskli binada oturan vatandaşın evini yenileyememiş ve onları daha güvenli bir binaya taşıyamamışız.

İstanbul genelinde 1999 öncesi yapılarda ruhsatsız mühendislik hizmeti almamış yapılarda oturan nüfusumuz oldukça fazla. 1999 öncesi ve sonrası yapı sayısı konusunda bizim bir araştırmamız var. İstanbul'daki yapı stoğunun envanteri hem ilçe belediyesinde, hem büyükşehir belediyesinde hem de bakanlıkta yok, bizim en büyük sorunlarımızdan biri envanter sorunudur. Çünkü 2018 yılında mevzuatımıza yapı kayıt belgesi diye bir olgu girdi, ruhsatsız yapılan veya ruhsat ve eklerine aykırı yapılan yapılar bu belgeyi aldılar. Burada devlet tarafından verilen bir belge söz konusu ve bu belge

ile binanın depreme dayanıklılığını vatandaşa bırakıldı. Yapıyı kayıt belgesiyle bu yapılar kat mülkiyetine geçme hakkı kazandı. İşyeri açma ve çalıştırma ruhsatı alabildi veya altyapı hizmetlerine için abonelik işlemlerini yapabilir hale geldiler, ancak yapının güvenli olup olmadığına ilişkin bir düzenleme getirilmedi. Sonrasında TBMM tarafından İmar Kanunu'nda değişiklik yapılarak Yapı Kayıt Belgesi alan yapıların güçlendirme izni alabilmesi için bir düzenleme yapıldı.

Yine de bu yapı kayıt belgesi alan yapılarının ne kadarının mühendislik hizmeti aldığını bilmiyoruz. Bizdeki verilerden yaptığımız araştırmaya göre İstanbul genelinde 320 bin civarında Yapı Kayıt Belgesi alınmış, bunun %70'i, 220 bin Yapı Kayıt Belgesi yapının tamamı için düzenlenmiş. 220 bin Yapı Kayıt Belgesi'nde ise 80 bin civarında yapı ise ruhsatsız, imar planı olmayan, mühendislik hizmeti almamış yapılardan oluşuyor. Bu yapıların toplam içindeki payı % 25. Diğer %75'lik kısım ise bağımsız bölüm sayısı değiştirmiş, çatıya eklenti yapmış, bodruma eklenti yapmış veya binanın fonksiyonunu değiştirmiş yapının bir bölümünü ilgilendiren durumlardan oluşuyor. Yapı Kayıt Belgesindeki vatandaş beyanlarından çıkardığımız sonuca göre tamamen kaçak yaptıklarını, ruhsatsız yaptıklarını söyleyenlerin oranı çok fazla.

Bizim İstanbul'da şunu başarmamız lazım: Özellikle deprem için bir koordinasyon kurulması gerekiyor. Bu koordinasyonun yapı stoğunu ele alıp bir an önce nereden başlanacağına, hangi önlemlere öncelik vereceğine ilişkin bir yol haritası çıkarması lazım. Örneğin, bizim yaptığımız araştırmalarda çürük binaların çoğunlukta olduğu alanlarla bakanlık tarafından riskli ilan edilen alanlar, rezerv alanlar örtüşmüyor. Yani afete ilişkin geliştirdiğimiz argümanlarımız doğru işlemiyor. Bir anlamda yanlış tedavi uyguluyoruz. Yanlış tedavi uyguladığımız için de sürekli yeni hastalıklar çıkıyor ve bu sefer onlarla uğraşıyoruz. Kent büyüyor, altyapı hizmetlerimiz aksama başlıyor, trafik sorunu artıyor, kiracılar kiralık ev bulamamaya başlıyor. Öbür tarafta şu anda gündemde olan göçmen krizi, yabancılara konut satışı gibi gelişmeler bu işi katmerliyor. Çözüm de kurumlar arası koordinasyonu sağlamakla mümkün.

Vatandaşın kentsel dönüşüm mantığını değiştirmesi gerekiyor. Vatandaşla müteahhiti karşı karşıya bıraktığımız, ikili ilişkiler kurduklarını süreç bu işi çözemeyiz. Piyasa koşullarına göre çözüm arıyorlar. Piyasa koşulları nedir? Herkes maksimum kar elde etmeye, herkes elindeki kumaştan üç elbise çıkarmaya çalışıyor. Onu da beş elbiseye çıkarmaya çalışıyor.

“Dönüştüremediğimiz yenileyemediğimiz mevcut binalarımızı yüzde yüz olmasa da içinden canlı çıkılabilecek şekilde güçlendirmek istiyoruz. Binadan vazgeçmiş oluyoruz belki ama insandan asla vazgeçmiyoruz.”

Ne kumaşın değeri kalıyor ne de konfeksiyonun bir değeri kalıyor. Sorunu kaynağından çözmek için müteahhit ile vatandaş arasında güveni sağlayacak, kentsel dönüşüm anlayışını değiştirecek üçüncü bir aktöre ihtiyaç var. Bu aktör de kamu kurumlarından yerel idareden başkası olamaz.

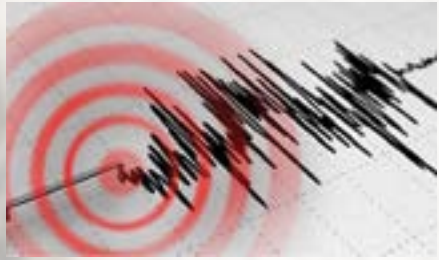
Örneğin, çamaşır makinenizi bozulunca devlete benim çamaşır makinemi değiştir demiyorsak, daha güvenli bir arabaya binmek istediğinizde, arabamı belediye yenilesin demiyor, eskisini satıp kredi çekerek veya üzerine birikimlerinizden ekleyerek arabanızı değiştirmek için bir çözüm buluyoruz. Maalesef bina yenilemede vatandaşta yenilenecek binanın maliyetini onun dışında birilerinin karşılaması gerektiği düşüncesi var. Bu bir anlayış olarak insanlara yerleşmiş. Bu anlayışı değiştirirken maliyetin makul şekilde karşılanabileceği bir formül bulunması gerekiyor. Bizim kamu olarak sorumluluğumuz budur. O yapının maliyetinin makul düzeyde bir borçlanma ile vatandaşa yansımaları, kente olan etkisinin minimum hale getirilmesi gerekiyor. Sosyal konutlarla orta ve alt gelir gruplarının barınma sorununun çözülmesi gerekiyor. Alışılmış çözüm olan emsal vererek, kat vererek dönüşüm fikri artık demode bir çözüm ve sürdürülebilir bir çözüm olmadığını anlamamız gerekiyor. Doğal sınırları aşmış durumda olan İstanbul için kat laveleriyle dönüşüm çözüm değil.

Kentsel dönüşüm mantığını değiştirmemiz gerekir derken, Devlette, kurumlarda, idarelerde, sektörde, müteahhit tarafında ve vatandaşımızın da bakış açısını değiştirmemiz gerekiyor. 6 Şubat depremlerinden sonra vatandaşlarımız sürekli binamız dayanıklı mı diye soruyorlardı ve bir an önce bizde dönüşelim düşüncesi vardı ancak şu anda bu istek azaldı. Elbette bunun ülke ekonomisiyle de ilgili

si var. İnsanlar bir takım yaşamsal ihtiyaçlarını karşılayamamaya başlayınca barınma ihtiyacını geri plana atıyor ve ihtiyaçların öncelik sıralaması değişiyor.

Biz, merkezi ve yerel yönetim olarak bu işin merkezinde olmalıyız. Kamunun gücünü, hem piyasanın hem de vatandaşın hissetmesi gerekiyor ki, biz insanlara binanız çürük yıkıp yenisini yapmanın diyetebilelim.

Diğer bir sorun ise plan yapma yetkisi, Turizm Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Özelleştirme İdaresi vs. vs... Bazı kurumların yerel yönetimin görüşünü almadan imar planı veya plan değişikliği yapmaktan vazgeçmesi gerekiyor. Bu yetki yerel yönetimlerde olmalı.

Öte taraftan, mevzuatla ilgili değişiklikler yapılmalı. İstanbul Büyükşehir Belediyesi İmar Müdürlüğü olarak İstanbul İmar Yönetmeliği'nde aksayan, anlaşılabilir, günümüz koşullarına uymayan, ihtiyaçlara zamanla cevap veremeyen bir yönetmelik haline geldiğini gördük. Yönetmeliğin, sürdürülebilirlik, iklim krizi, gıda krizi, deprem, afet, afet sonrası kullanılacak alanların niteliği gibi konularda bir takım öngörülerinin olması gerekir diyerek bir çalışma başlatmıştık. Deprem öncesinde bir hazırlığımız vardı, belli bir aşamaya getirmiştik. Sürdürülebilirlik, iklim krizi, afet ile ilgili bir takım çözümler bulmuştuk. İlçe belediyeleri ile toplantılar yaptık, bakanlığı davet ettik, ilgili meslek odaları ile görüştük. Sivil toplum kuruluşlarıyla bir araya geldik, sektör

temsilcileriyle ve bütün paydaşların ortaklaştığı bir imar yönetmeliği hazırladık. Maalesef 6 Şubat depremleri bu hazırlığın yeterli olmadığını bizlere acı bir şekilde gösterdi. Çalışmamızı yeniden gözden geçirdik ve depreme, afete yönelik ilave önerileri de hızlıca toparlayıp meclise gönderdik. İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi'nde karar alınması bekliyor. Bakanlığın yetkisinde olan planlı alanlar İmar Yönetmeliği'nde değiştirilemeyen, yani sadece bakanlığın değiştirebileceği, diğer idarelerin uymak zorunda olduğu bazı bölümler için de değişiklikler önerdik. Çünkü paydaşlarımızla yaptığımız toplantılarda Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinde de birtakım eklemeler çıkarmalar yapılması gerektiği, ya da anlaşılabilir hale getirilmesi gerektiği sonucu ortaya çıktı. Bu öneriler İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi'nden oybirliği ile bakanlığa gidebilirse deprem, sürdürülebilirlik ve iklim kriziyle ilgili önerilerimiz tüm Türkiye'ye uyarlanabilir. Bu çok önemli bir çalışma.

Yönetmelikte farklı, dikkat çeken ne tür uygulamalar var?

“Kentsel dönüşüm süresinde vatandaş ile müteahhiti karşı karşıya getirerek işi çözemeyiz. İnsanlar piyasa koşullarına göre çözüm aramakta ve herkes kendi karını düşünmektedir.”

Yeni uygulamalardan bir tanesi kent bütününde 100 bağımsız bölümden fazla veya 2000 m²'den büyük parsellerde yapılacak uygulamalarda, deprem konteyneri koyma zorunluluğu getirdik. Afet anında ekiplerin kullanabileceği ekipmanların olduğu bir afet konteyneri olacak. 1999 depremi sonrası deprem konteynerlerini sokaklarımızda görmüştük ama onların sahipleri belli değildi. Kimisi muhtara verildi, kimisi idareye verildi ve sonra hepsi toplandı. Artık bunları göremiyoruz. Bizim önerimiz de sahibi belli bir şekilde koymayı planlıyoruz. Hem konut pro-

jesinin yönetimi sorumlu olacak hem de bizim Afet ve Koordinasyon Merkezi sorumlu olacak. Dolayısıyla biz deprem anında kullanabileceğimiz ekipmanların olduğu bu konteyner ağı İstanbul içine yaymış olacağız.

Ayrıca sürdürülebilirlikle ilgili çatılarda güneş enerjisi üretilerek ortak alanların enerji ihtiyacının karşılanabilecek bir sistem öneriyoruz. Onun dışında çatıda tarımsal üretimin, kent tarımının yapılabilmesi için bir takım teşvik öneriyoruz.

Türkiye imar rejiminde şöyle bir şey vardır: Bir yapıyı inşaat aşamasında kontrol edersiniz ama yapı iskân aldıktan sonra sizin kontrolünüzden çıkar, iskân almış yapıyı veya tamamlanmış yapıyı şikâyet olmadıkça kontrol etmezsiniz. Ama biz şikâyet olmasa da idarelerin 5 yılda bir iskân verdiği yapıları kontrol etmesini öneriyoruz. Vatandaş verdiğimiz ruhsata uygun hareket ediyor mu, yapısal bütünlüğünde bir bozulma var mı, kolonu kirişi kesilmiş mi kontrol etmeyi öneriyoruz. Dolayısıyla yapıların sürekli kontrol edildiği bir sistem oluşacak. Bu da çok önemlidir.

Bir de güçlendirme yönetmeliği yazdık. Bizim imar mevzuatımızda Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği'nde güçlendirme bölümü var ama hangi binanın nasıl güçlendirileceğine ilişkin bir açıklama yok. Güçlendirme için de yapının bütün koşullarının yeni binaymış gibi, planının uygun olması, ruhsatlı yapılmış olması, projesine uygun olması gibi bir sürü ön koşulu var. Biliyoruz ki, İstanbul'da bu koşulu sağlayan bina sayısı çok az. Bizim önerimizde yapının mimari rölövesinin çıkarılarak, statik proje sorumluluğunun bir müellif tarafından üstlenilerek projesinin hazırlanması ve mümkün olduğunca basit, hızlı yöntemlerle riskli olduğunun tespit edilmesi koşuluyla güçlendirme izni verilebilmesini bu yönetmelikle öngörüyoruz.

İnsanın deprem anında veya depremden hemen sonra binayı tahliye edebilecek düzeyde bir güçlendirme gerekiyor. Bizim hazırladığımız güçlendirme yönetmelik doğrultusunda, Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği'nin güçlendirme bölümünün de ele alınması gerekiyor. Çünkü bina deprem yönet-

Ramazan Gülten kimdir ?

18 Temmuz 1982 doğumlu Ramazan GÜLTEN ilk, orta ve lise öğrenimini Karaman'da tamamladı. 2006 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümünden mezun oldu. Mezuniyetin ardından özel bir firmada şehir plancısı olarak çalıştıktan sonra, 2007-2008 yılları arasında Üsküdar Belediyesinde, 2009-2017 yılları arasında Bursa Büyükşehir Belediyesinde şehir plancısı olarak, 2017-2019 yılları arasında ise Çanakkale Kepez Belediyesinde İmar ve Şehircilik Müdürü olarak görev yapmıştır. 2012 yılından itibaren TMMOB Şehir Plancıları Odası Bursa Şube Yönetim Kurulunda çeşitli görevlerde bulunmuş, 2018 yılında ise Çanakkale İl Temsilcisi olarak görev yapmıştır. 18.11.2019 tarihi itibarıyla İstanbul Büyükşehir Belediyesi İmar Müdürü olarak atanmıştır.

meliği güçlendirme için örneğin yüz birimlik performans istiyor. Hâlbuki binanın güvenli bir şekilde tahliyesi için altmış birimlik güçlendirme yeterli. Bizim güçlendirme yönetmeliğimiz; binanın dayanıklılığı mevcutta otuz birim ise altmış birime çıkarmayı öngörerek o binadaki insanları tahliye edilebileceğini öngörüyor. Bina eninde sonunda ağır hasar alacak ve sonrasında yıkılacak ama otuz birimlik güçlendirme ile içindeki insanın dışarı çıkmasına imkân verecek. Bir anlamda binadan vazgeçmiş oluyoruz ama insandan asla vazgeçmiyoruz. Dönüştüremediğimiz, yenileyemediğimiz mevcut binalarımızı o binayı yüzde yüz olmasa

da içinden insanların canlı bir şekilde çıkmasını sağlayacak düzeyde güçlendirmek istiyoruz.

Bu yönetmeliğimizi de hazırladık ve meclise gönderdik. Bunlar İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından kabul edilirse hem İstanbul için ciddi bir depreme hazırlık imkânı sağlayacak ve hızlandıracak. Bu İzmir'de, Ankara'da, Bursa'da bütün Türkiye'de bir etki yaratacak. Biz bunu çok önemsiyoruz.

İstanbul'a göç imkânı ne durumda? Bir sınır ve yasak koymak mümkün mü?

Genel kültür olarak uluslararası hukuk açısından yabancı ülkede mülk edinme veya yabancıların sizin ülkenizde mülk edinebilmesi için bazı ilkeler olduğunu biliyorum. Mütakabiliyet ilkesi de bunlardan birisi. Siz bir ülke vatandaşına vatandaşlık veriyorsanız, sizin vatandaşlarınızın da o ülkeden vatandaşlık edinme koşulları ve mülk edinme koşullarının benzer olması gerekiyor. Sayıların dengeli olması gerekiyor.

Ülkemiz imkânları ile çok büyük bir ülke. Ben ülkemize umutsuz bir gözle bakmıyorum. Ülkemizde bazı kavramlar sözlük anlamını karşılamıyormuş gibi görüyorum.

Örneğin muhafazakârlığın tanımı nedir? Bulduğunuz ortamı yaşadığınız düzeni muhafaza etmek, geleneklerinin bozulmadan kuşaklar boyunca devam etsin demektir. Bu bizim ülkemizde böyle algılanmıyor.

Öğrenciliğinden beri kentle uğraşan biri olarak Sulukule'de, tarihi kent merkezinde, konakların yıkılması gibi pek çok olayda ben şunu gördüm; ailenizden bir ev kalır ve o senin doğduğun büyüdün-

“Bizim İstanbul'da önce bir koordinasyon merkez ile yapı stoğunu ele almamız ve bir yol haritası çizmemiz lazım...”

gün evdir, o evde bir sürü anıların vardır. O evin senin için bir anlamı vardır. Bu ev bir daire de olabilir, yalı da... Biz, bu anlamlardan çok kolay vazgeçiyoruz. Bizim toplumumuzda babadan kalan ev müteahhitte verilir ve çocuk sayısı kadar daire istenir. Bu çocuklar arasında paylaşılır. Çocukluğun, gençliğin anıların hep o bina ile birlikte yıkılır. Maalesef mekânla bağınız kalmaz. O atmosferi tekrar yaşayayım diye bir anlayışımız yok. Bizim muhafazakârlık anlayışımız bu sebeple çok farklı. Yenilemeyle onarımla mevcudu koruma mahalle kültürünü yaşatma istediğimiz yok. Bugün yaşadığımız göçmen krizinde, yabancı alıcı sorununda yaşananların alt yapısında da bu var. Vatandaşımız kendi komşusuna 3'e satmak yerine başkasına, yabancıya 5'e satmayı tercih ediyor.

Bunun temelinde bizim göçebe bir toplum olmamız olabilir mi?

Avrupa'da seneler geçiyor ama sokaklar caddeler hep aynı kalıyor. Bize sahip olduğumuzu hep başkası vermiş ve bir kurtarıcı bekliyoruz. Mekânla bağ kurma konusunda başka toplumlar gibi değiliz. Hemen yeni yere adapte olup elimizdeki vazgeçebiliyoruz. Ama nostaljiyi de çok seviyoruz.

İstanbul'a bugüne kadar yapılanlar ve yapılması gerekenler?

Yönetime geldiğimizden beri şunu gördük. İstanbul'da kamuya ait olması gereken yerlerde ciddi bir işgal var. Bununla alakalı kapsamlı bir mücadeleye başladık. Kimisini yıktık kamuya kazandırdık, kimisinde ise mahkeme ve kurul

süreçleri devam ediyor. Bu alanlarda özellikle kamu alanı olması gereken sahillerin, meydanların sadece bizlerin değil gelen yabancı turistlerin de rahat konforlu şekilde gezebilecekleri kamu alanları haline getirmek için elimizden geleni yapıyoruz. Bunun dışında imar konusunda ciddi bir rant söz konusu. Bizim dönemimizde plan değişikliği konusunda çok dikkatli çalıştık. Kamusal bir faydası olmayan plan değişiklikleri üzerinde daha dikkatli hareket ediyoruz. Bölgesel planlar çalışıyoruz. Bir parsel üzerinde değil de planı aksayan günümüz koşullarına hitap etmeyen alanlarda arkadaşlarımız yeni planlar üzerinde çalışıyorlar. Mevzuat olarak güçlendirme, binaların kontrolleri konusunda yönetmelikler hazırladık ve meclisimize gönderdik. Bizim yetkimizde olmayan ancak bizim yapılarımızı etkileyen şantiye şefliği, müteahhitlik, yapı denetim sistemi gibi birçok kanun ve yönetmelik üzerinde çalıştık ve öneri olarak başkanlığa gönderdik. Dolu dolu bir 4 sene geçirdik. Her şeye rağmen ne olursa olsun biz sorunları çözmekle görevliyiz. Çözdükçe de projelerimizi hayata geçirmeye devam ediyoruz.

Göreve geldiğinizde hedefiniz nelerdi, şimdi neredesiniz?

Önümüzde çok fazla iş var. Özellikle İstanbul'un depreme hazırlanması konusunda çok eksiklerimiz var. Sadece bizim değil ülke olarak topyekün eksiklerimiz var. Müdahalesinden hazırlık aşamasına, deprem sonrası müdahaleye kadar çok ciddi bir hazırlık yapmamız gerekiyor. Bu aşamada da Deprem Risk Yönetimi ve Kentsel İyileştirme Daire Başkanlığı bünyesinde bir Deprem Bilim Kurulu oluşturduk ve deprem seferberlik planı hazırlayarak kamuoyuna açıkladık. Bunların bir an önce hayata geçmesi gerekiyor. Deprem yarın olacakmış gibi hazırlanmamız lazım. Bu aşamada kentin ve yapıların depreme hazırlanması için elimizden gelenin fazlasını yapmamız gerekiyor. Bundan sonraki önceliğimiz depreme hazırlık olacaktır.

Bakırda Kuru

Lokantası

Havası Suyu ve Lezzeti Rize'den

Bakırda Kuru Spesiyal

Hemşin Mıhlama

Meşhur Rize Kavurma

Komposto Çeşitleri

0 (212) 279 61 53

Nispetiye Mahallesi Aydar Caddesi Başlık Sokak 2/6 1, Levent / İstanbul (Beşiktaş Belediyesi yanı)

www.bakirdakuru.com - info@bakirdakuru.com

RİZE İLE BÜTÜNLEŞEN BAŞKAN: **RAHMI METİN**

“Hayatımın her dönemini büyük bir aşk ve tutku ile bağlı olarak geçirdiğim yerdir Rize”

Fatih Sultan Kar / İstanbul

Burası Rize. Bir isim gelir belediye başkanlığa, şehri ile bütünleşir. İnsanlara siyasi pencereden bakmaz. Seçildikten sonra siyaset gömleğini bırakır, hizmet gömleğini giyer. Çünkü görevinin siyaset üstü olduğunu bilir.

Örneğin; yenilenmesine hayal gözüyle bakılan belediye blokları, esnaflar mağdur edilmeden yenilenir. Deniz şehri olmasına karşın deniz feneri olmayan Rize şehrine; içerisinde ise geçmişten günümüze denizcilikte kullanılan materyaller sergilenen deniz feneri yapar. Bu hareketiyle her kesimden insanın takdirini ve sevgisini kazanır. Çünkü o bu toprakların insanıdır. Şehirde yaşayanlara merhabası, muhabbeti yeni değildir. Hizmeti halka rağmen değil, halkla birlikte sağlayan Rize Belediye Başkanı Rahmi Metin ile eski günleri konuştuk.

DEDEM VE BABAM TİCARİ VE SOSYAL HAYATIN HEP İÇİNDE OLDULAR

Başkanım, dilerseniz çocukluğunuzdan bugüne değin kısa bir hayat hikâyenizle söze başlayalım.

Dedem ve ağabeyleri 1925-30'lu yıllarda bugünkü Sarıyer- İstinye- Yeniköy mevkiindekine gitmişler işler yapmışlar. Bizim oradaki soyadımız Akıncioğlu'dur. Günümüzde bu bölgede yaşayan Akıncı ve Akıncioğlu aileleri bizim öz amca çocuklarımızdır. 1945 yılına kadar burada kalmışlar. Daha sonra dedem İstanbul'dan memleketine dönüp, 1945-50'lı yıllarda Kale Mahallesi'ndeki araziye satın alıyor. Rize'ye gelince soyadımızı Metin olarak değiştiriyor. Kendisi Pazarbaşı'ndaki Yeni Dünya isimli otelin işletmeciliğini yaptı. Babam uzun yıllar Rize'de Adalet Partisi'nde siyaset, Rizespor'da da yöneticilik yaptı ayrıca Şoförler Cemiyeti'nin yönetiminde yer aldı. 1975 yılında Rizeli iş adamlarıyla beraber Rize Taşımacılık Anonim Şirketi'ni kurdu. Kuru çay nakliyesi ve iş hafriyat üzerinde devlet taahhütleri yaptı.

Sandıkta saklanan hatıralar: Rize Belediye Başkanı Rahmi Metin ve kendisini tanıyan her Rizelinin gönlünde iz bırakmış olan babası Şuayip Metin

Rize Belediye Başkanı Rahmi Metin'den çocukluk ve gençlik yıllarının vazgeçilmez mekânı Rize Kalesi'nden bir gençlik hatırası. Arka fonda Rize var.

Rahmi Metin (ayakta 4.) lise yıllarında Kale Gülbaharspor formasını giymişti.

KALE MAHALLESİ'NDE DOĞDUM BÜYÜDÜM

Kale mahallesi benim için özel bir yere sahiptir. Ben de Kale Mahallesi'nde doğdum büyüdüm. 1970 yılında babam Kale Mahallesi'nde baba ocağında ev yaptı. Babamın bir yazıhanesi vardı. Ben orada tezgâh kurar, simit sattım. Kale yakınımızda olduğu için hafta sonları çıkıp orada garsonluk yapardım. Kale mahallesi imara kapalı olduğu için benim mahallede çocukluğumun geçtiği dönemdeki her şey yerli yerinde duruyor. Kale Mahallesi hala eski güzelliğini otantikliğini koruyor, Kale Mahallesi en bakır kalan mahallelerden biridir. Sadece bazı komşularımız, büyüklerimiz rahmetli oldular. Çocukluk yıllarımız Rize Kalesi'nde ve çevresinde, mahalle arasında, Zihni Derin Ortaokulu bahçesinde, Hayrat'ta, Kalenin üzerinde futbol oynayarak geçti. Rize Lisesi yıllarımda bir dönem Kale Gülbahar'da futbol oynadım.

HİÇ BİR ZAMAN RİZE'YE UZAK OLMADIM

Üniversite yılları bizim için çok renkli geçti. Ama hiçbir zaman Rize'den uzak olmadık. Üç ablam iki kız kardeşim var. Ailenin tek erkek çocuğuyum. Benden büyük bir ağabeyim vardı. 1989 yılında genç yaşında rahmetli oldu. Babam, 1998 yılında amansız bir hastalık sonrası aramızdan ayrıldı. 25 Kasım 2020 tarihinde de annem vefat etti. Rize'nin üç güzide okulu olan Kurtuluş İlkokulu, Zihni

Derin Ortaokulu ve Rize Lisesi'nde eğitim gördüm. Üniversiteyi Erzurum'da okudum ve sosyoloji bölümünü bitirdim. Kayseri Erciyes Üniversitesi'nde Siyaset Felsefesi bölümünde Yüksek Lisansımı tamamladım. 1993 yılında Anadolu Lisesi, 1995 yılında Fener Lisesi'nde öğretmenlik yaptım. Eskişehir'e tayinim çık-

Küçük Rahmi, yaz aylarında Kale'deki çay ocağında çaraktık yaparak okul harçlığını çıkarırken arkada aslı bulunan panoda Ekrem Orhon dev fotoğrafı yer alıyor. İkisinin de ortak özellikleri Rize sevdası, Rize'ye hizmet aşkı.

tiğında gitmedim. 2000 yılında Anadolu Dershanesi'ne ortak olarak girdim. Genel müdür olarak devam ettim. 2000 -2019 yılları arasında her sene ortalama 40 öğretmen istihdam ettik. Ben 2004'ten sonra derslere giren bir eğitmen değil as-

lında işi yürüten ve yöneticiliğini yapan bir eğitmen olarak devam ettim. Askerliğimi Ankara Mamak'ta ve İstanbul'da kısa dönem olarak yaptım. 80 üniversite mezunu Rizeli arkadaş ile RÜDER (Rize Üniversite Mezunları Derneği) adında bir dernek kurdum. Belli bir süre başkanlığı yaptım. Deneyim kazanma açısından faydalarını gördük. İl Genel Meclisi üyeliği ve başkanlığı görevlerinde bulundum. Rizespor yönetim kurullarında görev yaptım. 24 yaşında evlendim. Bir kız üç erkek olmak üzere Beyza, Furkan, Şuayip ve Ahmet Yağız isimlerinde dört çocuk babasıyım.

ANNE VE BABADAN ÇOK DEĞERLİ YAŞAM FELSEFELERİ KAPTIK

Gençlik yıllarımdan bir hatıranızı bizimle paylaşmışınız?

Babam ve annem bize hep güzel örnek oldular. Onlara saygı bizim birinci önceliğimizdi. Biz öyle büyüdük. Onlardan çok değerli yaşam felsefeleri kaptık. 17 yaşlarımda babamdan gizli lisans çıkarmış, Kale Gülbaharspor'da amatör futbol oynuyordum. Bir gün dershane de olmam gereken saatte ben ailemden habersiz Ekrem Orhan Stadı'nda Selimiyespor ile maçtaydım. Forvette kafaya çıktım ama kaleciden çift yumruk yiyerek burnumu kırdım. Bu durumu aileme nasıl anlatacaktım. Belki saklayabilirim diye akşam eve geç saatte gittim. Sabah kalktığımızda tabii durumu anladılar.

RİZE'Yİ TEMAŞA ETTİĞİNE DEFALARCA ŞAHİT OLDUM

Hep şehir merkezinde yaşadığınız için Rize Belediyesi Eski Başkanlarını, Baba Reis Ekrem Orhon'u görme şansınız hizmetlerine tanık olma durumunuz olurmuydu?

Rize merkezde yaşadığım için Rize Belediyesi eski başkanlarının birçoğunu tanıma şansım oldu. En eski tanıdığım ise mahalleden komşumuz Ömer Bayar'dı. Rize Kale yolu o zaman toprak bir yoldu bilyalı araba yapar kayardık ya da futbol oynardık. Bazen toprak ve yoldaki o gevşek yapı yağmurlu havalarda arabaların çıkışı engellediği için yola çok büyük taşlar dökerlerdi. Biz bu durumdan hiç hoşnut olmazdık. Çünkü o taşlar yüzünden ne bilyalı ile kayabiliyor ne de top oynayabiliyorduk. Bekliyorduk yağmurlar yağsın arabalar üzerinden geçsin orası dümdüz olsun ki oynayabilelim. Ömer Bayar Kale'ye ilk belediye otobüsü hizmeti vermişti. Belki de saatte bir iki saatte bir araç geçişi bizi mutlu ediyordu. Daha sonra Ekrem Orhon'u tanıdım. Babamın yazıhanesinin yan tarafında yer alan bugünkü 50. Yıl Bakkalı'nın oraya gelip oturmasıyla, kasketiyle, papyon takışıyla bizim için farkedilir bir büyüğümüzüzdü. Evimiz denizi, sahili görürdü. Küçük yaşlarda taş taşıyan denizi dolduran büyük kamyonları gördürürdük. Sonradan öğrendik ki Ekrem Bey bunları özel olarak getirmiş ve tamir ettirmişti. 1967 yılından başlayarak, 1975 yılına kadar denizi doldurmuş. Bir de biz Kale'nin etrafında olduğumuz için Kale'nin üzerine gelip oturduğuna Kale'ye çıkıp, şu andaki bayrağın dibinde çayını içerek Rize'yi temaşa ettiğine vefat edinceye kadar çok tanık olurduk. Rize'den çıkıp Amerika'da yüksek mühendislik tahsili yaptı. O zaman ki şartlarda bu çok önemli bir başarıydı. İsmi hep Rize İspir Erzurum Yolu ile anılmaktadır. Rize'ye bir Rize daha katan sahilin doldurulması o tarihlerde hayal bile edilemeyecek kadar önemliydi. İleriyi gören bir ufku ve vizyonu vardı. Her yıl kendisi için anma programı yapıyoruz. Kendisini gelecek kuşaklara aktarma gayesiyle belediye olarak "Ekrem Orhon'a Armağan" isimli kitabı yayınladık. Rize ili-

ne hizmeti dokunan her insan bizim için değerlidir. Rahmetli olan Bülent Koç ve Memiş Ali Usta'yı daha ilerlemiş yaşlarımızda liseli, üniversiteli yaşlarımızda tanıma fırsatlarımız oldu. Rahmetli Azmi Kandemir'in Ekrem Orhon'u anlatan kitabını lise yıllarımda okudum. Normalde lise çağında bir gencin okumayacağı bir kitaptı. Ben sanki ilerde böyle bir görev geleceğimi hissetmiş olacağım ki kendimden geçercesine o kitabı okumuştum. Ama başkanlığa aday olduğum güne kadar "Rize Belediye Başkanı olacağım" diye bir düşüncem olmamıştı.

KENDİMİ RİZE'YE AİT HİSSEDİYORUM.

Rize sizin için ne ifade ediyor? Rizeliyle iç içe oldunuz. Dolayısıyla çoğu Rizeli sizi başkan olmadan da tanırdı. Başkan olunca bu durum çalışma temponuzu nasıl etkiledi?

Hayatımın her dönemini içinde geçirdiğim memleketim Rize'ye büyük bir aşkla, tutkuyla bağlı olarak geçirdim. Rize dışında nereye gitsen uzun soluklu kalamıyorum. Hemen Rize'yi özleyip, koşa koşa geri dönüyorum. Bu şehrin insanı, tarihi, kültürü, iklimi, bitki örtüsü her şeyi çok özel, her şeyi beni cezbediyor, beni kendine çekiyor. Dolayısıyla kendimi çok şanslı hissediyorum. Hem bu şehirde yaşıyorum. Hem bu şehrin belediye başkanlığını yapıyorum. Bana göre bir insan daha ne ister ki. Doğduğum günden itibaren burada yaşıyorum ve kendimi buraya ait hissediyorum. Rizeli olmak, Rize'nin içerisinde yaşamak, elli yılını bu şehirde geçirmiş olmak bir bu şehri yöneten bir başkan için büyük avantajlar. Belediye Bloklarında ve diğer yaptığımız hizmetlerde Rizelilere dokunarak, konuşarak ve anlaşarak hizmet yapmaya çalışıyoruz. Bu bizim için bir avantajdır. Benim telefon numaram hiç değişmedi. Telefon numaramdan herkes beni en yukarı işten en aşağıdaki işten dolayı arayabilmektedir. Biz Rizelilerle markajdayız. Bundan da mutluluk duyuyoruz. Bu durum tempomuzu artırıyor. Rize'de yapacağımız hizmetleri tanıdıklarımız sayesinde daha hızlı ve etkin olarak yapabiliyoruz.

RİZE'YE DAİR HER ZAMAN SÖYLENECEK BİR SÖZÜMÜZ, PROJEMİZ OLMUŞTUR

Düşündüklerinizin, hedeflerinizin ne kadarını hayata geçirdiniz?

Ben aslında 2019'da seçime hazırlanırken şunları, bunları yapacağımı beyan ettiğim bir broşür hazırlamadım. Belki de Türkiye'de broşür hazırlamayı da seçime giden bir tek biziz. Nedenini sorarsanız biz kafamızda gönlümüzde Rize'de yaşayanlar olarak nelerin yapılması gerektiğini zaten yıllardır konuşuyorduk. Seçilmemiz sadece konuşulanları yapmak için bize imkân sağlamış oldu. Ama kafamda zihnimde benim yazdığım bir sürü projeler vardı. Sözlü olarak anlattıklarımın hemen yüzde doksananı tamamlamış olarak dönemimizi bitirmiş olacağız. Bir kısmı tabii ki gelecek senelere sarkacak hizmetlerdir. Ama Rize ile ilgili daha birçok projemiz var. Rize'de bugün herhangi bir mahallede, caddede, sokakta kimle konuşursanız size hemen onlarca proje sunabilir. Bizimde projeleri hizmetler üzerinde çalıştığımız ekiplerimiz var.

RİZE DEYİP GEÇİLMEZ...

- Umudun tükendiği yerde Rize Dosmalı Hasan Vezir ortaya çıktı Sarı Lacivert renkleri şampiyon yaptı. Sevindim. “Fenerbahçeli” dediler.
- “Yanlış yanış de baban da olsa dinlemeden geçme çobanda olsa dedim”. “Biz ne dersek o” dediler.
- Lozan’da ülkemizi temsil eden Rize Pazarlı CHP Milletvekili Ah-

met Muhtar Çilli’yi anlattım. Çayın gelişimine öncülük eden İsmet İnönü’yü anlattım. “Sende gizli bir CHP hayranlığı var” dediler.

- “İnsanların çalıştıkları kurum kuruluşun bir numaralı yöneticisi hakkında, kurumları hakkında olumsuz paylaşımda bulunmaları etik değildir. Ahlakı değildir” dedim. Ve bu çeyrek asırdır çalıştı-

ğım kurumda hep bu düsturla yol aldım. Ekmeğine işime dil uzatanlar oldu.

- Ömrümde bir kez oy vermediğim Rize kimliğini yukarı taşımış, şehrim hizmetini olmuş, her seferinde Rize’den milletvekili aday olmuş ve üç kez başbakanlık yapmış “Ahmet Mesut Yılmaz’ın ismini yeni yapılan havaalanına vermek

- vefadır” dedim. Din bezirgânları dinimi imanımı sorguladılar...
- “Rize Şehir Merkezine Şehir hastanesi yapmak şehri kilitlemektir” dedim. Kraldan çok kralcılar yaylim ateşe tuttular beni. Şehir merkezinden vazgeçildi. O zati muhteremler sus pus...
- “Rizespor bütün Rizelilerin ortak paydasıdır. Siyasete alet edilme-

meli” dedim. “Sana mı soracağız” dediler. Oysa bir kaç satır sözü-müz vardı ki; Rizespor tarihini kaleme almış kulüp tarihine bir bellek oluşturmuştuk.

- Her insanın görüşü değerlidir. Farklı ses farklı düşünce farklı renk güzel olmasa gökkuşağının ne önemi vardı.

Fatih Sultan KAR / İstanbul

- Ha ille de bir yakıştırmada bulunacaksınız eskici veya arayıcı diyebilirsiniz. Modern çağın eskicisi veya güzelin iynin arayıcı..
- Ha ille de bir taraf arayacaksınız ben Rize'nin Fetekoz'un, Aponconuz'un tarafından.

GÖKYÜZÜ HEPİMİZE YETER

Bu gökyüzü bu dünya hepimize yeter. Yabancılar cenneti tarif ederken Rize'nin güzelliklerini tasvir ediyorlar. Bir yüzü başından kar eksilmeyen Kaçkarlar'a, diğer yüzü; hırçınlığı dinmeyen Karadeniz'in deli mavisine bakan Rize'nin halkı her daim telaşlı, aceleci, atak, çalışkan ve esprilidir. Yörenin havası, toprağı, suyudur onları böyle yapan. Rize güzelliklerin diyarı, yeşil ve mavi sevdasının dört mevsim canlı kaldığı Karadeniz'in şirin kentidir. Yeşilin her tonunun bir arada ahenkle buluştuğu, Kaçkarların eteklerine serilmiş, Ayder'in ve Anzer'in ana yurdudur. Kaçkarların bağrından doğan, hakkında türküler yakılan, kemer köprülerle süslenmiş, Fırtına Vadisi'nin beşiğidir.

Zirvelere hasret insanlara, doruklarında heyecanın son demini hissettiren Kaçkarların mekanı, hayata güzellikler katan Rizelilerin memleketidir. İşte bu güzel insanlardan oluşan bir seçki, bu kitabı

oluşturmuştur. Rizeli tuttuğunu koparan, zoru başaran ve bulunduğu ortamda kendini fark ettirendir. Rizeliler; siyasette, sanatta, sporda ve siyasette her daim söz sahibi olmuştur. İşte bu yüzden ben Rize'yi çok seviyorum.

KURTULUŞA YÜREK KOYAN RİZELİLER

Sözde kahramanların "Rize'nin kurtuluş yok" sözünün aksine kurtuluş yürek koymuş baş koymuş insanların şehridir benim memleketim. Rize, Türk'ün ateşle imtihan edildiği bu zor dönemde ekmek karneyle dağıtılırken milli mücadelelere karnesiz ekmek sağlayan ve Atatürk'ün dikkatini çekmeyi başaran ve Atatürk'ün: "Yarın cepheye gitsek, kaç kişiyle gelirsiniz?" sorusuna Rizeliye has keskin zekasını ve şivesini konuşturarak "Bi tufeğüm, bi da ben senun emrundayız paşam" diye cevap veren Rizeli Mataracı Mehmet Efendi'nin memleketidir.

Çalışkan, tuttuğunu koparan,

● Rize Kurtuluş savaşı yıllarında çetesiyle birlikte destanlaşan ve savaş sonrası siyasete girmesini isteyenlere "Biz işimizi tamamladık efendiler. Savaşta dik duran başımızı siyasette eğmeyiz. Tilkinin pazarda işi yok-

tur" şeklinde cevap veren İpsiz Recep Reis'in memleketidir.

- Rize, Abdulhamit döneminde Mekte-Medine tren yolunu yapan Abdullah Çillioğlu'nun memleketidir.
- Rize 1939 yılında Erzincan'da yaşanan büyük depremde serbest bıraktığı mahkûmlarla el ele vererek aldığı sıra dışı kararlarla çok sayıda canın kurtarılmasını sağlayan Yusuf İzzet Akçal'in şehridir.
- Rize bir Cumhurbaşkanı (Recep Tayyip Erdoğan), üç başbakan (Sadrazam Mehmet Ali Paşa), Ahmet Mesut Yılmaz, Recep Tayyip Erdoğan) çıkaran bir şehirdir.
- Alanında elde ettiği başarılar aldığı uluslararası ödüller sayesinde biyografisi sayfalara sığmayan, Pazar'ın Hacapit Köyü'nden Tıp dünyasının zirvesine ulaşan Prof. Dr. Mehmet Haberal'in şehridir.
- Düğününde kızına nikâh hediyesi olarak üzerinde Atatürk fotoğrafı olan altınları takan, küpeleri taktıktan sonra salondakilerin de duyacağı bir ses tonu ile kızına şöyle seslenmişti: "Atatürk hep kulağına küpe olsun" diyen Rize Tapuda kaydı olmayan başkan, denizi kara karayı para yapan adam diye anılan Ekrem Orhon'un şehridir.
- Rize, Rize Gündoğdu'dan Havacılık ve Uzay Sanayii AŞ (TUSAŞ) Genel Müdürlüğü'ne uzanan yolun yolcusu Temel Kotil'in memleketidir.

BEN RİZE'Yİ ÇOK SEVİYORUM....

- Rize Türk siyasetinde söz sahibi olmuş Ahmet Tevfik İleri, Alper Taş, Dr. Fethi Tevetoğlu, Orhan Keçeli, Ahmet Muhtar Çilli, Ali Topuz, Aytekin Kotil, Besim Tibuk, Köksal Toptan, Nevzat Kösoğlu, Murat Karayalçın, Sami Uğur Kumbasar, Şevket Yılmaz gibi nice insanların şehridir.
- Sporda başarılarla imza atan, bayrağımızı zirveye taşıyan bizi gururlandıran Şenol Birol, Abdullah Avcı, Hasan Vezir, Hakan Tecimer, Mehmet Akif Pirim, Kazım Ayvaz, Dursun Ali Erbaş, Cüneyt Çakır, Av. Hüseyin Karaahmetoğlu, Yaşar Yılmaz, Necati Morgül'ün şehridir.
- Rize sanat, edebiyata güzellik katan Tarkan Tevetoğlu, Sezen Aksu, Doğuş, İbrahim Karaca, Gökhan Birben, Yaşar Kurt, Birol Topaloğlu, Altay, Sinan Özen, Yusuf Kurçenli, Ali Atay, Osman Aydın Tolan, Cevat Dereli, Galip Erdem, Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal, Prof. Dr. İsmail Kara, Adnan Azar, Sadettin Kaynak, Davut Güloğlu, İsmail Hakkı Demircioğlu, Hasan Fehmi Sözeri, Oktay Arayıcı, Gökhan Keser, Ahmet Şafak, Süleyman Yağcı, Sabriye Kara, Sinem Kobal, Nergis Kumbasar, Yılmaz Morgül, İsmail Türüt, Selçuk Balcı, Ayhan Alptekin, Cimilli İbo, Korhan Özyıldız, Şeref Bilsel'in gibi değerli isimlerin şehridir.

Ben Rize'yi katıksız seviyorum. Ona sunduklarımı zaman zaman anlamasa da Rizeliyi çok seviyorum. "Ya ben anlatamadım ya sen anlamayısın" deyip, geçiyorum. Üstüne bir de demli çay içiyorum. Rize'nin neyini seviyorum biliyor musunuz? Yağmur yağarken elinde şemsiye olan insanların saçak altında yürümelerini seviyorum. Başın ağırdığın daağır baş iyidir diyen adamı seviyorum. Adam samimi bir kere arkadan film çevirmiyor.

Bu şehrin yıldızları var. Onlara dokundum. Futbol topundan ıslık sesi çıkaran adam Şenol Birol'u, telefon kulübesi gibi dar alanda çalım atabilen Hakan Tecimer'i, futbolun veziri Hasan Vezir'i, altın saçlı altın yürekli Hüsnü Kürkçü'yü tanıdım, sevdim.

Rize'nin her santim metresine aşığım ben seviyorum. Herkes gibi değil ama herkes gibi değil. İyi tarafını sevdiğim gibi kötü tarafını da seviyorum. Yaylalarımı, denizini sevdiğim gibi insanımı da seviyorum Güneşini, yazımı sevdiğim gibi yağmurunu da seviyorum. Ne Çayeli ne Ardeşen ne de Pazar'a kadar. Rize'yi Rizeli'yi seveceğim mezara kadar..

BİZDE

(RİZE'YE GÜZELLEME)

Rize cennet vatan çayın diyarı
Hep neşeli olur genç ihtiyarı
Kışın çok kar alır Kaçkar dağları
Hamsi bizde, horon bizde,
çay bizde Bir başkadır hayat
Karadeniz'de

Paçılar bulıklar hep çeşan bağlar
Irmaklar dereler durmadan çağlar
Denize atılmış av için ağlar
Ekrem Orhon gibi ata var bizde
Gireriz çaylığa çizmeler dizde

Burada mutludur her zaman insan
Gelip gezen gören oluyor hayran
Köylerde içilir yayıktan ayran
Nayla bizde, maran bizde, ev bizde
Yapılar başkadır Karadeniz'de

Atmaca tutmaya kurulur abyak
Kuşların gözüne vurulur kalpak
Azgın Karadeniz durulur gel bak
Atmacasız olmaz semboldür bizde
Kuşçuluk meşhurdur Karadeniz'de

Hamsikoli, minci, koleti, yağlı
Tulum atar içimizden merağı
Zilkale'dir aşıkların durağı
Sevdalar bir başka efkardır bizde
Gemilerim battı Karadeniz'de

Çay zamanı bir şölene dönüşür
Hasretten yüreğim yanar tutuşur
Ekmeğini bile senle bölüşür
İnsana insanca yaklaşmak bizde
Dostluklar başkadır Karadeniz'de

Paçılar: Kızlar

Bulıklar: Kızlar (Hemşin yöresi)

Abyak: Atmaca avlamak için kuru ağaç dalları ile yapılan kamuflej
Kalpak: Atmacayı görünce ürkmemesi için küçük kuşların gözüne örtülen meşin.

Minci: Çökelek

Koleti: Bir tür yöresel peynir

Hamsikoli: Hamsili ekmek

Hocaların Hocası Prof. Dr Hüseyin Atay'ı Ebediyete uğurladık...

Âlimin ölümü,
âlemin ölümü gibidir...

Prof Dr. Hüseyin Atay...

ULEMA DEĞİL KUR'AN NE DİYOR?
ONA BAKIN...

93 yaşında hayatını kaybeden Kalam profesörü Hüseyin Atay'ın çalışmalarını en doğru özetleyen cümle "Kuran'ın ve Allah'ın ne dediği üzerine çalıştı." Atay mezhep imamlarını yok saymakla birlikte o, geleneğin, ulemanın ne dediği değil, Kuran'ın ne dediği üzerine çalıştı.

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin Kalam Anabilim Dalı emekli hocalarından Prof. Dr. Hüseyin Atay vefat etti. 93 yaşında hayatını kaybeden ilahiyatçı Atay'ın meslektaşları ve sevenleri sosyal medya üzerinden üzüntülerini paylaştı.

Ebediyete intikal eden Prof. Dr. Hüseyin Atay, geride bıraktığı birçok öğrenci ve eser bıraktı. 1930'da Rize'nin İkizdere ilçesinin Güneyce nahiyesinde (Hacı Şeyh Köyü) doğdu. Küçük yaşta babası Hafız İsmail'in ve amcası merhum Hafız Yusuf'un yanında hafızlığını yaptıktan sonra ilkokul üçüncü sınıftan başlayarak üçüncü ve dördüncü sınıfları doğduğu yerde, beşinci sınıfı İstanbul'da Kadırga İlkokulu'nda okudu. Bu arada da özel olarak Arapça dersleri aldı ve Kumka-

2023 yılında 93 yaşında vefat eden hocaların hocası Prof. Dr. Hüseyin Atay 1930, Rize-İkizdere Güneyce doğumludur.

pı Ortaokulu'nu bitirdi. İstanbul medreselerinde okutulan bütün ilimlerinde yanında, medrese programlarında olmayan ilimleri de okudu. Hocalardan 'Belagat' dersleri aldı ve 'El-Mirkat'ı okudu. Aynı yıllarda Kuran-ı Kerim talim etti ve Tecvid okudu.

BAĞDAT İLAHİYAT FAKÜLTESİNİ BİRİNCİLİKLE BİTİRDİ

Hüseyin Akay 1948 yılında Bağdat'a gitti ve liseyi orada okudu ve 1954 yılında Bağdat İlahiyat Fakültesi'ni birincilikle bitirdi. Fakülte eğitimi sırasında, Bağdat müderrislerinden de altı yıl boyunca çeşitli İslam bilimlerinde özel dersler aldı.

Daha sonra yurda dönüp askerliğini bitirdi. 1956'da Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Felsefesi Kürsüsü'ne asistan oldu. 1960 yılında "Kuran'a Göre İman Esaslarının Tespiti ve Müdafası" adlı çalışmasıyla doktora tamamladı. 1960-61 yıllarında merhum Doç.Dr. Yaşar Kutluay ile birlikte Diyanet İşleri Başkanlığı'nca yayımlanan Kuran tercümesini hazırladı. 1962-64 yılları arasında Kudüs Üniversitesi'nde İbranice ve Yahudi Felsefesi (Kelamı) üzerinde çalıştı. Burada İslam felsefesinin İbranice'ye yapılan tercümelerini ve onların Yahudi düşünürlerindeki etkilerini, İslam kültürünün Yahudiler yoluyla Avrupa'ya geçişini inceleme fırsatını buldu. 1965-67 yılları arasında Chicago Üniversitesi'nde

"Rize İkizdere'de başlayan eğitim süreci Ankara, Bağdat, Kudüs, Amerika'da devam etti. "Kuran'a Göre İman Esaslarının Tespiti ve Müdafası" adlı çalışmasıyla doktorasını tamamlayan Atay, Bağdat Üniversitesi ilahiyat fakültesini birincilikle bitirdi. Amerika'da Harvard ve Chicago Üniversitelerinde İslam felsefesi ile ilgili bilimsel araştırmalar yaptı."

İslam Felsefesi ile ilgili bilimsel araştırmalar yaptı. Bu arada, "Farabi ve İbni Sina'ya Göre Yaratma" konulu doçentlik tezini tamamlayarak doçent oldu (1968) ve Kalam dersleri vermeye başladı.

Hüseyin Atay, 1969 yılından itibaren beş yıl süreyle İslam Hukuk Felsefesi (Usul ül-Fıkıh) dersleri de okuttu. 1969-71 yılları arasında ek görev olarak Konya Yüksek İslam Enstitüsü'nde klasik mantık derslerine girdi. 26 Aralık 1971'de Rabat'ta toplanan "İslam'da Toplumun Gelişmesi ve Aile Planlaması" kongresinde, "Kuran ve Hadis'te Aile Planlaması" konulu bildiri sundu. 1973-74 yıllarında ayrıca İslam Dini Esasları derslerini de verdi ve 1974 yılında profesör oldu, arkasından Kalam İlmî Kürsüsü Başkanlığına seçildi. 1974-75 öğretim yılında Harvard Üniversitesi Aile Planlaması Merkezi'nin inceleme bursu ile Amerika'ya gitti ve aile planlaması incelemesi yanında ahlak, din ve hukuk felsefesi ile ilgili araştırmalar yaptı. 1975-76 öğretim yılında Chicago Üniversitesi'nde "İslamiyetin Değişen Toplum Karşısında Durumu" konulu altı İslam ülkesinin katıldığı seminerlere yönetici olarak katıldı.

ESERLERİ:

İNCELEME-ARAŞTIRMA:

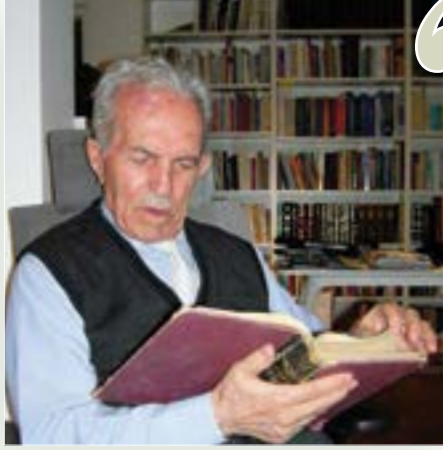
- Kuran ve Hadis'de İman Esasları (1960),
- Kuran'a Göre İman Esasları (1961),
- İzhahlı ve Tatbikatlı Modern Arapça I-II (İbrahim Atay ve Yakup İskender ile, (1962 - 1964),
- Arapça-Türkçe Büyük Lügat (İbrahim ve Mustafa Atay ile, 1964),
- Telaffuzlu Yeni Arapça-Türkçe Sözlük (İbrahim ve Mustafa Atay ile, 1965),
- Usul ül-Fıkıh'ın Doğuşu / İslam Hukuk Felsefesine Önsöz (1973),
- Yahova Şahitliği'nin İç Yüzü (Dr. A.Arslan Aydın ile, (1973),
- Farabi ve İbni Sina'ya Göre Yaratma (1974),
- İslam'da İşçi ve İşveren İlişkileri (1979),
- Kuran'a Göre İslam'ın Temel Kuralları (1981),
- Osmanlılarda Yüksek Din Eğitimi - 1457-1924 (1983),
- İbni Sina'da Varlık Nazariyesi (1983),
- Ehli Sünnet ve Şia (1983),
- İslamın İnanç Esasları (1992),
- Kuran-ı Kerim ve Türkçe Anlamı - Meal (1993),
- Kuran'a Göre Araştırmalar I-III (2. basım, 1997),
- Kuran'a Göre Araştırmalar IV (1995),
- Kuran'a Göre Araştırmalar V (1995),
- Kuran'da İman Esasları (5. basım, 1998),
- Kuran'ın Reddettiği Dinler ve İslam'ın Siyasi Oluşumu (2001).

ÇEVİRİ:

- Kuran-ı Kerim ve Türkçe Anlamı (Doç.Dr. Yaşar Kutluay ile, 1961-1987),
- Çağımızın İslam Felsefesi Anlayışı (M.Mahdi'den, 1973),
- İslam Hukuku Felsefesi (Abdulvahap Hallaf'dan, 1973),
- Farabi'nin 3 Eseri (1974), Vahdet-i Vücut I (M. Sabri'den, (1975),
- Vahdet-i Vücut II (M. Sabri'den, (1975),
- Vahdet-i Vücut III (M. Sabri'den (1975),
- Kelama Giriş (Fahredden Razi'den, 1978),
- Kuran / Türkçe Çeviri (1998).

HAKKINDA:

- Dinde Reform ve Atatürk'ten Kesitler (2003).

Prof. Dr. Hüseyin Atay

“Hüseyin Atay, denilince yaşamı boyunca dünyanın dört bir yanındaki ülkelerde Unesco dan Birleşmiş Milletlere çeşitli kurum, kuruluşlarda toplantı kongre ve sempozyumlarda Kuran’ı anlatarak, islam adına araştırmalarla Kuran-ı Kerim’e adanmış bir ömür akla geliyor.”

Prof. Dr. Yaşar Nuri ÖZTÜRK

Prof. Dr. Mehmet Okuyan

Prof. Dr. Bayraktar Bayraklı

Abdulaziz Bayındır (İslam Hukukçusu)

Bu seminerler sırasında yazdığı “Türkiye’de Yüksek Din Eğitimi” çalışmasının “Osmanlılar” bölümü basıldı. 1975 yılında Bağdat’ta toplanan “Farabi ve İnsanlık Medeniyeti Kongresi”ne “Farabi’de Yaratma” adlı bildiri ile katıldı. 1976 yılında yeniden İlahiyat Fakültesi Kalam Kürsüsü Başkanlığına döndü. 1979-84 yılları arasında İlahiyat Fakültesi İslam Araştırmaları Enstitüsü Müdürlüğü yaptı. 1979’da “Birinci İslam İlimleri Kongresi”ni ve 1981’de “İkinci İslam İlimleri Kongresi”ni hazırladı ve gerçekleştirdi.

1980-1982 yılları arasında AÜ İlahiyat Fakültesi Dekanlığı yapan Prof. Dr. Hüseyin Atay, 1981 yılında “Atatürk’ün 100. Doğum Yılında Türkiye 1. Din Eğitimi Semineri”ni yaptı. 1983’te “Uluslararası İbn Sina Sempozyumu”na “Mahiyet ve Varlık Ayrımı” adlı bildiri ile katıldı. 1984-85’te Tokat’ta kurulan Şeyhulislam İbn Kemal Paşa Araştırma Merkezi Müdürlüğü’nü yürüttü ve “İbn Kemal Paşa Birinci Sempozyumu”nu düzenledi. 1985 yılında Milli Eğitim Bakanlığının Almanya Kuzey Westfalen Eyaleti ile yaptığı kültür anlaşmasının ilmi başkanlığını yaptı. 1985’de Paris’te UNESCO’da İmam Gazali ve Musa b. Meymun sempozyumlarına katıldı.

Prof. Dr. Hüseyin Ataya, 1985-89 yıllarında Suudi Arabistan Kral Fahd Petrol ve Madenler Üniversitesi’nde öğretim üyesi olarak çalıştı. 1987’nin Mart

ayında Mısır’da “Aile Planlaması ve İskân Kongresi”ne; aynı yıl Nisan ayında Ürdün Yermuk Üniversitesi “İlk İslam Devletinde Mali Siyaset Kongresi”ne; aynı ay içinde “New York BM Aile Planlaması İhtisas Komisyonu” toplantısına ve 1989’da Cezayir’de “el-Hadaretu’l İslamiyyetu’s Saniye, el-Multeka’s Salis ve’l İşrun” sempozyumuna katıldı.

Ayrıca, 1992 yılında Malezya International Institute of Islamic Thought and Civilization’un program başkanlığını yürüttü.

1992, 96, 97 ve 98 yıllarında Kahire’de Ulemai’d Din ve’l Dirasati’s Sükkaniye’nin Tahlilu’l Usre fi’l Cumhuriyeti’t Türkiye toplantılarına katıldı.

1996 yılında İtalya Bologna Üniversitesi’nde Repentance in The Quran toplantısına ve Ürdün Ehlul Beyt Üniversitesi’nde Dinler Arası Diyalog toplantısına katıldı. 1997 yılında İspanya Barselona’da “Türkiye’de Yüksek Din Eğitimi” konulu bir konferans verdi.

1990-97 yılları arasında tekrar AÜ İlahiyat Fakültesi’nde öğretim üyeliği yaparak, Haziran 1997 ayında emekli oldu. Ancak 1998 yılından itibaren yine aynı fakültede yüksek lisans ve doktora dersleri verdi.

Basılmış eserlerinin yanında, 1959-98 tarihleri arasında, yurtiçi ve yurtdışı yayın organlarında yayımlanmış yüz kadar makalesi vardır.

“Din, tartışmalı bir konu, tartışmalı olması sadece bir dine mensup olanlar ve olmayanlar arasındaki tartışmalardan kaynaklanmıyor aynı zamanda aynı dine mensup kişiler arasında da tartışmalı bir alan. Böyle olması da gayet doğal çünkü din dediğimiz şey, Allah’ın “kelamı”, Allah’ın “dilinin” kul düzeyinde üstelik metne dayalı bir kitaptan edinilmesi oldukça zor bir durum. Buna bir de kültürel gelenek göreneği eklediğimizde anlama ve uygulama konusunda farklılıkların ve tartışmaların olması kaçınılmaz.”

Din hususunda olağan olmayan durum, dil, tarih, usul gibi alanlarda uzmanlaşmamış kişilerce, ilim insanlarının dine dair açıklamalarının reddiye maruz kalması. Yoksa din, tartışmalı bir konu, tartışmalı olması sadece bir dine mensup olanlar ve olmayanlar arasındaki tartışmalardan

kaynaklanmıyor aynı zamanda aynı dine mensup kişiler arasında da tartışmalı bir alan. Böyle olması da gayet olağan çünkü din dediğimiz şey, Allah’ın “kelamı”, Allah’ın “dilinin”, kul düzeyinde üstelik metne dayalı bir kitaptan edinilmesi oldukça zor bir durum. Buna bir de asırlık tecrübeyi yani geleneği de eklediğimizde anlama ve uygulama konusunda farklılıkların, tartışmaların olması kaçınılmaz.

Prof. Dr. Hüseyin Atay da bu tartışmalardan nasibini fazlaca almış bir isimdi. Buna rağmen, yani Kuran’ı Kerim’e dair bir ömür süren emeği sürekli tenkit edilmesine rağmen, İslam alanında araştırmalar yapmayı terk etmedi. “Ben kimseye yaranmaya çalışmıyorum, Allah’a yaranmaya çalışıyorum.” dedi.

Atay, uzmanlık alanı olan Kalam konusunda çok sayıda esere sahip olmakla beraber, Kuran’a Göre Araştırmalar isimli 7 ciltten oluşan kitaplarında Kuran’ın yani Allah’ın ne dediği üzerine çalıştı.

İlim insanlarından sadece bilgi öğrenilmez, aynı zamanda üslup da öğrenilir. Hüseyin Atay Hoca için kelimeler önemli, kelimeleri öylesine kullanmıyor, kendisiyle ilgili bir şeyler yazmaya çalışırken bu hususa da dikkat çekmek gerekirse, “Kuran’ın ve Allah’ın ne dediği üzerine çalıştı” cümlesi önemli zira, mezhep imamlarını yok saymamakla birlikte o, geleceğin, ulemanın ne dediği değil, Kuran’ın ne dediği üzerine çalıştı.

Onu tartışmalı yapanın bu olması ne garip değil mi?

Bilindiği üzere kadim bir soru olan “İslam terakkiye mani midir?” tartışmasına verilen kadim ve doğru cevaplardan biri, terakkiye mani olan şeyin İslam değil, içtihat kapısının kapatıldığıdır. Bu noktada, Atay’ın Müslümanların bugünün dünyasında karşılaştığı problemlere, öncekilerin değil, kendisinin değil, Kuran’ın ne dediğinden yola çıkarak çözüm araması, içtihat kapısını aralamaya çalışması önemlidir.

Atay, İsrailiyat kaynaklarından İslam’a geçmiş konularla ilgili, kader anlayışı, Hz. İsa’nın nüzulü, Miraç olayı gibi bahislerde İslam’ın ne dediğini anlamak ve anlatmak üzere çalışmalar yürüttü. Ayrıca Allah’ı, Peygamber (SAV)’i nasıl tanımak gerektiğini Kuran’a dayanarak izah etmeye çalıştı. Bunları içtihat kavramıyla açıklamak da ayrıca doğru değil, Kuran’a göre kader anlayışını, peygamber anlayışını anlamaya ve anlatmaya çalıştı denilse daha doğru olur. Ahkam ile ilgili olarak, kadınların boşanma hakkı, şahitliği, hayız halinde (regl dönemi) ibadet yapmaması, zinanın hükmü, başörtüsü gibi sadece kadını ilgilendirdiği düşünülen ama aslında tüm Müslümanları ilgilendiren konularda, başta Kuran’a, devamında rivayetlere referansla mesnetli açıklamaları da içtihat gibi yorumlandı. Ama aslında bu da içtihat yapmak değil Kuran ve sünnetin ne dediğini ortaya koymaya çalışmaktır.

Atay’ın sık sık vurguladığı konulardan biri de Müslümanların mezheplere bakışındaki yanlış tutumdur. Haksızca “mezhepsizlikle” ya da “kendine yeni bir mezhep kurmuş olmakla” itham edilmiş olsa da, durum kendisinin de ifade ettiği gibidir; “İmam-ı Azam, evet, bizim imamımızdır. Bugün hayatta olsa bizler kendisiyle İslam’a dair konuşup tartışabilirdik, bu hususta problem kendisinde değil, kendisinden sonra gelen “ulemanın” (onlara ulema demek doğru mudur tartışılır), İmam-ı Azam’ın görüşlerine din muamelesi yapmasından kaynaklanmaktadır.”

Dine dair söz söyleme, dini referans alarak iş gördüğünü belirtme; dini, toplumsal ya da siyasi alan fark etmeksizin bu hakka sahip olduğunu iddia edenlere geniş bir iktidar alanı ve ciddi bir güç sağlar. Dolayısıyla, kitleleri yönlendirmek isteyenler bu alana sahip olmak için sık sık dine dair bir otorite oldukları iddiasında bulunur, bu Müslümanlara has bir durum değil, örneğin Hıristiyanlık için konuşursak, Kilise’nin de yaptığı şey bundan farksız değildir. Düşünün bir dine inanıyorsanız ancak onu öğrenebileceğiniz kaynağın dilini bilmiyorsunuz, inandığımız yaratıcının ne dediğini ancak papazlar sayesinde, onların dilediği kadarıyla öğreniyorsunuz. Aynıysa olmasa da İslam için de kısmen bu geçerli, Atay bu duruma karşı, Allah’ın her insanı tek başına sorumlu bir birey olarak kabul ettiğini,

dolayısıyla Kuran ve sahih sünnetten yola çıkarak öncekilerin, ulemanın ne dediğine değil Kuran ve sünnetin ne dediğine bakmak gerektiğini söylüyor. Zaten bu nedenle de İslam'a dair onca hayırlı çalışmasına bu kadar çok haksız reddiye alıyor. Eleştirilerini de buradan yola çıkıp yapıyor, hem devlete hem de ilahiyatçılara karşı eleştirileri var, yine kendi ifadesiyle şöyle diyor:

“Benim ve benim gibilerin bildiğini tüm ilahiyatçılar biliyor çünkü biz bunları kendi heva-mızdan söylemiyoruz ancak susmayı tercih ediyorlar. Ayrıca devlet de ilim yapmamızı istemiyor, çünkü doğru bilinen yanlışları düzeltmemiz işlerine gelmiyor.”

Bir asra yaklaşmış bir ömrü, ilme adanmış birinin tüm fikirlerini bir seferde ele almak mümkün değil ancak bir örnekle, ilme bakışını açıklamak gerekirse, bugün değil 90'lı yıllarda yaptığı açıklamalarda medreseler ile ilgili yaptığı şu açıklaması mühim: “Medrese eğitiminin geri gelmesini isteyenler var. Medreseler hükmünü tamamladı çünkü tek bir kitabı okuyorlardı, tek bir kitap (kaynak) ile eğitim olmaz.” Çünkü ona göre fıkhi öğrenmek için ama Kuran'ı anlamak için okumalıyız. Yani fıkhi okuyup değil Kuran'ı okuyup uygulamak şarttır.

30 Ağustos 2023'te ömrünü Kuran-ı Kerim'i anlamaya adanmış olan Hüseyin Atay Hoca, dünya telaşesini tamamladı, “Alimin ölümü, alemin ölümü gibidir” şeklinde her vefat ardından yapılandırılan bir ezber şeklinde değil, onun kaybı tam anlamıyla Kuran'ı anlamak noktasında önemli bir kayıp. Ancak belirtmek gerekir ki, sayamayacağımız kadar fazla kitabı, salih amel olan kitapları Müslümanların istifade edebilmesi için mevcut, Google, dramatik rivayetler, mizah kaynaklı, sırf “falanca buyurdu” diye başladığı için inanılan dini anlatımlar yerine, ana kaynaktan dinin ne olduğunu öğrenmek isteyenler başvurabilir.

İslam tek, Kuran tek ancak Müslümanlık biçimleri çeşit çeşit. Öyle de olur çünkü her insan

“ *İslam'ı hangi kaynaktan öğreniyorsanız İslam sizin için o dur; televizyonda sıhhati tartışmalı rivayetler ve dramatik fon müziği ile dinliyorsanız İslam hakkında bildiğiniz o kadar. Bir tarikata ya da bir cemaate mensupsanız sizin din hakkına bildiğiniz hocanızın ve şeyhinizin anlattığı kadar. Size İslam'ı anlatan kaynak dine nasıl bakıyorsa sizin baktığınız yer de orası; dini sürekli yasaklar üzerinden, Allah'ı sürekli azap eden bir şekilde anlatan bir kaynaktan öğreniyorsanız Allah'a dair bilginiz o yönde gelişir.* ”

kendi ortamının ürünü... bu bir derecelendirme değil, zaten kul-luk noktasında derecelendirme yapmak haşa Allah'ın alanına girmektir ki, bu noktada derecelendirme yapmak Allah'a mahsustur.

İslam'ı hangi kaynaktan öğreniyorsanız İslam sizin için o; televizyonda sıhhati tartışmalı rivayetler ve dramatik fon müziği ile dinliyorsanız İslam hakkında bildiğiniz o kadar. Bir tarikata ya da bir cemaate mensupsanız sizin din hakkına bildiğiniz hocanızın ve şeyhinizin anlattığı kadar. Size İslam'ı anlatan kaynak dine nasıl bakıyorsa sizin baktığınız yer de orası; dini sürekli yasaklar üzerinden, Allah'ı sürekli azap eden bir şekilde anlatan bir kaynaktan öğreniyorsanız Allah'a dair bilginiz o yönde. Ve dahi bunları ana kaynağa en yakın biçimde yani Kuran'a müracaat ederek doğ-

ruluğunu araştırmak herkes için imkan dahilinde değil zaten böyle bir şey de mümkün değil. Ancak bunu yapanlar var; hakkıyla -hakkıyla kısmı önemli- bir ilahiyat eğitimi alıyorsanız, kulaktan duyma, doğruluğu tartışmalı, sadece nakle dayalı dini bilgi ile değil çok geniş bir birikimle karşılaşıyorsunuz.

Sonuçta elinizde Kuran'a ve sünnete, Kuran ve sünnet ilimlerine (tarih, usul, dil vesaire) başvurarak, elinizdeki bilginin doğruluğunu test etme imkanınız oluyor. Ve buradan hareketle İslam hakkında doğru ya da doğruya en yakın bilgiye sahip oluyorsunuz. Tam olması gerektiği gibi... Ama Rahmetli Hüseyin Atay Hoca örneğinde de olduğu gibi bizde genellikle olan şu; Kuran ve sünnet dışındaki tartışmalı kaynaklara kati şekilde doğru bilgi olduğu muamelesi yapıp, asıl kaynak olan Kuran ve sahih sünneti, bu tartışmalı, doğruluğu şüpheli bilgilerden yola çıkarak açıklamak. Bu şey gibi; önünüzde bir harita, telefonunuzda bir navigasyon, yanınızda bir pusula var, varmak istediğiniz de bir yer. Pusula yönü, harita yolu, navigasyon yoldaki yol çalışmaları, kazalar dahil, nereye ne kadar zamanda gideceğinizi size gösteriyor ama siz ısrarla, daha önce oraya gidip gitmediği bile meçhul olan falanca kişinin, sırf hayat bir şekilde sizin karşınıza onu çıkardı diye onun tarifıyla, el yordamıyla gitmeye çalışıyorsunuz. Hüseyin Atay ve benzeri ilim insanlarımızın varılacak noktaya insanları ulaştırma emeklerinin maruz kaldığı dram da tam olarak budur, üstelik bununla da sınırlı değil, bir de kendileri bundan dolayı hedef alınırlar. Niye? Çünkü dinin ne dediğini tam olarak kullanlara anlatmak, o dinin etinden, sütünden faydalanmak isteyenlerce insanlığa ulaştırılırsa, bu tip din bezirganlarına gerek kalmaz da ondan.

“Bir ayeti anlayarak okumak tüm Kuran'ı anlamadan okumaktan daha çok sevaptır.”

Hüseyin Atay

Av. C. Alp Karahmetoğlu

KİRA UYUŞMAZLIKLARINA İLİŞKİN DAVALARDA

ZORUNLU ARABULUCULUK DAVA ŞARTI...

05.04.2023 tarihli Resmi Gazete 'de yayınlanan 7445 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 37. Maddesinde, kira ilişkilerinden kaynaklanan kira tespit ve tahliye davalarında zorunlu arabuluculuk şartı getirilmiştir. Bu düzenlemeye göre, 01.09.2023 tarihinden sonra açılacak kira uyuşmazlıklarına ilişkin davalarda, dava açılmadan önce arabulucuya başvurulması zorunlu hale getirilmiştir.

6235 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'na bir kısım davalara zorunlu arabuluculuk şartı getirilmiş, bu davalar arasında ilamsız icra takibine ilişkin hükümler istisna tutularak kira ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlıklara da yer verilmiştir.

“Bazı uyuşmazlıklarda dava şartı olarak arabuluculuk

MADDE 18/B- (1) Aşağıdaki uyuşmazlıklarda, dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır:

Kiralanan taşınmazların 2004 sayılı Kanuna göre ilamsız icra yoluyla tahliyesine ilişkin hükümler hariç olmak üzere, kira ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlıklar...”

Kira sözleşmesinin tanımının yer aldığı Türk Borçlar Kanunu 299. Maddesinde, kiraya verenin bir şeyin kullanılmasını veya kullanılmasıyla birlikte ondan yararlanılmasını kiracıya bırakmayı, kiracının da buna karşılık kararlaştırılan kira bedelini ödemeyi üstlendiği sözleşme olarak tanımlanmıştır. Kira sözleşmesinin hukuki niteliği incelendiğinde, kiraya veren ile kiracıya karşılıklı borçlar yükleyen, tarafların karşılıklı anlaşması ile kurulabilen ve şekli bir şarta bağlı kalmadan yapılan bir sözleşme türü olduğunu söyleyebiliriz.

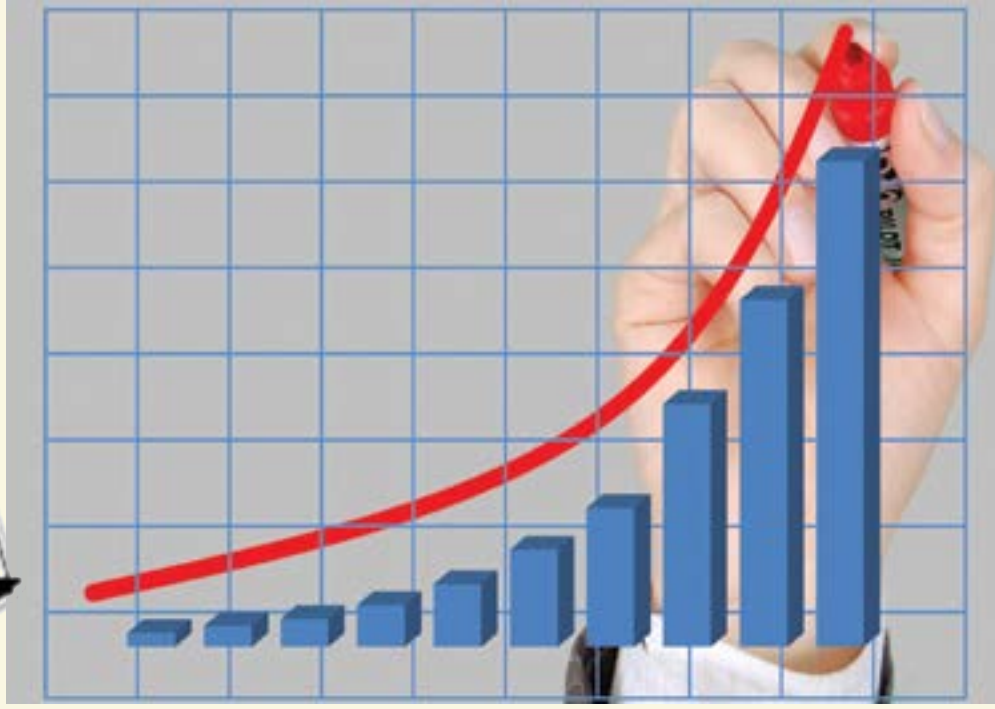
Günümüzde sıkça karşılaştığımız hukuki problemlerden olan kira sözleşmelerinden kaynaklanan uyuşmazlıklar çoğunlukla kira tespit davası, kiralananın tahliyesi davası ile kira bedelinin uyarlanması davası olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kira Tespit Davası

Kira bedelinin tespiti davası, konut ve çatılı işyeri kiralama ilişkisi sözleşmelerde tarafların karşılıklı anlaşması sonucu belirlenen kira bedelinin azaltılması veya artırılması için açılan bir uyuşmazlık türüdür. TBK md.343-345 hükümleri kira bedelinin tespitine dair hükümler içermektedir. Bu hükümler kira sözleşmesinin yenilenmesi halinde uygulama alanı bulabileceklerdir. Başlangıçta kararlaştırılan kira bedeli kira sözleşmesi süresince bağlayıcı olup, tespiti konu edilemeyecektir. TBK md. 344 kira bedelinin tespitine dair esasları ortaya koymaktadır. Bu düzenlemeye göre; “Tarafların yenilenen kira dönemlerinde uygulanacak kira bedeline ilişkin anlaşmaları, bir önceki kira yılında tüketici fiyat endeksindeki on iki aylık ortalamalara göre değişim oranını geçmemek koşuluyla geçerlidir. Bu kural, bir yıldan daha uzun süreli kira sözleşmelerinde de uygulanır.

Taraflarca bu konuda bir anlaşma yapılmamışsa, kira bedeli, bir önceki kira yılının tüketici fiyat endeksindeki on iki aylık ortalamalara göre değişim oranını geçmemek koşuluyla hâkim tarafından, kiralananın durumu göz önüne alınarak hakkaniyete göre belirlenir.

Taraflarca bu konuda bir anlaşma yapıp yapılmadığına bakılmaksızın, beş yıldan uzun süreli veya beş yıldan sonra yenilenen kira sözleşmelerinde ve bundan sonraki her beş yılın sonunda, yeni kira yılında uygulanacak kira bedeli, hâkim tarafından tüketici fiyat endeksindeki on iki aylık ortalamalara göre değişim oranı, kiralananın durumu ve emsal kira bedelleri göz önünde tutularak hakkaniyete uygun biçimde belirlenir. Her beş yıldan sonraki kira yılında bu biçimde belirlenen kira bedeli, önceki fıkralarda yer alan ilkelere göre değiştirilebilir.6 Sözleşmede kira bedeli yabancı para olarak kararlaştırılmışsa 20/2/1930 tarihli ve 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun hükümleri saklı kalmak şartıyla, beş yıl geçmedikçe kira bedelinde değişiklik yapılamaz. Ancak, bu Kanunun, “Aşırı ifa güçlüğü” başlıklı 138 inci maddesi hükmü saklıdır. Beş yıl geçtikten sonra kira bedelinin belirlenmesinde, yabancı

paranın değerindeki değişiklikler de göz önünde tutularak üçüncü fıkra hükmü uygulanır.” denilmiştir.

Kira sözleşmesinin taraflarının yenilenen döneme ilişkin yeni kira bedeli konusunda anlaşma sağlanamaması durumunda, beş yılın sonunda yenilenen kira sözleşmelerinde yeni kira yılı için geçerli olacak kira bedelinin belirlenmesi için tespit dava açılması mümkündür. Kira bedeli tespit davasının ne zaman açılacağı konusunda kanunda süre sınırlaması öngörülmemekle birlikte, dava sonunda verilen hükmün veyahut tespit edilen yeni kira bedelinin ne zaman uygulanabileceğine dair sınırlamalar TBK md. 345/2’de düzenlenmiştir. Buna göre yeni kira bedelinin, yeni kira döneminde uygulanabilmesi için kiraya verenin ya yeni kira döneminin başlamasına en geç 30 gün kala tespit davasını açması ya da aynı süreye uyarak kira bedelinin arttırılacağı hususunu yazılı olarak kiracısına bildirmesi gerekmektedir.

Kira sözleşmesinde halihazırda yeni kira döneminde kira bedelinde artırım yapılacağına dair bir hüküm bulunması durumunda, 30 günlük süre ve buna bağlı işlemlerin yapılmasına gerek kalmaksızın, yeni kira döneminin sonuna kadar tespit davası açılabilir ve mahkemeden alınacak hüküm bu kira döneminin

başından itibaren uygulanabilecektir.

Tahliye Davası

Türk Borçlar Kanunu 350. ve devamı maddeleri kira sözleşmesinin dava yoluyla sona ermesini düzenlemiştir. Kira sözleşmesinin sona erdirilmesi için mahkeme hükmüne ihtiyaç duyulması kiracının keyfi olarak fesih bildirimine maruz kalmasını ve buna bağlı uyuşmazlıklara karşı korunmasını amaçlamaktadır. Konut ve çatılı işyeri kiralari için geçerli olan bu yöntemde, Kanun’da öngörülen nedenleri varlığı halinde kiracı veya kiraya verenin sözleşmeyi dava yolu ile sona erdirerek mahkemeden tahliye kararı alınması sağlanmaktadır. Tahliye davası açılabilmesi için kanunda yer alan sebeplerden birinin varlığı gerekmektedir. Tahliye sebepleri kiraya verenden kaynaklanan ve kiracıdan kaynaklanan sebepler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kiraya verenden kaynaklanan tahliye sebepleri

Kiralananı kendisi, eşi, altsoyu, üstsoyu veya kanun gereği bakımına yükümlü olduğu diğer kişiler için konut ya da işyeri gereksinimi sebebiyle kullanma zorunluluğu varsa,

Kiralananın yeniden inşası veya imarı amacıyla esaslı onarımı, genişletilmesi ya da değiştirilmesi gerekli ve bu işler sırasında kiralananın kullanımı imkânsız ise, belirli süreli sözleşmelerde sürenin sonunda, belirsiz süreli sözleşmelerde kiraya ilişkin genel hükümlere göre fesih dönemine ve fesih bildirim için öngörülen sürelerle uyularak belirlenecek tarihten başlayarak bir ay içinde açacağı dava ile kira sözleşmesini sona erdirebilir.

Kiracıdan kaynaklanan tahliye sebepleri

Yazılı kira taahhüdü sebebi ile tahliye kiracı, bir yıldan kısa süreli kira sözleşmelerinde kira süresi içinde; bir yıl ve daha uzun süreli kira sözleşmelerinde ise bir kira yılı veya bir kira yılını aşan süre içinde kira bedelini ödemediği için kendisine yazılı olarak iki haklı ihtarda bulunulmasına sebep olmuşsa kiraya veren, kira süresinin ve bir yıldan uzun süreli kiralarda ihtarların yapıldığı kira yılının bitiminden başlayarak bir ay içinde, dava yoluyla kira sözleşmesini sona erdirebilir.

Kiracının veya birlikte yaşadığı eşinin aynı ilçe veya belde belediye sınırları içinde oturmaya elverişli bir konutu bulunması durumunda kiraya veren, kira sözleşmesi-

nin kurulması sırasında bunu bilmiyorsa, sözleşmenin bitiminden başlayarak bir ay içinde sözleşmeyi dava yoluyla sona erdirebilir.

Kira Uyarlaması Davası

Sözleşmenin kurulduğu esnada mevcut olmayan fakat sonradan ortaya çıkan ve olağanüstü nitelikte bir durumun varlığı halinde kira uyarlaması davası açılabilir. Bu dava kira bedelinin değişen koşullara uygun hale getirilmesini amaçlayan bir hukuk davası türüdür. Diğer sözleşme türlerinde olduğu gibi kira sözleşmelerinde de tarafların “sözleşmeye bağlılığı” aranmaktadır. Ancak bazı özel durumların varlığı halinde, istisnai olarak bu ilkenin esnetilebilmesi mümkün olabilmektedir.

Kira bedelinin uyarlanabilmesi için ortaya çıkan olağanüstü durumun (tabiat olayları, sosyal olaylar, ekonomik olaylar vb.) bir taraf bakımından borcun ifasını gerçekleştirebilme imkanı önemli ölçüde güçleştirilmesi gerekmektedir. Bu gibi hallerde edimini ifa etmekte zorlanan tarafın mahkemeye başvurarak kira sözleşmesinin uyarlanmasını talep etmesi mümkündür.

Arabuluculuk Süreci

05.04.2023 tarihli Resmi Gazete ’de yayınlanan 7445 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile kira ilişkisinden doğan uyuşmazlıklarda 1 Eylül 2023 tarihinden itibaren açılacak davalardan önce arabuluculuğa başvurulması zorunlu kılınmıştır.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu’na göre arabuluculuk; “sistemik teknikler uygulanarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmelerini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, tarafların çözüm üretmediklerinin ortaya çıkması halinde çözüm önerisi de getirebilen, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyari olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemini” ifade et-

mektedir. Arabuluculuk tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edilecekleri haklarla ilgili özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümünde uygulanabilmektedir.

Taraflar, arabulucuya başvurmak, süreci devam ettirmek, sonuçlandırmak veya süreçten vazgeçmek konusunda serbesttir. Bu kuralın istinası olarak bazı dava türlerinde dava açmak isteyen taraflara dava açmadan önce arabuluculuğa başvurulması şartı getirilmiştir. İşte 05.04.2023 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan düzenleme ile kira ilişkisinden doğan uyuşmazlıklarda da tarafların arabulucuya başvurulması şartı aranmıştır. Bu anlamda taraflar arasındaki uyuşmazlığın arabulucu tarafından tarafların karşılıklı menfaatleri gözetilip çözümlenerek mahkemelerin iş yükünün azaltılması amaçlanmaktadır.

HUAK 16. madde düzenlemesi ile arabuluculuk süreci, dava açılmadan önce arabulucuya başvuru halinde, tarafların ilk toplantıya davet edilmeleri ve taraflarla arabulucu arasında sürecin devam ettirilmesi konusunda anlaşmaya varılıp bu durumun bir tutanakla belgelendirildiği tarihten itibaren işlemeye başlayacaktır.

Talepte bulunanın Arabuluculuk Daire Başkanlığına yaptığı başvuru sonrasında, arabulucu tarafından belirlenen gün ve saatte yapılan toplantıya katılma konusu tarafların iradesine bırakılmıştır. Arabuluculuk görüşmesine taraflar bizzat, kanuni temsilcileri veya avukatları aracılığıyla katılabilirler.

Kanunda arabuluculuk sürecinin, tarafların anlaşmaya varması; taraflara danışıldıktan sonra arabuluculuk için daha fazla çaba sarf edilmesinin gereksiz olduğunun

arabulucu tarafından tespit edilmesi; taraflardan birinin karşı tarafa veya arabulucuya, arabuluculuk faaliyetinden çekildiğini bildirmesi; tarafların anlaşarak arabuluculuk faaliyetini sona erdirmesi ve uyuşmazlığın arabuluculuğa elverişli olmadığı tespit edilmesi hâllerinde sona ermiş olacağı kabul edilmektedir.

Arabuluculuk görüşmesinde taraflar, tüm süreç boyunca eşit haklara sahip olup, müzakere edilen hususlarda gizlilik esası hakimdir. HUAK md. 3’e göre, taraflar süreci başlatma, devam ettirme veya vazgeçmede serbest olduğundan toplantıya katılmaları hususu tarafların kendi iradesindedir. Belirlenen gün ve tarihte arabuluculuk görüşmesine geçerli bir mazeret ileri sürmeksizin katılmayan taraf, son tutanakta belirtilir ve dava lehine sonuçlansa bile, yargılama giderinin tamamından sorumlu tutulur.

Arabuluculuk faaliyeti sonunda tarafların anlaşmaları, anlaşamadıkları veya arabuluculuk faaliyetinin nasıl sonuçlandığı bir tutanak ile belgelendirilir. Arabulucu tarafından düzenlenen bu belge, toplantıya katılan taraflar veyahut temsilcileri tarafından imzalanır.

Arabuluculuk aşamasında tarafların anlaşamaması durumunda, arabulucu tarafından hazırlanıp taraflarca imza altına alınan son tutanağın, dava açılırken, davacı tarafından dava dilekçesine eklenmesi zorunlu tutulmuştur. Söz konusu tutanağın dava açılırken dava dilekçesine eklenmemesi veyahut mahkemenin verdiği kesin süreye rağmen bu tutanağın sunulmaması durumlarında dava şartı eksikliğinden davanın usulden reddine karar verilecektir.

Av. C. Alp Karaahmetoğlu Kimdir?

1989 yılında Rize’de doğan Karaahmetoğlu, lise eğitimini Rize Anadolu Lisesinde aldıktan sonra Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun olmuştur. 2012 yılından itibaren Karaahmetoğlu Hukuk Bürosunda “Yönetici- Ortak Avukat” olarak hukuki danışmanlık vermesinin yanı sıra akademik çalışmalarına devam etmiştir. 2016 yılında “Kambiyo Senetlerinde Def’iler” konulu yüksek lisans tezi kabul edilmiş ve halen Özel Hukuk Anabilim Dalında doktora eğitimini sürdürmektedir. 1907 Fenerbahçe Derneği’nin Hukuktan Sorumlu Yönetim Kurulu üyesi olan Karaahmetoğlu, evli ve 1 çocuk babasıdır.

Av. Almıla Selcen Kurtuluş Yadiakar

İŞVERENİN KORUYUCU KALKANI: GİZLİLİK SÖZLEŞMESİ

Selamlar... Öncelikle Rize Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Vakfı'nın yeni bir üyesi olarak kısaca kendimden bahsetmek isterim. Ben, Almıla Selcen Kurtuluş Yadiakar, 1994 yılında İstanbul Üsküdar'da doğdum. Lise öğrenimimi Üsküdar Anadolu Lisesi'nde tamamladıktan sonra 2017 yılında Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldum. Mezuniyetimden beri aynı zamanda babam olan Av. Hakkı Kurtuluş'un kurucusu olduğu İstanbul Kadıköy'de bulunan Kurtuluş Hukuk Bürosu'nda avukatlık görevimi icra etmekteyim. İş hukuku, ticaret hukuku, şirketler hukuku, sözleşmeler hukuku ve aile hukuku başta olmak üzere yoğunluklu olarak özel hukuk alanlarıyla ilgilenmekteyim. Aynı zamanda arabuluculuk da yapmaktayım. Rize Vakfı Dergisi'nde yer alacak ilk yazımda, sizlere işverenlerin mutlaka bilgi sahibi olmaları ve dikkat etmeleri gereken işveren ile işçi arasındaki gizlilik sözleşmesinden bahsedeceğim. Keyifli okumalar dilerim.

Her işyerinin kendine özgü, başkalarının bilmediği; yaptığı işle ilgili ya da işyerindeki çalışanlara ait diğer işyerleri ile rekabet etmesini sağlayan bilgi, belge ve durumlara "sır" denmektedir. Bu sır dediğimiz kavram; iş sırrı, ticari sır, üretim sırrı, meslek sırrı, müşteri sırrı olarak çeşitlendirilebilir. Bu sırlar, iş organizasyonu dışındaki kişiler tarafından öğrenildiği zaman işvereni çok büyük ölçüde zarara uğratabilmektedir. Çalışanların ölçülülük ilkesi çer-

çevesinde sır niteliğindeki elde etmiş olduğu bilgileri kendi yararına kullanmama ve başkalarına yaymama yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu yükümlülük "çalışanın sır saklama yükümlülüğü" olarak Türk Borçlar Kanunu'nun 396.maddesinin 4.fıkrasında düzenlenmiştir. Düzenleme şu şekildedir: "İşçi, iş gördüğü sırada öğrendiği, özellikle üretim ve iş sırları gibi bilgileri, hizmet ilişkisinin devamı süresince kendi yararına kullanamaz veya başkalarına açıklayamaz. İşverenin haklı menfaatinin korunması için gerekli olduğu ölçüde işçi, hizmet ilişkisinin sona ermesinden sonra da sır saklamakla yükümlüdür."

Her ne kadar işçinin gizlilik yükümlülüğü kanundan doğuyor olsa da uygulamada bu maddenin sonuçları net ve sağlıklı bir şekilde tezahür edememektedir. Bu nedenle işverenlerin işçileri ile aralarında bir gizlilik sözleşmesi imzalamaları gerekmektedir. Gizlilik sözleşmesi, işverenlere daha sağlıklı ve somut sonuçlar almalarını sağlayacaktır.

Gizlilik sözleşmesi nedir?

Gizlilik sözleşmesi, iki veya daha fazla taraf arasında, birbirlerine ilişkin elde etmiş oldukları bilgilerin gizli tutulacağına ve bu bilgilerin aralarındaki ilişki haricinde herhangi bir amaçla kullanılmayacağına ilişkin taahhüt içeren bir sözleşmedir.

Gizlilik sözleşmesi, her iki tarafın da gizliliği korumakla yükümlü olduğu karşılıklı bir anlaşma olabileceği gibi, yalnız tek tarafın gizliliği

korumakla yükümlü olacağı bir anlaşma olarak da düzenlenebilir.

İşveren ve işçi arasında imzalanan gizlilik sözleşmeleriyle işverenin, diğer çalışanlarının, beraber çalıştığı kişilerle şirketlerin ticari sır ve benzer bilgilerinin güvence altına alınması amaçlanmaktadır.

Gizli bilgi kapsamına neler girer?

Müşteri tabanı, tedarik zinciri, yatırım analizi, satış ve pazarlama yöntemleri, stratejik kaynaklar, know-how, iş planları, iş politikaları, formüller, finansal, hukuki ve ticari bilgiler, çalışan bilgileri, işverenin beraber çalıştığı kişi ve şirketlerin ticari sırları ve benzer bilgileri başta olmak üzere birçok bilgi gizli bilgi kapsamında yer alabilmektedir. Her işletme özelinde gizli bilgi kapsamı farklı olabilmekle birlikte, genel olarak öğrenildiği zaman işvereni zarara uğratabilecek, işletmenin diğer işletmelerle rekabet etmesini sağlayabilecek bilgiler gizli bilgi kapsamında değerlendirilmektedir.

Neden işverenler işçileriyle gizlilik sözleşmesi imzalamalıdır?

Müşteri tabanı, tedarik zinciri, yatırım analizi, satış ve pazarlama yöntemleri, stratejik kaynaklar, know-how, iş planları, iş politikaları, formüller, finansal, hukuki ve ticari bilgiler gibi bilgi ve veriler işletmelere rekabet gücü kazandırarak diğer işletmelerin önüne geçmesini sağlar. Bir işçi ile iş ilişkisinin sona ermesi halinde, işçinin kötü niyetli bir şekil-

de işverene zarar vermeye çalışması uygulamada çok sık karşılaşılan bir durumdur. İşçi, bazen tek başına işverene ait gizli bir bilgiyi açıklayarak, bazen de rakip işletmelerle veya üçüncü kişilerle iş birliği yaparak işverene zarar verebilmektedir. Bunun önüne geçilebilmesi için ya da bu durum gerçekleştiği zaman zararı hızlı bir şekilde tazmin edebilmek için işverenlerin işçileriyle mutlaka gizlilik sözleşmesi imzalamaları gerekmektedir.

Gizlilik sözleşmesi, iş sözleşmesinin içerisinde yer alabileceği gibi iş sözleşmesinden ayrı ek bir sözleşme olarak da düzenlenebilmektedir.

Gizlilik sözleşmesi hazırlarken nelere dikkat edilmelidir?

- Öncelikle gizlilik sözleşmesinin sözleşmelere ilişkin genel esaslara uygun olması ve kanunun emredici hükümlerine aykırı olmaması gerekmektedir.
- Her sözleşmede açık bir şekilde belirtilmesi gerektiği gibi tarafların kimliği ad, soyad, kimlik veya vergi numarası ve yetkili kişi bilgileri doğru bir şekilde belirtilmelidir.
- Nelerin gizli bilgi sayılacağı tek tek belirlenmelidir. Gizlilikten istisna tutulan bilgi ve belgeler varsa yazılmalıdır.
- Gizlilik yükümlülüğünün kapsamı belirtilmelidir.
- İş ilişkisinin sona ermesi durumunda bilgi ve belgelerin işverene geri verileceği veya imha edileceği sözleşmede mutlaka belirtilmelidir.
- Gizlilik sözleşmesinin ne kadar süre ile geçerli olacağı açık ve belirlenebilir olmalıdır.
- Sözleşmenin ihlal edilmesi durumunda işçiye yükletilecek cezai şart belirlenmelidir.

Cezai şart nedir?

Cezai şart, Türk Borçlar Kanunu'nun 180.maddesinde düzenlenmiş olup maddede şu şekilde belirtilmektedir: "Alacaklı hiçbir zarara uğramamış olsa bile, kararlaştırılan cezanın ifası gerekir." Dolayısıyla cezai şart, zarar ve zararın miktarının ispat edilmesine gerek olmaksızın kararlaştırılan ceza bedelinin talep edilmesine imkan vermektedir.

Av. Almıla Selcen Kurtuluş Yadiakar

Normal şartlarda, işçi tarafından gizliliğin ihlal edilmesi nedeniyle işverenin zarara uğraması durumunda, işveren tarafından bu zarar miktarının talep edilebilmesi için zararı ve zarar miktarını ispatlaması gerekmektedir. Bu süreç hem işveren aleyhine sonuçlanabilecek olup hem de uzun süre almaktadır.

Sözleşmede cezai şart belirtilmiş olduğunda ise kanunda belirtildiği üzere işveren hiçbir zarara uğramamış olsa bile işçiden cezai şart olarak belirtilmiş olan bedeli alabilecektir.

Gizlilik sözleşmelerinde cezai şart mutlaka belirtilmelidir. Çünkü cezai şart, hem işçinin gizliliği ihlal etmesi konusunda caydırıcılık sağlamak hem de ihlal gerçekleştiği durumda işverenin zararı ispat yükümlülüğü altında talep edebilmesini sağlamaktadır.

İşverenin zararının belirtilen cezadan daha fazla olduğu durumlarda, aşan kısım için zararın miktarı ispat edildiğinde işçi, cezayı aşan kısmı da tazmin etmekle yükümlü olacaktır.

Gizlilik sözleşmesinde cezai şart belirlenirken dikkat edilmesi gerekenler nelerdir?

İşçi ve işveren arasında yapılan gizlilik sözleşmeleri iş hukukunun temel esasları çerçevesinde değerlendirilmektedir. Cezai şart hükümlerinin uygulanabilmesi için bu esaslara uygun olarak düzenlenmesi gerekmektedir. Sözleşmenin geçerli olarak düzenlenmiş olmasının yanında, cezai şartın yalnızca işçi aleyhine getirilmemiş olması ve işçi ile işveren aleyhine öngörülen cezai şart hükümleri arasında eşitlik olması gerekmektedir.

Sonuç olarak; genel hatlarıyla bahsetmiş olduğum hususlara dikkat ederek işverenlerin işçileriyle akdedecekleri gizlilik sözleşmeleri, aralarındaki iş ilişkisi sona ermiş olsa dahi işçilerin işveren aleyhine davranmalarını çok büyük ölçüde engellemekte, bu konuda caydırıcılık sağlamak veya işçi tarafından ihlal gerçekleştiği durumda işverenin zararı ispat yükümlülüğü olmaksızın cezai şart olarak belirtilen bedeli işçiden almasını sağlamaktadır. İşverenlerin, zarar riskini en aza indirmek adına hukuki destek alarak her işçi alımında iş sözleşmesinin içerisinde ya da ek bir sözleşme ile gizlilik sözleşmeleri akdetmeleri gerekmektedir.

KAPALI MEKANLARDA NE SOLUĞUNUZUN

FARKINDA MİSİNİZ?

Günümüzde insanların büyük bir çoğunluğu dış mekanlardan çok iç mekanlarda vakit geçirmektedir. Ancak, iyi havalandırılmayan ve düzenli bakımı yapılmayan mekanlarda içerideki hava kalitesi, dışarıdaki hava kalitesinden çok daha kötü olabilmektedir. Soluduğumuz hava, her biri o kadar küçük ki, çoğunlukla çıplak gözle görülemeyecek kadar çok sayıda gaz ve parçacıklardan oluşur. Yer seviyesindeki kötü ozondan partiküllere kadar bu görünmez gazlar ve tozlardan oluşan kirli hava akciğerler ile vücuda alındığında IQ seviyesini düşürmesinden tutun da ölüme kadar giden çok ciddi sağlık sorunlarına neden olmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) raporlarına göre hava kirliliği, her yıl 7 milyondan fazla insanın erken yaşta ölümünden doğrudan sorumludur. Bunlardan 4,2 milyon kişi dış ortam hava kirliliğinden, 3,8 milyon kişi ise iç ortam hava kirliliği yüzünden erken yaşta ölmektedir. Ayrıca, dünya nüfusunun yaklaşık %90'ı da Dünya Sağlık Örgütü (WHO) hava kalitesi sınırlarının altında hava solmaktadır. Bu derleme çalışmasında, sağlığı en çok etkileyen, önemli iç ve dış mekan hava kirleticilerinden olan uçucu organik bileşiklerin (VOCs) tanımı, kaynakları, sınıflandırılması, yer seviyesindeki troposferik ozon (O₃) ile ilişkisi ve uçucu organik bileşiklerin (VOCs) sağlık ve çevre üzerindeki etkileri hakkında genel bilgiler kısaca özetlenmiştir.

Uçucu organik bileşikler (VOCs, volatile organic Compounds)

Yapılarında herhangi bir karbon (C) bileşiği olan veya karbon (C) ile birlikte hidrojen (H) bulunduran "hidrokarbonlar" ile yapılarında karbon ve hidrojene ek olarak oksijen (O) vb. element bulunduran (Oksijenat, formaldehit, eterler, aldehit ve ketonlar vb.) uçucu organik bileşikler; belirli katı ve sıvı ürünler veya işlemler tarafından gaz veya buhar şeklinde yayılan, insan sağlığına ve çevremize zarar veren, genellikle görünmez ve kokusuz olan, 0°C ila 380°C düşük kaynama sıcaklığı (yüksek uçuculuk) sayesinde çok kolay havaya karışan katı, sıvı ve gaz halinde binlerce organik maddeden oluşur. Ayrıca, atmosferik fotokimyasal reaksiyonlara katılan karbon monoksit, karbon dioksit, karbonik asit, amonyum karbonat, metalik karbürler ve karbonatlar hariç diğer karbon (C) bazlı gazları da içerirler.

VOCs kaynakları nelerdir?

Ormanda gezerken hiç çam ağacı kokusunu duydunuz mu? Bu koku, doğal olarak çam ağacı tarafından yayılan doğada en yaygın terebentlerden olan li-

monen adlı biyogenik VOCs'den ileri gelmektedir. Aslında, etrafınızda gördüğünüz "Dumanlı" dağlar, su sisi ile VOCs birleşimidir. Dünya atmosferindeki çoğu VOCs biyogeniktir ve büyük ölçüde bitkiler tarafından yayılır. Biyogenik uçucu organik bileşikler (BVOCs) bitkiler, hayvanlar veya mikroorganizmalar tarafından yayılan VOCs kapsar ve çok çeşitli olsalar da en yaygın olarak terpenoidler, metanol, alkoller ve karbonillerdir. Ayrıca, doğal olarak meydana gelen metan (CH₄) gazı ile böcekleri ve hayvanları çekmek için bitkiler tarafından salınan diğer doğal kimyasallarda VOCs örnek olarak gösterilebilir.

Ayrıca, insan nefesi ile vücudumuzdan dışarı atılan havada 1.000'in üzerinde uçucu organik bileşikler (VOCs) olduğu tespit edilmiştir. Vücuttaki VOCs bileşiklerinin "metabolik süreçler ürettiği veya çevresel tütün dumanı gibi eksojen kaynaklardan bulunduğu" görülmektedir. Endojen uçucu organik bileşikler (VOCs) vücutta üretilir ve kan dolaşımında toplanır ve dağıtılır. Kandaki akciğerlerde havaya dönüşürler ve daha sonra solunum damlacıkları ve atmosferik gazlarla birlikte dışarı verilirler. Kanın tüm dolaşım sisteminde dolaşması yaklaşık 1 dakika sürer. Bir dakika nefes, akciğer kanseri gibi hastalıkları test etmek için bir VOCs biyobelirteci olarak kullanılır. Vücutta üretilen VOC'ler, kan, nefes, cilt, idrar, dışkı ve tükürük dahil olmak üzere vücut sıvılarında bulunur. Uçucu organik bileşikler (VOCs) esas olarak kanla taşındığından vücuttaki farklı süreçlerin izlenmesini de sağlar.

Bizim konumuz ise insan nefesi ile vücudumuzdan dışarı atılan veya doğadan doğal yoldan üretilen VOCs değil, antropojenik yani insan faaliyetleri kaynaklı kirleticilerden olan tehlikeli VOCs olacaktır.

İnşaat halindeki bir binaya, yeni boyanmış bir odaya veya yeni iç dekorasyon yapılmış bir odaya girdiğimizde hiç güçlü bir koku fark ettiniz mi? Bu keskin koku, havadaki uçucu organik bileşiklerin (VOCs) bir sonucudur.

Dış havada, VOCs çoğunlukla günlük ürün ve malzemelerin üretimi veya kullanımı sırasında uçucu hale gelir ve havaya salınır. Çevreyi kirleten önemli dış VOCs kaynakları ise; termik santraller, petrol ve petrokimya endüstrisi, kimyasal ve endüstriyel tesisler, fosil yakıtlar (kömür, petrol, gaz, odun), petrol istasyonları, madencilik, fabrikalar, matbaalar, tarım ve hayvancılık faaliyetleri gösterilebilir. Meksika'da Ulusal Emisyon Envanter'e (INEM) göre, 1999 yılında atmosfere toplam 40,5 milyon ton kirletici salınırken, %58'i doğal kaynaklardan, yani toprak, bitki örtüsü ve volkanlardan, %42'si ise antropo-

Zafer HACIFAZLIOĞLU
İ.T.Ü Makine Mühendisi

jenik (insan kaynaklı faaliyetlerden kaynaklardan salınmıştır).

Yalnızca antropojenik kaynaklar dikkate alındığında, başlıca hava kirleticiler karbon monoksit (CO, toplam emisyonların %44'ü), kükürt oksitler (SO_x, %17), uçucu organik bileşikler (VOCs, %15), azot oksitler (NO_x, %8), amonyak kaynakları (NH₃, %8), PM10 partikül madde (%5) ve PM2,5 partikül madde (%3) oranlarındadır.

Çevreyi kirleten bu emisyonların çoğu motorlu taşıtlar tarafından üretilir (toplamın %33,7'si), diğer yakıt kullanımları (%17,3), elektrik santralleri (%12), amonyak kaynakları (%7,6), üretim ve endüstriyel faaliyetler (%6,3), solvent kullanımı (%4,5), yangınlar ve yakmalar (%3,4), karayollarında dolaşmayan mobil kaynaklar (%3,1), petrol ve diğer fosil yakıt işleme tesisleri (%3,1), petrol istasyonları (%2,5), endüstriyel fuel yakıtlar (%1,9), madencilik (%1,8) ve diğer (%2,8).

Motorlu taşıtlar tarafından, CO (%62'si), nitrojen oksitler (NO_x, %31) ve VOCs (%22) salınmıştır. Araç emisyonlarıyla ilişkili en yaygın VOC grupları; BTEX olarak bilinen, benzen, toluen, etilbenzen ve xylene 'dir.

Elektrik santralleri tarafından, antropojenik kaynaklardan üretilen en yüksek miktarda SO_x (%56) ve önemli miktarda NO_x (%18) salınmıştır.

"Diğer yakıt kullanımları" tarafından, 2,5 μm'den küçük partiküller (PM2,5, %38), 10 μm'den küçük partiküller (PM10, %29), CO₂ (%27) ve VOCs (%16) katkıda bulunmuştur.

Amonyak (NH₃) kaynakları ile ilgili olarak, büyükbaş hayvancılık, gübre uygulaması ve yerel kaynaklar neredeyse tüm hava emisyonlarından (%99) sorumludur.

VOCs kaynakları

İç ortam hava kirliliği küresel bir sağlık sorunudur ve milyonlarca kişi kronik solunum yolu hastalıkları riski altında-

dır. Gelişmiş ülkelerde, insanların çoğu zamanlarının %90'ına kadarını kapalı alanlarda (ev ve işyerlerinde) geçirmekte ve günde ortalama 22 m³ hava solumaktadırlar.

İç mekan hava kirleticileri bir bina içinde oluşturulabilir veya dış kaynaklardan içeriye çekilebilir. İç mekanlarda VOCs çoğunlukla VOC içeren ürün ve malzemelerin kullanımından havaya salınır.

Önemli bir iç mekan hava kirliliği kaynağı olan uçucu organik bileşikler; Binanın yapımında kullanılan yapı inşaat malzemeleri, işlenmiş ahşap ürünler (mobilyalar, dolaplar, tezgahlar, kontrplak, sunta, ahşap koruyucular, kaplama malzemeleri vb), ıyaltım, plastikler, halı ve vinil döşemeler, kuru temizlenmiş giysiler (tetrakloroetilen), sentetik ev tekstilleri (nevresim, giysi, perde vb), hobi ve zanaat malzemeleri, her türlü kozmetik (makyaj malzemeleri, şampuan, aseton, tırnak cilası, parfüm, deodorant, aerosol spreyler vb.), oda spreyleri, dezenfektanlar, kokulu mum ve sabunlar, sigara dumanı (asetaldehit), boyalar (formaldehit), boya çözücüler (solventler), vernikler, cilalar, yapıştırıcılar, temizlik malzemeleri (deterjan, yumuşatıcı, yüzey temizleyiciler vb.), merkezi ısıtmalar (NOx/CO), şömineler, böcek ilaçları, tarım ilaçları, güve kovucular, elektronik eşyalar, ofis ekipmanları (bilgisayar, printer, fotokopi, scanner, yapıştırıcı, vb.), evcil hayvanlar, doğal fosil yakıtlar, depolanmış yakıtlar, garajlardaki taşıt emisyonları, bakımsız klima ve HVAC sistemleri dahil olmak üzere binlerce farklı kaynak tarafından havaya yayılarak "Hasta Bina Sendromu" adı verilen çok ciddi sağlık sorunlarına neden olurlar.

Havaya salınan keskin kokulu ve tehlikeli VOCs gazlardan biri olan formaldehit (CH₂O) en çok; preslenmiş ahşap ürünlerinde (kontrplak, lambri, sunta, köpük ıyaltım, halılar, perdeler, mobilya kumaşları, kağıt ürünleri, tutkallar ve yapıştırıcılar vb.) bulunmaktadır. Ofis ortamında kullanılan kişisel bilgisayarlar da önemli bir kirlilik kaynağıdır. Ofislerde 500 saatın üzerinde kullanılan bilgisayarların (yaklaşık 3 ay ofis kullanımı), fenol, toluen, 2-etilheksanol, formaldehit ve stiren yaydığı tespit edilmiştir.

İnsanların genel olarak zamanlarının önemli bir bölümünü geçirdiği plazalar, rezidanslar, kuleler, avm, ev, okul, hastane veya iş yerleri gibi kapalı alanlarda VOCs konsantrasyonları dış mekanlardan yaklaşık beş ila on kat daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Gaz çıkışı olarak adlandırılan VOCs ortama yayılması, ürünler ilk kurulduktan sonra da yıllarca devam edebilir. Hatta siz farkında olmadan evinizde veya ofisinizde çalışırken, uyurken ve

dinlenirken bu zararlı kimyasalları solumaya devam edersiniz. Hastalık belirtileri uzun sürede çıktığından dolayı da sebebinin sinsi VOCs olduğunu çok geç anlarsınız.

İç ortam havasındaki organik kirleticilerin sınıflandırılması

Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization, WHO) tarafından, organik esaslı iç ortam hava kirleticileri için yapılan sınıflandırmada, organik bileşikler, kaynama noktalarına göre, VVOC, VOC ve SVOC üç grupta incelenmektedir.

- **Çok uçucu (gaz halinde) organik bileşikler (VVOCs, very volatile organic compounds);** kaynama noktası <0°C ila 50°C /100°C arasında olan propan, bütan, metil klorür vb. bileşiklerdir.
- **Uçucu organik bileşikler (VOCs, volatile organic compounds);** kaynama noktası 50°C /100°C ila 240°C /260°C arasında olan Formaldehit, d-Limonen, toluen, aseton, etanol (etil alkol) 2-propanol (izopropil alkol), heksanal vb. bileşiklerdir.
- **Yarı uçucu organik bileşikler (SVOCs, semi volatile organic compounds);** kaynama noktası 240°C /260°C ila 380°C /400°C arasında olan, tarım ve böcek ilacı olarak bilinen Pestisitler [DDT(diklorodifeniltri kloroetan), klordan (C₁₀H₆Cl₈), plastikleştiriciler (ftalatlar), yangın geciktiriciler (PCB'ler, PBB)].

Pestisitler kimyasal formüllerine göre ise DDT(C₁₄H₉Cl₅), BHC (benzen-hekzaklorür) grubu, Siklodien grubu (Aldrin, heptaklor, endrin), klorlanmış fenoksi asitler, organofosfatlar, karbamatlar, pretroitler olarak adlandırılır. **Pestisitlerin insan üzerine etkisi ise;** **Bakırlı pestisitler;** akut eklem romatizması, kollajen doku hastalığı, glomerülonefrit, lösemiye neden olur. **Civalı pestisitler ;** tüm canlılar için toksik olup tolere edilemez. Karaciğer, beyin ve böbrekte birikir, 1985 yılından itibaren satışı yasaklanmıştır.

Klorluhidrokarbonlu pestisitler; özellikle yağ dokusunda birikir. Örneğin karaciğerde birikmesi siroza yol açabilir. Organik fosforlu pestisitler kas zayıflığı, depresyon, konsantrasyon bozukluğu, görme ve his bozukluğuna neden olur.

Ftalatlar, ftalat esterler [C₆H₄(CO₂C₄H₉)₂]; Ftalik asit esterleridir ve genellikle esnekliklerini artırmak için plastiklere

eklenir. Ayrıca, birçok ürünün güzel kokmasını sağlamak için formülüne eklenen kimyasal bileşiklerdir. Her gün kullandığımız sabun, şampuan, krem, yağ, saç spreyi, oje, yapıştırıcılar, boya pigmentlerinde, plastik oyuncaklarda, havaya koku veren sentetik parfümlerde, ayakkabılarda, tekstil ürünlerinde, inşaat malzemelerinde ve tıbbi cihazlar ve malzemelerde (serumlar, kan torbaları, vb.), alüminyum folyolarda, deterjanlarda, kablo ve çatı izolasyonlarında, kırtasiye ürünlerinde (kalemler, silgi, boya malzemeleri, oyun yumurtaları, çantalar vb.), bebek araç ve gereçlerinde (emzik, biberon, diş kaşığı, bardaklar vb.) bulunma ihtimali olan tehlikeli bir maddedir.

Kanseri tetikleyen Ftalatlar, erkeklerde üreme hücrelerinde bozulmalara, kısırlığa, hormonal aktivitenin bozulmasına, doğurganlığa ve karaciğere zarar verir. Polisiklik organik madde (polycyclic organic matter, POM); iki veya daha fazla kaynaşmış aromatik halkaya sahip partikül maddeler ile birleşmiş organik bileşikler olup, erime noktası >100°C ve kaynama noktası k.n.>380°C'den yüksek sıcaklıkları kapsayan katılardır. POM bileşikleri esas olarak yanmadan oluşur ve atmosferde partikül halinde bulunur. Belli başlı POM bileşikleri ise; sigara dumanı, araç egzozu, ev ısıtması, asfalt yollar, katran, kömür, odun ve tarımsal yakma, kömür üretim tesisleri vb. sayılabilir.

Aromatik Hidrokarbon Bileşikler (PAH)

Aromatik hidrokarbon bileşikler, fonksiyonel grup olarak bir benzen (C₆H₆) halkasına sahip olanlardır. Benzen halkaları bir veya daha fazla olabilir. Halkalara hidrojen atomları yerine çeşitli atomlar veya atomik gruplar da bağlanabilir.

Benzo[a]piren (C₂₀H₁₂) aromatik hidrokarbon bileşiklerin (Polycyclic Aromatic Hydrocarbons, PAH) önemli bir üyesidir. EPA, yedi aromatik hidrokarbon bileşiklerini (PAH), benzo[a]pyrene, benz[a]anthracene, chrysene, benzo[b]fluoranthene, benzo[k]fluoranthene, dibenz[a,h]anthracene, ve indeno[1,2,3-cd]pyrene kanser yapan bileşikler listesine eklemiştir.

En yaygın gözlenen aromatik uçucu organik bileşikler, BTEX olarak adlandırılan "benzen (C₆H₆), toluen (C₇H₈), etilbenzen (C₈H₁₀) ve kesilen (C₈H₁₀)" olup, bunlar arasında iç ortamda en çok rastlanılan bileşik ise toluen'dir. Günümüzde en fazla karşılaşılan BTEX grubu kirleticiler en çok motorlu araçlar, solventler, sanayi tesisleri, rafineriler, petrol taşıma ve depolama faaliyetlerinden kaynaklanmaktadır. Bu bileşiklerin en düşük konsantrasyonları bile insanlarda kansere neden ola-

bilmektedir. Toprakta biriken benzen, toluen, etilbenzen ve ksilen bileşikleri, yeraltı sularına da karışmaktadır.

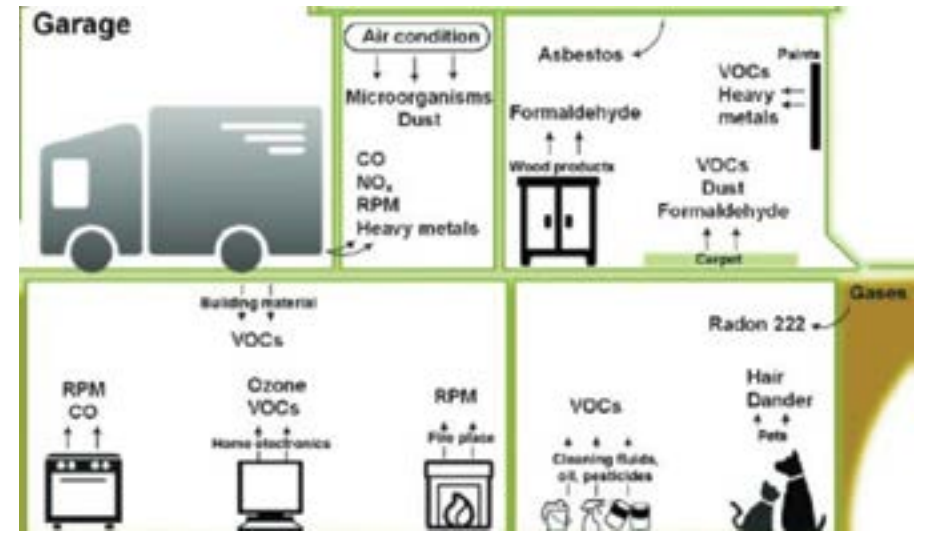
İlk aromatik basit hidrokarbon bileşiği olan benzen - Michael Faraday tarafından 1825'te keşfedildi. Doğal benzen kaynakları orman yangınları ve volkanik patlamalardır. Benzen tütün dumanında ve et kızartırken de ortaya çıkar. Aromatik hidrokarbonlar oda sıcaklığında sıvı veya katıdır, ancak bazıları (benzen, toluen ve ksilen gibi) otomobilin egzozunun bir bileşiği olarak havaya salınır. Benzen günümüzde hala yaygın bir patlayıcı, böcek ilacı, deterjan gibi önemli maddelerin elde edilmesinde kullanılmaktadır. İki benzen (C₆H₆) halkasına sahip bir bileşik ise ölüm saçan zehirli naftalindir (C₁₀H₈). Evlerde güve kovucu ve kötü kokuları bastırması için kullanılan kanserojen naftalin, zehirli kimyasal maddeler içerisinde birinci sıradadır.

- Aromatik hidrokarbon serisinin bir başka üyesi toluen (C₇H₈) diye adlandırılan metil benzendir. Ürün polistiren, kauçuk ve reçinelerin üretiminde, kimya endüstrisinde, polyester ve vinil ester reçineleri vb. için endüstriyel solvent olarak kullanılır.
- Kesilen, xylenes (C₈H₁₀), benzene (C₆H₆) iki adet metil grubu (CH₃) bağlanmasıyla oluşan zehirli kanserojen aromatik uçucu organik bileşiklerdendir. Orto ksilen, meta ksilen ve para ksilen olmak üzere üç çeşittir. Ksilen, kimya endüstrisinde polimer, polistiren, kauçuk ve reçinelerin üretiminde ve temizliğinde, ayrıca endüstriyel solvent olarak; yakıt olarak, temizlik maddelerinde, yol uygulamalarında, yağlayıcılarda, incelticilerde vb. kullanılır. Aromatik uçucu organik bileşikler olan toluen (C₇H₈), benzen (C₆H₆) ve stiren (C₈H₈) ile formaldehit (CH₂O) vb. sağlık sorunlarına neden olan kanıtlanmış kanserojen maddelerdir.

Uçucu organik bileşiklerin (VOCs) sağlık üzerine etkileri

Hasta Bina Sendromu

Evinizin veya ofisinizin iç mekan hava kalitesi potansiyel olarak sizi hasta ediyor olabilir. Soluduğunuz hava muhtemelen uçucu organik bileşikler (VOCs), formaldehit ve azot oksitler tarafından kirlenmiştir. VOCs kimyasal kirleticilerin etkileri uzun sürede ortaya çıktığı için bilim adamlarının ölçmesini zorlaştırmıştır. Ancak şimdiki kadar yapılan araştırmalarda hem insan hem de çevre sağlığı üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermiştir. Siz farkında olsanız da olmasanız da VOCs etkileri zamanla kendini gös-

terir ve genellikle kapalı ortamdayken göz, burun ve boğaz tahrişi, halsizlik, baş dönmesi, mide bulantısı, göğüs ağrısı ve baş ağrısı hissi ile ilişkili "hasta bina sendromu" semptomları olarak bilinen bir sendromda gösterir.

"Çalışan Kesimin Hastalığı (ÇKH)", "Hasta Bina Sendromu (HBS)" veya "Sick Building Syndrome, SBS" olarak adlandırılan bu hastalık; çalışanların binada geçirdikleri süre ile bağlantılı olarak, VOCs ve kirliliğe daha fazla maruz kalacaklarından dolayı etkileri de daha fazla olacaktır. Kapalı mekanlardan açık havaya çıktığınız andan itibaren ise bu belirtilerin çoğunun azaldığını veya geçtiğini görürsünüz. Dünya Sağlık Örgütü (WHO), hasta bina sendromunda görülen semptomları ise beş kategori altında listelemiştir.

1. Göz, burun ve boğazda tahriş,
2. Nörolojik veya genel sağlık semptomları: baş ağrısı, baş dönmesi, bulantı, kusma, fiziksel ve zihinsel yorgunluk, hafıza kaybı ve konsantrasyon eksikliği,
3. Deride gözlenen tahriş: deride kızarıklık, ağrı, kaşıntı ve kuruluk,
4. Nedeni belli olmayan aşırı duyarlılık reaksiyonları: astım olmayan kişilerde astım benzeri semptomlar, göz ve burun akıntısı
5. Koku ve tat kayıpları: koku ve taduyusunda kayıplar. Ayrıca, HVAC sistemleri gibi iç mekan bakım sistemlerindeki sınırlamalar, yetersiz havalandırma, yetersiz filtrasyon ve yetersiz temizlik gibi nedenler de binalarda HBS sendromunu artırmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'ne (WHO) göre hasta bina sendromu işyerlerinde verimlilikte %14 azalmaya neden olmaktadır. VOC'lere çok daha uzun süre maruz kalınması durumunda ise akut ve kronik solunum yolu hastalıkları, görme bozukluğu, hafıza kaybı, karaciğer, böbrek ve merkezi sinir sistemi üzerinde ha-

sar (kanseri) gibi çok ciddi sağlık sorunlarına neden olmaktadır.

Sağsız hava solunun etkisi

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) raporlarına göre, "sessiz katil" olarak tanımlanan hava kirliliği, her yıl tahminen yedi milyon kişinin erken ölümüne sebep olan, önde gelen ölüm ve hastalıkların 4. erken ölüm nedenidir. Yüksek hava kirliliği seviyeleri aşağıdaki sağlık sorunlarına neden olabilir:

- **Kısa süreli etkiler:** düzensiz kalp atışları, nefes almada zorluk, göğüs ağrısı, hırıltı, öksürük, genel solunum rahatsızlığı, göz, burun ve boğazda tahriş.
- **Uzun vadeli etkiler:** Astım, bronşit ve amfizem gibi solunum yolu hastalıklarının gelişimi ile akciğer dokusu hasarı, kanser ve erken ölüme neden olabilir.

Yapılan istatistik çalışmalarının sonuçlarına göre, akciğer kanserinden kaynaklanan tüm ölümlerin ve hastalıkların yüzde 29'u, akut alt solunum yolundan kaynaklanan tüm ölümlerin ve hastalıkların yüzde 17'si, immeden (felç) kaynaklı tüm ölümlerin ve hastalıkların yüzde 24'ü, kronik kalp hastalığındaki tüm ölümlerin ve hastalıkların yüzde 25'i, kronik obstrüktif akciğer hastalığından kaynaklanan tüm ölümlerin ve hastalıkların yüzde 43'ü hava kirliliğinden kaynaklanmaktadır. 2012 yılına ait en son DSÖ verilerine göre iç mekan hava kirliliğine bağlı ölümler ve hastalığa göre dağılımları ise şöyledir; •%34 İnmeden (felç) kaynaklı tüm ölümlerin ve hastalıkların, •%26 Kronik kalp hastalığındaki tüm ölümlerin ve hastalıkların, •%22 Kronik obstrüktif akciğer hastalığından (Koah) kaynaklanan tüm ölümlerin ve hastalıkların,

vam eder. Ozon oluşum hızı, HO₂ (hidroperoksil) ve RO₂'nin NO ile reaksiyonu ile belirlenir.

Yer seviyesindeki ozonun çoğu insan yapımı VOCs ve NO_x reaksiyonlarının sonucudur. Önemli NO_x kaynakları ise, öncelikle yüksek sıcaklıktaki yanmadan kaynaklanan araçlar, uçaklar, gemiler, trenler vb. (%58), enerji santralleri, kimya fabrikaları, rafineriler, çimento fabrikaları, dökümhaneler, üretim tesisleri vb. (%29), endüstriyel vb. faaliyetler (%10) ve diğer aktiviteler (%3)'den oluşmaktadır.

Açık alanlarda, yer seviyesindeki ozon için tipik maruz kalma sınırı 120 µg/m³'tür. Keskin kokulu ve yakıcı kloro benzer şekilde algılanan 120 µg/m³'den yüksek ozon konsantrasyonları bitkiler ve insanlar üzerinde zararlı bir etkiye sahiptir. Bu değer üstünde solunması durumunda, boğazda, boğazda ve bronşlarda mukozanın tahriş olması, öksürme ve baş ağrısı görülebilir. 200 µg/ml'den daha yüksek seviyelere maruz kalındığında ise insan solunum sisteminde geri dönüşü olmayan hasarlara neden olur. Yüksek hava sıcaklığı ve düşük rüzgar hızları, ozon fotokimyasal üretimi için en uygun koşulları yaratır.

VOC'ler, azot oksit (NO_x) türevleri ile reaksiyona girip ozon molekülleri ile birlikte ince partiküller de oluştururlar. Yer seviyesindeki ozon ve ince partiküller ise duman ve asit yağmuru oluşumunda kilit kirleticilerdir. Asit yağmuru suda yaşayan vahşi yaşamı öldürebilir ve önemli besinleri topraktan uzaklaştırabilir. Asit yağmuru ayrıca hayvanlara ve ağaçlara zarar verebilecek alüminyum da serbest bırakır. Formun Altı Genel olarak dünya atmosferi ve sağlığımız VOC'lerden olumsuz etkilidir. Sera gazları ve ozon tabakasının incelmeye başlaması VOC'lerin sonucudur. 2020 yılında kötü ozon değerleri en yüksek çıkan sekiz ilimiz: Bayburt, Bilecik, Burdur, Erzurum, Iğdır, Isparta, Kırklareli ve Niğde'dir.

Ozon sağlığımızı nasıl etkiler?

Ozon seviyeleri genellikle yaz aylarında (nisan-ekim arası) öğleden sonra ve akşamaya yakın saatlerde en yüksektir. Yoğun UV radyasyonu ile birlikte yüksek VOCs seviyelerinin olduğu bazı yerlerde

ozon seviyeleri kış aylarında bile yüksek olabilir. Dünyada her yıl 30 yaş üzerinde 1-1,5 milyon kişinin ozon kirliliği ile ilişkili solunum hastalıklarına bağlı olarak erken öldüğü tahmin edilmektedir. Ozonun sağlığa olumsuz etkileri ise şunlardır:

- Solunum yollarında tahrişe neden olarak akciğerde ve soluk borusunda inflamasyon (iltihaplanma) oluşturur. Solunum fonksiyonlarını bozar ve astım ataklarını tetikler. Nefes alırken öksürük, boğaz ağrısı, hava yolu tahrişi, göğüste sıkışma veya göğüs ağrısına neden olur.
- Akciğer fonksiyonlarının azalmasına ve kalıcı akciğer hasarlarına neden olur. (amfizem, bronşit, kanser vb.)
- Akciğerleri enfeksiyona daha duyarlı hale getirir. Ozon, partikülleri ve bakterileri hava yollarından uzaklaştıran hücrelere zarar vererek ve akciğerlerdeki beyaz kan hücrelerinin sayısını ve etkinliğini azaltarak akciğerin savunmasını azaltır.
- Ozon kirliliği ile otizm, demans (bunama) ve depresyon arasında ilişki tespit edilmiştir.
- Ozon, damar fonksiyonlarını bozarak ve kan basıncını yükselterek kalp damar (tıkanıklık) hastalıklarına neden olur.
- Anemi, lösemi ve merkezi sinir sistemi hasarı gibi bazı hastalıkları tetikler.

İç mekan hava kalitesini nasıl iyileştirebiliriz?

İç mekan hava temizleyiciler VOCs temizlemede yetersiz kalıyor ve kendi kirliticilerini üretiyor!

Cambridge Massachusetts Teknoloji Enstitüsü (MIT) İnşaat ve Çevre Mühendisliği Bölümü'nün hava temizleme cihazları ile ilgili yaptığı araştırmalarını konu alan Becky Ham, 12.11.2021 tarihli yazısında; MIT araştırmacıları tarafından yürütülen yeni bir araştırmada, tüketici sınıfı taşınabilir hava temizleyicilerinin, kimyasal oksidasyon kullanarak iç mekandaki uçucu organik bileşiklerin (VOCs) seviyelerini düşürmesine rağmen formaldehit ve aseton gibi yüzlerce zararlı yan ürünlerin de ortaya salınmasına neden oldu. Ayrıca Kroll, "VOCs oksidasyonu, atmosferimizde yer seviyesinde yan ürün olarak oluşan zararlı ozon gibi birçok zararlı kirleticiyeye yol açan şeydir" diye açıklıyor.

"Bu çalışma, en azından iç mekan havasından VOCs çıkardığını iddia eden bazı tüketici sınıfı taşınabilir hava temizleyicileri için, VOCs uzaklaştırılmasının aslında minimum düzeyde olabi-

leceğini ve ortama verilen havada yeni VOCs ve bazı oksidasyon yan ürünlerini içerebileceğini gösteriyor."

New Jersey Eyalet Üniversitesi'nden uzman Charles Weschler ise "Pandemi sırasında mantar gibi çoğalan hava temizleyiciler için; ne yazık ki iç mekan havasını temizledikleri VOCs'lerden daha fazlasını oksidasyonu yan ürünleri (zararlı kimyasalları) olarak ortama vermektedirler" diyor.

Yapılan deneylerde VOCs gidermede en iyi performans gösteren hava temizleme cihazlarının, fiziksel ve sorbent filtreli cihazlar (kimyasal oksidasyonun olmadığı) olduğu ve işe yaradığı gözlemlendi. Ancak araştırmacılar, yine de VOCs temizlerken cihazın kendi iç malzemesinden dolayı ortama azda olsa yayılan formaldehit ve aseton dahil yüzlerce bileşik tespit ettiklerini söylediler. Oksidasyonun çok fazla rol oynadığı cihazlarda ise ortama yayılan VOCs sayısı ise çok daha fazladır. Araştırma, Alfred P. Sloan Vakfı ve ABD Ulusal Bilim Vakfı tarafından finanse edildi.

- VOCs Uzaklaştırıcı Filtreler Kullanın!
- Ama önce, en yaygın hava kaynaklı kirliticilerin parçacık boyutlarına bakalım...
- Binanızda kullanmış olduğunuz hava filtrenizin 5 mikron ve üzeri ise, hava kirliliğinin büyük bir çoğunluğunu (%98) filtre etmiyor demektir.
- Küf, Mantarlar (2-10 mikron)
- Bakteri (0,2-10 mikron)
- Virüsler (0.005-0.3 mikron)
- VOCs, gaz molekülleri (0.0001-0.001 mikron)
- Tütün dumanı (0.01-4 mikron)
- Pişirme dumanı (0.03-0.9 mikron)
- Pestisitler ve herbisitler (0,001 mikron)
- Ev tozu (0,05-100 mikron)
- Evcil hayvan derisi, tüyü (0,5- 100 mikron)
- Polen (10-100 mikron)

Havadaki partiküllerin neden olduğu potansiyel zarar düşünüldüğünde boyut çok önemli bir faktördür. Nefes aldığımızda, havayı ve havadaki tüm parçacıkları alırız. Nefes, partiküllerle birlikte solunum sisteminizden ciğerlerinize gider. Bu nedenle, daha küçük parçacıkların alveollere ulaşma olasılığı daha yüksek olduğundan, sağlığımız için en tehlikeli olarak kabul edilirler.

Evlerde ve ofislerde VOCs ve diğer kirliticileri ortadan kaldırmanın bir yolunu arayan tüketiciler için Massachusetts Teknoloji Enstitüsü İnşaat ve Çevre Mühendisliği Bölümü Profesör Jesse

Kroll, "kimyasal reaksiyonlara dayanmayan denenmiş fiziksel (torba, hepa) ve sorbent filtrelerin yanında gerçek bir teknoloji olan aktif karbon kullanarak havayı temizlemek hala geçerli yoldur" diye ekliyor.

Sentetik Torba (Cep) Filtre Kullanın!

Ocak 2017 itibarıyla, EN 779 standardının yerine geçen ISO 16890 standardı, hava filtreleri verimlilik değerlendirmesi için EN 779 standardından farklı olarak, 0,3 µm ile 10 µm aralığındaki gözle görülmeyen çok küçük partikül boyutunu hesaba katar. Hava filtrelerinin testleri için, Dünya Sağlık Örgütü ve diğer otoriteler tarafından kullanılan PM1, PM2,5 ve PM10 partikül sınıflarına göre değerlendirme parametreleri olarak belirlenmiştir. Hepsu ve Ulpa filtreleri bu sınıflandırma kapsamında değildir.

Torba filtreler (synthetic fiber, naylon, polipropilen, polyester, progresif mikrofiber), HVAC uygulamalarında ortam havasındaki tozu mekanik olarak gidermek için kullanılan filtrelerdir. Torba filtreler, yüksek toz tutma kapasitesi ile üstün performans gösterirler. Torba filtreler, havalandırma sistemlerinde ön (kaba) elyaf kaset filtreden sonra, HEPA filtreden önce büyük partiküllerin tutulması amacıyla kullanılırlar. Kullandığınız torba filtre performansına göre toz, polen, küf sporları, tütün dumanı, bakteriler, kimyasal bileşikler ve daha fazlası dahil olmak üzere havadaki partiküllerin çoğunu temizlemesini makul bir şekilde bekleyebilirsiniz.

HEPA Filtre Kullanın!

HEPA (high efficiency particulate air, yüksek verimli partikül yakalayıcı) filtreleri, küçük parçacıkları filtrelemek için büyük bir kapasiteye sahip filtrelerdir. HEPA filtre, genellikle selüloz, sentetik elyaf veya cam elyaf tabakaları olan elyaf ağından oluşur. HEPA filtreleri, içlerinden geçen hava akımındaki partiküllerin %99,9'undan fazlasını giderir. Bir HEPA filtresi alerjenler, virüsler, bakteriler, kimyasal bileşikler, polen, toz, küf sporları, tütün dumanı ve daha fazlası dahil olmak üzere havadaki partiküllerin çoğunu temizlemesini bekleyebilirsiniz.

Hava temizleyicilerinde kullanılan H13 ile H14 HEPA filtreler aşağıdaki partiküllerin %99,97'sini filtreler. Gerçek HEPA filtresi (%99,95-%99,99) performansı H13 ve H14 arasındadır. Bir HEPA filtresi, havadaki partiküller için en iyi çözümdür, ancak gazlar ve virüslerin korunması için tek başına yeterli değildir. HEPA filtreleri, 0,3 mikron veya daha büyük boyuttaki parçacıkların çoğunu kaldırır, peki ya 0.005 mikron kadar küçük olabilen virüsler? Ayrıca VOCs, gaz oldukları için HEPA

filtrelerinin yakalayabileceğinden yaklaşık 1.000 kat daha küçüktür. Bu durumda VOCs, mikroplar, bakteriler ve virüsleri öldürmek için ne kullanmak ideal olabilir.

Aktif Karbon Filtre Kullanın!

VOCs, mikroplar, bakteriler, virüsler ve gazları adsorbe etmek için en yaygın yöntem aktif karbon filtre kullanmaktır. Bu filtreler, sigara dumanı kokusu da dahil olmak üzere birçok gaz için en iyi çözümdür.

Havadaki zararlı VOCs ve diğer kirleticileri ortadan kaldırmanın bir yolunu arayan kişiler için Massachusetts Teknoloji Enstitüsü İnşaat ve Çevre Mühendisliği Bölümü Profesör Jesse Kroll, "kimyasal reaksiyonlara dayanmayan denemiş gerçek bir teknoloji olan aktif karbon kullanarak havayı temizlemek hala geçerli yoldur" diye ekliyor.

Ancak aktif karbon, metan veya formaldehit gibi belirli gazları iyi adsorbe edemez. Bunun için ek filtre ortamı gereklidir. Yaygın olarak kullanılan aktif alümina potasyum permanganat filtreleridir. Hidrojen sülfid, kükürt dioksit, klor, formaldehit ve nitrik oksit gibi zararlı gazlar için yüksek temizleme verimliliğine sahiptir.

Sorbent Bazlı Filtre

Teknolojisi Kullanın!

Bir "sorbent" (diğer adıyla adsorban), belirli bir gazın büyük miktarlarını adsorbe etmek için tasarlanmış bir malzemedir. Sorbentler onlarca yıldır koruyucu giysiler, endüstriyel işlemler, gıda paketlenme (nemi kontrol etmek için) ve denizaltılarda ve uzay mekiklerinde ve şimdi binalarda hava temizleme dahil olmak üzere çok çeşitli uygulamalarda kullanılmaktadır. Aktif karbon, silika jel ve zeolit iyi bilinen sorbent türleridir, ancak daha birçok emici madde vardır.

Sorbent filtreler, sadece iç havayı güvenli bir şekilde temizlemekle kalmaz, aynı zamanda dış hava gereksinimlerini de yüzde 80'e kadar, yıllık HVAC enerji maliyetlerini ise yüzde 40'e kadar azaltır. ABD Enerji Bakanlığı Ulusal Yenilenebilir Enerji Laboratuvarı (NREL) ayrıca HVAC yükünü azaltma için enVerid'in Sorbent Hava Temizlemeyi değerlendirdi ve soğutma enerjisi kullanımını %37'ye kadar azaltabildiğini buldu. Bağımsız laboratuvar testle-

ri de enVerid'in sorbentlerinin sıfır yan ürün ürettiğini doğrulamıştır.

Sorbentler, Uluslararası Uzay İstasyonu gibi yerlerde havayı temizlemek, binalardaki kokuları gidermek, istenmeyen iç mekan hava kirleticilerini gidermek ve sağlıksız duman üreten ürünlere maruz kalan işçileri korumak için onlarca yıldır güvenle kullanılmaktadır.

• VOCs Temizleyen İç Mekan Bitkileri Kullanın!

Bitkilerin fotosentez yoluyla havaya oksijen saldığı biliyoruz. Bir bitkinin yaprakları ve kökleri, düşük karbon monoksit ve formaldehit seviyelerini ortadan kaldırarak bize daha temiz hava sağlamaya çalışır.

NASA'nın havayı temizleyen iç mekan bitkileri üzerine 1989 yılında yaptığı ilk araştırmalar olumlu sonuçlandı. Araştırmada, ortamda bulunan tehlikeli üç yaygın kimyasal olan benzen, trikloretilen ve formaldehit incelendi. 2016 yılında ise Oswego'daki New York Eyalet Üniversitesi'ndeki Vado-ud Niri ve ekibi, hangi türlerin daha yüksek VOC uzaklaştırma oranına sahip olduğunu bulmak için çeşitli bitkilerle araştırma yaptı. Araştırmada, ortamdaki tehlikeli VOC'lerden sekiz bileşimin bitkiler tarafından emilim etkinliğini inceledi. Bunlar, benzen, toluen, etilbenzen, p-ksilen, o -ksilen, aseton, diklorometan (metilen klorür) ve triklorometan (kloroform)'dir.

Niri ve diğer araştırmacılara göre havayı temizleyen en iyi 5 iç mekan bitkileri şunlardır: jade plant (yeşim, para bitkisi), spider plant (örümcek bitkisi), bromeliad (ananasgiller), caribbean tree cactus (Karayip ağacı kaktüsü) ve dracaena'nın kapalı mekanlarda en iyi hava kalitesi sağlamaya yardımcı olduğu gösterildi. Bu süper bitkilerin beşi de asetonu emebildi, ancak en çok %94 oranı ile emen dracaena bitkisi oldu.

1. Bromeliad (Guzmania lingulata) bitkisi, 12 saatlik bir süre içerisinde test ettiği sekiz VOCs bileşikten altısının %80'ini yok etti.

2. Dracaena (Dracaena deremensis) bitkisi, NASA'nın 1989 çalışmasında 24 saatlik bir süre içinde bir odadan formaldehitin %50'sini, benzenin %52'sini ve trikloretilenin ise %10'unu yok ettiği görüldü. Havada bulunan asetonun %94'ünü yok ederek Niri'nin çalışmasındaki diğer dört bitkinin hepsinden daha iyi performans gösterdi. Ayrıca, dracaena'nın kapalı mekanlarda daha iyi hava kalitesi sağlamaya yardımcı olduğu gösterildi.

3.Örümcek Bitkisi (Spider Plant, Chlorophytum comosum) Niri'nin yapmış olduğu araştırmada özellikle bu bitkinin diğer bitkiler arasında VOCs konsantrasyonunu en hızlı düşüren bitki olduğu hatta bitkiyi test odasına koyar koymaz VOCs hemen düşmeye başladığını gözlemledi.

4.Yeşim Bitkisi (Jade Plant, Crassula argentea), Niri'nin laboratuvar testlerinde havadan tolueni en çok çeken bitki oldu.

5.Golden Pothos (Scindapsus aureus) NASA'nın araştırmasında, Golden Pothos, test odasında bulunan benzen ve trikloretilenlerin çoğunu iki saatlik sürede yok ederek üstün başarı gösterdi. Niri'nin laboratuvar testlerinde de aynı sonuçlar elde edildi.

Ortamdaki VOCs Kaynaklarını Etkisiz Hale Getirin!

Havadaki toplam VOCs (toplam uçucu organik bileşikler), ppb (milyarda parça) veya ug/m³ (metreküp başına mikro gram) cinsinden ölçülür. İç mekanlarda 325 ppb'ye kadar olan toplam VOCs seviyeleri kabul edilebilir ancak seviyeler daha da yükselir ise gerekli önlemler alınmalıdır. Binalarda uçucu organik bileşiklerin yaygınlığını belirlerken mevsimler de dikkate alınması gereken bir faktördür. Havalandırmanın en az yapıldığı kış aylarında evlerde ve ofislerde en yüksek VOCs emisyonlarının olduğunu öne süren çalışmalar yapılmıştır.

VOCs maruziyetini analiz ederken dikkate alınması gereken birçok faktör vardır. Yeni binalar için, ofis ekipmanları, boya, mobilya, halı gibi yeni malzemelerin bolluğu sayesinde VOCs emisyon seviyeleri çok daha yüksek olur. Bu nedenle yeni bina da yeni arabalar gibi kolay anlaşılır bir kokuya sahiptir. VOCs miktarını azaltmaya ve çevreyi korumaya yardımcı olmanın birkaç basit yolu vardır:

Kaynağı Kontrol Etme: Maruz kalmanızı en aza indirmek için VOCs kaynaklarını ortadan kaldırmak veya azaltmak çok önemlidir.

• Herhangi bir kimyasal bazlı ürün (temizlik, dekorasyon, tekstil, kozmetik vb.) satın alırken çok fazla zararlı kimyasal içermeyen bir ürün seçin. Sprey, kozmetik ürünleri, oda parfümü, boya, yağlayıcı vb. ürünleri kullanmayın.

• Yeni ev dekorasyon ürünleri (mobilya, halı, şilte, örtüler vb.) satın aldıktan sonra, onları eve getirmeden önce veya kullanmadan önce zararlı gazlarını bırakabilmeleri için ambalajlarını çıkardıktan sonra açık havada bir hafta havalandırın veya bulunduğunuz ortamda kokusu gidinceye kadar havalandırın.

• Ev ve ofislerin tadilatından sonra muhakkak ortamı uzun süre havalandırmak gerekir. Çünkü bu gibi durumlarda VOCs gaz çıkışı çok daha uzun sürebilir.

• Araç kullanmayı azaltın: Araçlar, VOCs hava kirliliğine katkıda bulunan önemli bir faktördür.

• Kapalı mekanlarda VOCs ile başa çıkmanın en kolay yolu, ortamda aşırı birikimi önlemek için pencereleri açmak ve temiz havanın içeri girmesine izin vermektir. Evinizi veya ofisini devamlı havalandırın. Hava müsait olduğunda, kapı ve pencereleri sürekli açık tutun.

• VOCs genellikle hem nem hem de sıcaklık yüksek olduğunda yüksek oranlarda gaz çıkışı yapar. Nemi yüzde 45'in altında ve sıcaklığı ise serin (18C_22C) tutun. VOCs kaynaklarından biri olan küfü önlemek için nem alıcılar (nem alıcı cihaz, hava kurutucu, silika jel, karbonat, pirinç, kedi kumu, kalın kaya tuzu vb.) koyarak nem seviyesini yüzde 45'in altında tutun. Kısaca, Ortamın nemi, iç mekanlardaki VOCs seviyelerini artıran önemli bir faktördür. Çalışmalar, artan nem ve sıcaklığın VOCs uçucu yapısını artırdığını ve daha fazla gaz emisyonuna neden olduğunu göstermiştir.

• Ofis cihazlarınızı (bilgisayar, printer, scanner, TV, vb) iyi havalandırılan yerlere koyun ve VOCs maruziyetinizi azaltmak için saat başı açık havaya çıkarak molalar verin.

Evinizin iç mekan hava kalitesini iyileştirmenin sayısız yolu vardır. Bunlardan biri de tekstil ürünlerini (halılar, yataklar, yatak takımları, giysiler, havlular vb.) yün ve yünden yapılmış ürünler ile değiştirmektir. Bunun nedeni yünün, bu nahoş zararlı VOCs kirleticilerini yok etmek için benzersiz bir yeteneğe sahip olmasıdır. Aslında yün, VOCs kirleticilerini sentetik liflerden daha hızlı ve tamamen etkisiz hale getirmekte (nötrali-ze etmek) kalmaz, aynı zamanda ısıtıldığında bile onları yeniden ortama salmaz. Yün yataklar, yatak takımları ve şilteler ile %100 yün halılar 30 yıla kadar havayı temizlemeye devam edebilir.

SONUÇ

Atmosferde; "partikül madde, parçacık, zerre" olarak isimlendirilen farklı partikül boyutlarında çok fazla miktarda endüstriyel tozlar, polenler, sporlar, bakteriler, küfler, solunabilen parçacıklar, çeşitli dumanlar ve şu an gündemimizde olan Coronavirus COVID-19 virüsleri gibi kirleticiler yer almaktadır. Parçacık (zerre) olarak ifade ettiğimiz bu kirleticilerden virüslerin boyutları 0,02 ile 0,4 mikron aralığındadır. COVID-19 ise 0,08 ile 0,16 mikron aralığındadır.

Zamanımızın çoğunu yaklaşık %90'nını (21 saat) yetersiz bakım ve yetersiz havalandırması olan kapalı mekanlardaki toksik kirli havayı (VOCs, partikül, vb.) başka bir deyişle binlerce kanserojen maddeyi soluyarak geçiriyoruz. Akciğerlerimizden günde yaklaşık olarak 10 bin litre

hava geçmektedir. Yetersiz havalandırılan bir ortamda hava içinde bulunan partiküllerin yalnızca %25' i soluk ile birlikte dışarıya atılmakta, geriye kalan partiküllerin tamamı ise bronşlarımıza yerleşerek çok ciddi sağlık sorunlarına neden olmaktadır.

Yapılan son araştırmalarda, sadece aşırı kirli ortamda çalışan madencilerin akciğerlerinde görüntülenene siyah pigmentlerin, maalesef günümüzde kentte yaşayan sıradan vatandaşlarda da görüntülenmeye başlandığı tespit edilmiştir.

Kalitesiz iç ve dış ortam havası bizi fiziksel ve psikolojik olarak olumsuz etkilemektedir. Hayatımızın devamı için en temel madde olan soluduğumuz havanın temiz olması, gerçek mutluluk kaynağı sağlığımız için son derece önem arz etmektedir.

Günümüzde modern bilimsel yöntemlerle ancak kanıtlanan, erken ölüm ve hastalıkların başlıca sebebi olan, gözle görülmeyen zerreciklerin (VOCs, patojenler, bakteriler, virüsler, tozlar) varlığı hakkında; Hipokrat'a verilmeyen tıbbın babası ünvanına sahip, batılıların ise "Avicenna" adıyla eserlerini temel kaynak olarak üniversitelerinde okuttuğu, islamın altın çağı döneminin en önemli bilginlerinden olan İbn-i Sina (ö.1037), bakım 1000 yıl öncesinden bizleri nasıl uyarmış;

"Havadaki toz ve duman zerrecikleri (VOCs, patojenler, bakteriler, virüsler, tozlar, duman) olmasaydı Ademoğlu 1000 sene yaşardı!"

Niri ve diğerlerinin araştırmasına göre havayı temizleyen en iyi 5 iç mekan bitkisi...

Havayı temizleyen bitkiler arasında Jade plant (yeşim/para bitkisi), spider plant (örümcek bitkisi), bromeliad (ananasgiller), Caribbean tree cactus (Karayip ağacı kaktüsü) ve dracaena'nın kapalı mekanlarda daha iyi hava kalitesi sağlamaya yardımcı olduğu gösterildi. Bu süper bitkilerin beşi de asetonu emebildi, ancak en çok %94 oranı ile emen dracaena birinciliği aldı.

1. Bromeliad (Guzmania lingulata) bitkisi ise 12 saatlik bir süre içerisinde test ettiği sekiz VOC bileşikten altısının %80'ini yok etti.

2. Dracaena (Dracaena deremensis) bitkisi, NASA'nın 1989 çalışmasında 24 saatlik bir süre içinde bir odadan formaldehitin %50'sini, benzenin %52'sini ve trikloretilenin ise %10'unu yok ettiği görüldü. Havada bulunan asetonun %94'ünü yok ederek Niri'nin çalışmasındaki diğer dört bitkinin hepsinden daha iyi performans gösterdi. Ayrıca, dracaena'nın kapalı mekanlarda daha iyi hava kalitesi sağlamaya yardımcı olduğu gösterildi.

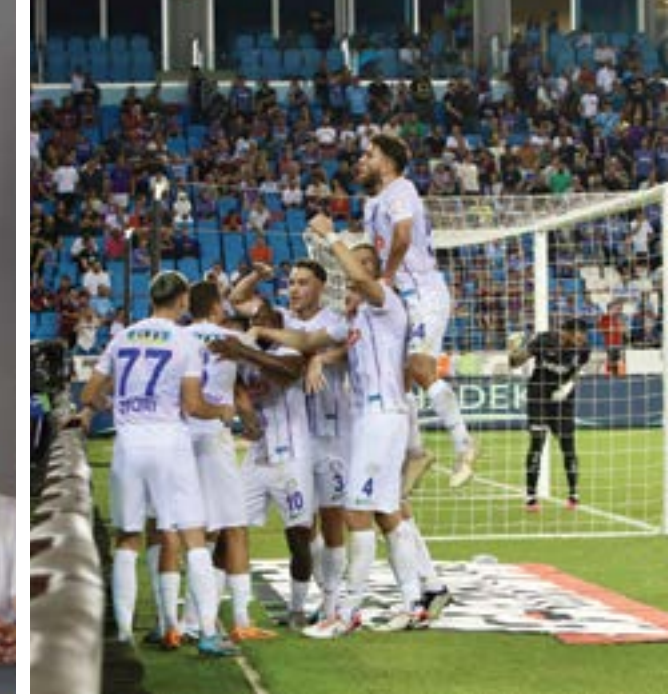
3. Örümcek Bitkisi (Spider Plant, Chlorophytum comosum) Niri'nin yapmış olduğu araştırmada özellikle

bu bitkinin diğer bitkiler arasında VOC konsantrasyonunu en hızlı düşüren bitki olduğu hatta bitkiyi test odasına koyar koymaz VOC'lerin hemen düşmeye başladığını gözlemledi.

4. Yeşim Bitkisi (Jade Plant, Crassula argentea) Jade, Niri'nin laboratuvar testlerinde havadan tolueni en çok çeken bitki oldu.

5. Golden Pothos (Scindapsus aureus) NASA'nın araştırmasında, Golden Pothos'un, test odasında bulunan benzen ve trikloretilenlerin çoğunu iki saatlik sürede yok ederek üstün başarı gösterdiler. Niri'nin laboratuvar testlerinde de aynı sonuçlar elde edildi.

Çaykur Rizespor Başkanı İbrahim Turgut

FUTBOLDA KARDEŞLİK VE SAYGI ÖNCELİĞİMİZDİR...

Çaykur Rizespor Başkanı İbrahim Turgut, "Dayanışmanın oluşturduğu büyük güç ve taraftarımızın örnek desteğiyle bu yıl Süper Lige renk katacağımıza inanıyoruz. Yeni Sloganımız, "BÜTÜN TAKIMLAR RİZESPOR'A KARDEŞ TAKIM OLACAK" dedi.

Başkan İbrahim Turgut "Rize'nin Rizeli'nin dünyaya tanıtılmasında futbol önemli bir araçtır. Ülkemizin bu cennet köşesini, insanlarımızın sıcaklığını, misafirperverliğini, üretkenliğini ve mücadeleliliğini ve fair play ruhunu yeşil sahalarda futbol takımımızın sergileyeceği futbol anlayışı ile tüm dünyaya göstereceğiz." dedi.

Başkan basına yapmış olduğu açıklamada daha sonra şunları söyledi: "1 yıl aradan sonra yeniden Süper Lig'e dönmüş olmanın büyük mutluluğunu yaşıyoruz. Hayallerimizin ilk aşamasına büyük bir çaba sarf ederek ulaştık. Göreve geldiğimizde gerçekleştirdiğimiz birlik beraberlik yürüyüşünün ne kadar önemli bir adım olduğunu bugün daha net anlıyoruz. O gün bizimle birlikte yürüyen Rizeliler kadar çeşitli nedenlerle aramızda aramızda olamayanların da desteğini hep hissettik. Onca zorluğa rağmen yeniden Süper Lig'e dönebilmenin en önemli etkeni güçlü dayanışmamız olduğunu belirtmeliyim. Çaykur Rizespor'un Süper Lig'de kalıcı,adından söz ettiren başarı-

lı bir takım olabilmesi için şampiyonluğun rehavetine kapılmadan hemen çalışmalara başladık. Üstlenmiş olduğumuz görevin ne denli büyük sorumluluk taşıdığını biliyoruz. Bu nedenle bir dakikayı bile boş geçirmeden çalışmalara aralıksız devam ettik. Çünkü çok önemli gerekçelerimiz var: Başta Rize'ye büyük sevgi duyan sayın Cumhurbaşkanımıza yakışır işler yapmamız gerekir. Güçlü bir Türkiye için dünyanın dört bir yanındaki sorunlarla mücadele ederken her fırsatta Rize ile ilgili konuları takip etmeye özen gösteren sayın Cumhurbaşkanımıza moral olacak adımlar atmalıyız. Dünyanın farklı yerlerinde yaşayan milyonlarca Rizeli için çalışıp başarılı olmak zorundayız." diye konuştu.

YÖNETİM OLARAK ÇOK İYİ BİR SÜREÇ GEÇİRDİK.

Çaykur Rizespor Yönetimi olarak iyi bir transfer sürecini geride bıraktıklarını dile getiren Başkan Turgut, "Şampiyonluk sevincimizin ardından hemen yeni sezon planlamasına

geçtik. Teknik direktör olarak büyük çoğunluğun arzu ettiği gibi İlhan Palut hocamızı takımın başına getirdik. Kadromuzdan birçok oyuncunun sözleşmesi sona ermişti. Ayrıca bazı oyuncularla devam etmeme kararı aldık. Bu bağlamda çok sayıda transfere ihtiyacımız vardı. Hocamızla yaptığımız toplantıların ardından transfer politikamızı belirledik. Amacımız yeni bir kadro kurarken geleceğin takımını da oluşturmaktı. Bizim ve hocamızın ortak kararı, takıma çok yönlü katkı sağlayacak transferler yapmaktı. Bu doğrultuda çok geniş bir futbolcu havuzu mevcuttu. Acele etmeden büyük bir sabırla transfer politikamızı uygulamaya soktuk. Çeşitli araştırmalar sonucu transfer etmeye karar verdiğimiz oyuncuların tamamını hocamızın onayını alarak gerçekleştirdik. Bize önerilen birçok futbolcuyu da hocamızın onayı olmadığı için transfer etmedik. Yönetim olarak çok iyi bir transfer süreci geçirdik. Yönetim adına görev yapan transfer komitemiz, hocamız büyük emek sarfetti." dedi.

2023 - 2024 futbol sezonunun tüm takımlara hayırlı olmasını dileyen başkan İbrahim Turgut,"

Trabzonspor'undan, Sivasspor'a, Hatayspor dan Fenerbahçe'ye, Antalyaspor dan Beşiktaş'a , Galatasaray'dan Samsunspor'a süper Lig de yer alan tüm takımlar bizim kardeş takımımızdır. Çaykur Rizespor olarak yeni sloganımız, bütün takımlar Rizespor'a kardeş takım olacak. Dostça bir mücadele olsun. Hak eden, iyi oynayan kazansın. Elbette ki Rizespor'un galibiyeti bizim için önemli ama bundan da önemlisi futbolun dostça, kardeşçe oynanmasını istiyoruz" ifadelerini kullandı.

ÇAYKUR RİZESPOR SÜPER LİGE RENK KATACAKTIR.

Çaykur Rizespor olarak Süper Lige iyi bir başlangıç yaptıklarını ifade eden başkan Turgut konuşmasını şöyle tamamladı: "Süper ligde geride kalan haftalarda topladığımız puanlar ve takımın ortaya koyduğu performans bizi mutlu etmektedir. Biz bu yıl kurduğumuz takımın uzun yıllar Rizespor'a iskelet kadro oluşturacağına inanıyoruz. Takımımızın sahadaki durumu, mücadelesi taraflı tarafsız futbolseverlerin beğenisini kazanmıştır. Bu beğeni sonucunda ciddi sayıdaki Rizeliler'in yıllar sonra yeniden heyecan duymaya başlamalarını sağla-

mıştır. Çok sayıda oyuncumuzun takıma geç katılması nedeniyle biraz daha zamana ihtiyaç duymaktayız. Her geçen hafta daha iyi işler yapacağımıza inanıyoruz. Şehrimize karşı üstlenmiş olduğumuz sorumluluğu her dakika hatırlayarak çalışıyoruz. Bir olmaya, güçlü durmaya, hocamızın ve takı-

mın arkasında sabırlı durmaya devam ettikçe çok önemli başarılar elde edeceğimizden şüphemiz yoktur. Şiar edindiğimiz birlik beraberliğimizi artarak sürdürmekteyiz. Dayanışmanın oluşturduğu büyük güç ve taraftarımızın örnek desteğiyle bu yıl süper lige renk katacağımıza inanıyoruz."

Rizespor'un 37. Başkanı İbrahim Turgut...

1976 yılında Rize'de dünyaya geldi. İlk, orta ve lise öğrenimini Rize'de tamamladı. Lisans eğitimini ise Erzurum Atatürk Üniversitesinde inşaat mühendisliği bölümünde yaptı. Turgut A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Turgut, Çaykur Rizespor Kulübü'nün 2022 Haziran ayında yapılan seçimli genel kurulunda tek aday olarak seçime girerek başkan seçildi. Rizeli başarılı bir iş insanı olan Turgut, kulübün 37. başkanı oldu. Turgut, inşaat firmasıyla bir çok ilde başarılı işlere imza atmaktadır.

İLHAN PALUT İLE

Rizespor genç bir kadro zamana ihtiyacı var. Yensin yada yenilsin zamanla oynadığı futbol ile herkese keyif veren bir Rizespor izleyeceğiz.

İlhan Palut ile Rizespor Süper lige iyi bir giriş yaptı. Zamanla diğer takımların da kadroları yerine oturduğunda lig daha zorlu bir sürece girecektir. Bizim hedefimiz genç kadroyu süper lig tecrübesi ile birlikte ayakları yere daha sağlam basan bir takım haline dönüştürmektir diyor İlhan Palut 12 Kasım 1976'da Hatay'ın Reyhanlı ilçesinde dünyaya gelmiştir. 2021 Ocak ayı itibarıyla 44 yaşındadır. Futbolculuk yaptığı dönemde orta saha mevkiinde görev yapmıştır. Günümüz itibarıyla teknik direktör olarak görev almaktadır. İlhan Palut'un teknik direktör olarak en çok tercih ettiği saha içi dizilimi 4-2-3-1'dir.

Rizespor'un hocası İlhan Palut'u tanıyalım.

İlhan Palut futbolculuk kariyeri boyunca yalnızca 4 farklı kulüpte futbol oynamıştır. İlhan Palut bu kariyeri boyunca top-

lamda 338 maça çıkmış ve bu maçlarda 32 kez fileleri havalandırmıştır. İlhan Palut'un futbolculuk döneminde oynadığı takımlar:

1996 - 2004 arası: Hatayspor (194 maç, 24 gol)

2004 - 2006 arası: Adana Demirspor (58 maç, 2 gol)

2006 - 2009 arası: Hatayspor (63 maç, 5 gol)

2007 - 2008 arası: Çorumspor, kiralık (23 maç, 1 gol)

2008 yılında aktif futbol kariyerini sonlandıran Palut 2011 yılından antrenörlük görevi yapmaya başladı.

İlhan Palut'un Teknik Direktörlük Kariyeri

3 yıl sonra antrenör olarak çalıştıktan sonra. Kariyerinde ilk kez Göztepe ile 2019 yılında Süper Lig 'de teknik direktörlük yapmaya başlayan İlhan Palut, 2021 Ocak ayı itibarıyla görevin-

den ayrılmıştır. İlhan Palut'un teknik direktörlük görevi yaptığı takımları ve istatistiklerini şu şekilde listeleyebiliriz:

23 Ağustos 2011 ile 9 Şubat 2012 arasında Kırıkhanspor'da, 27 Eylül 2012 ile 15 Nisan 2013 tarihleri arasında Hatayspor alt yapısında, Ahmet Taşyürek'in yanında toplam 86 maç yardımcı antrenörlük yapmıştır.

15 Nisan 2013 ve 30 Haziran 2015 tarihleri arasında Hatayspor'da Ahmet Taşyürek ile birlikte 36 maç yardımcı antrenörlük yapmıştır.

20 Ağustos 2015 ile 30 Haziran 2016 tarihleri arasında Ümraniyespor'da teknik direktörlük görevinde bulunmuştur.

25 Temmuz 2016 ile 30 Eylül 2019 tarihleri arasında Hatayspor'un teknik direktörü olarak görev yapmıştır.

4 Kasım 2019 tarihinde Süper Lig ekiplerinden Göztepe'nin teknik direktörlük görevine getirilmiştir ve 2021 Ocak itibarıyla bu görevini sürdürmektedir.

İlhan Palut'un Hatayspor'da teknik direktörlük yaptığı döneme ait istatistikleri ve Göztepe takımında 15 Aralık 2020 tarihine kadar olan istatistiklerini şu şekilde listeleyebiliriz:

Hatayspor: 104 maç - 60 galibiyet, 26 beraberlik, 18 mağlubiyet. (İlhan Palut bu maçlarda toplam 62 farklı futbolcu oynatmıştır. Bu maçlarda ortalama 1.64 gol atıp, 0,69 gol yemiştir. 971 gün teknik direktörlük yapmıştır.) Göztepe: 40 maç, 15 galibiyet, 13 beraberlik, 12 mağlubiyet. (İlhan Palut bu maçlarda toplam 41 farklı futbolcu oynatmıştır.

BİR BAŞKA...

“İstediklerimi sahada yapmaya çalışan algısı yüksek, genç ve dinamik bir takımız. Sabır ve zamana ihtiyacımız var”

Rizespor'un yeni transferleri...

Çaykur Rizespor 2023 - 2024 Sezonu

Adana Demirspor	2-1	Çaykur Rizespor
Çaykur Rizespor	0-0	Alanyaspor
Trabzonspor	2-3	Çaykur Rizespor
Çaykur Rizespor	1-0	Fatih Karagümrük
Konyaspor	1-2	Çaykur Rizespor
Çaykur Rizespor	1-1	Sivaspor
Fenerbahçe	5-0	Çaykur Rizespor
Çaykur Rizespor	1-0	Samsunspor
Kayserispor	3-1	Çaykur Rizespor
Çaykur Rizespor	0-1	Galatasaray
Gaziantep	v	Çaykur Rizespor
Çaykur Rizespor	v	İstanbulspor
Antalyaspor	v	Çaykur Rizespor
Çaykur Rizespor	v	İstanbul Başakşehir
MKE Ankaragücü	v	Çaykur Rizespor
Çaykur Rizespor	v	Beşiktaş
Çaykur Rizespor	v	Pendikspor
Kaşımpaşa	v	Çaykur Rizespor
Çaykur Rizespor	v	Hatayspor

Ortalama 1.58 gol atıp, 1.40 gol yemiştir.) Süper ligde Konyaspor teknik direktörlüğü ile başarılı sezonlara imza atan İlhan Palut 2023-2024 sezonunda Rizespor'un teknik direktörlüğüne üstlendi.

Rizespor'da görev alma süreci

Çaykur Rizespor'un teklifini kabul etme nedeni üzerine konuşan Palut, "Ben kendimi şöyle motive ettim. Gelecek sene başlayacak olan lig içerisinde pozisyon almak istiyorum şeklinde plan yaptım. Rize yönetimi bu sezon yarışmacı bir takım olmak istediklerini bana iletiler. Benim de planlarıma baktığımız zaman ortada tamamen bir örtüşme söz konusuydu ve Rizespor'da görev almaya karar verdim." dedi.

"Alt ligden oyunculara yeni takviyelerin kaynaşması için Sezona iyi başlamamız süreci olumlu etkiledi."

Nisbeten süper lig tecrübesi az olan bir kadronun bu ligde neler yapabileceklerini görebilmeleri adı sezon başında alınan galibiyetlerin önemi büyük. Geçen haftalarda oynatmak istediğim futboldan zaman zaman enstantaneler sunabildik. Ancak performans eksiklerimiz çok. Şunu rahatlıkla söyleyebilirim mücadele azmi, takım birlikteliği noktasında çok yol katettik. Pozitif futbol, oyunu domine etme, rakibe topu daha az verme gibi parametrelerde de almamız gereken yol var.

Genel olarak şunu söyleyebilirim pragmatik bir oyun yapım var. Bunu hangi adımlarla takımımıza monte edebileceğimi çok iyi biliyorum. Şanslıyım çünkü Rizesporlu oyuncular bu konuda istekli. Algıları son derece açık. Hocamız ne istiyor, sahada hucumdaki ve defanstaki görevlerimiz nedir noktasında son derece dikkatli. Mücadele gücü hariç arzu istek noktasında da gayet iyi bir durumdayız. Haliyle yolumuz kısalmış durumda.

Çok eksikleri olan kabul edilebilir bir Rizespor ile yola girmiş bulunuyoruz

Rizespor'un zamana ihtiyacı var. Birçoğu bir alt ligden gelen gelişime açık, istekli, arzulu oyuncular ile beraberim. Transferlerimizi de aynı çizgide oyunculardan yaptık. Futbolunun sonbaharını geçirmek ve biraz da para kazanmak amacıyla ile Rize'ye gelen oyunculardan değil de tamamen gelişim oyuncularından oluşan dinamik bir Rizespor var. İstediklerimi sahada yapmaya çalışan oyuncular görüyorum. Takımın analiz çalışmalarında oynatmak istediğim bir atak şeklini 20-25 gün sonra resmi bir maçta uygulayabilen öğrenmeye açık bir takımımız var. Bu benim çok önemli. İstikrar önemli yolumuz uzun.

Oyuncular	Kulüp
Dal Varesanovic	FK Sarajevo
Casper Højer	Sparta Prag
Atilla Moci	Zalangerseg
Khusniddin Alikulov	Nasaf Qashqi
Mustafa Sengül	Somaspor
Eray Korkmaz	Somaspor
Hüseyincan Kirikci	G.Birliği U19
Óscar Pinchi	Las Palmas
Altin Zeqiri	FC Lahti
Janne-Pekka Laine	FC Haka
Jonjo Shelvey	Nottingham Forest
Martin Minchev	Sparta Prag
Gustavo Sauer	Botafogo
Mame Mor Faye	AF Darou Salam
Oumar Diouf	AF Darou Salam
Taha Sahin	Manisa FK
Emre Simsek	Ç. Rizespor U19
Eren Durmus	Ç. Rizespor U19
Ali Kemal Aslankaya	Ç. Rizespor Alt
Adolfo Gaich	CSKA Moskova
Emirhan Yilmaz	Ç. Rizespor U19

Oyuncular	Kulüp
Sefa Yilmaz	Bucaspor 1928
Zeki Furkan Kayali	1922 Konya
Hüseyincan Kirikci	Etimesgut Eld
Mustafa Sengül	Boluspor
Eren Emre Aydın	İnegölspor
Eren Karadağ	Çorum FK
Muhammet Enes Sebelek	K. Sinep Spor
Anthony van den Hurk	Harmond Sport
Srijan Grahevac	B. Banja Luka
Alper Potuk	Gestivar
Amilton	Graçaribotığı
Ronaldo Mendes	Physaxda
Ercan Coskun	Boluspor
Mahsun Cakcan	Mug 1984
İlhan Topatar	K. Sinep Spor
Oğuz Ceylan	Kocaelispor
Kerem Altınay	Bucaspor 1928
Selin Ay	Tuzlaspor
Kubilay Kanatsızkus	Göztepe
Burak Albayrak	Fethiyespor
Enrika Papa	Kallipsis
Gökhan Gönül	Karlıyer sonu
Yannick Bofe	Kallipsis

Mehmet Ekşi
Beşiktaş Alt Yapı Koordinatörü

TÜRK FUTBOLUNUN GELECEĞİ ALT YAPIDAN GEÇER...

Ülke olarak genç yetenekli spora yatkın bir nüfusa sahibiz. Gençlerimize futbolda gelişmiş ülkelerdeki eğitim ve alt yapı imkanları sağlansın bu gençler dünyada ses getirir. İddialıyım Türkiye sadece futbolda değil sporun her dalında bir olimpiyat ülkesi olur. İnanç, mücadele, azim genlerimizde var...

Dünyanın en popüler spor dalı olan futbolu günümüzde sadece bir spor dalı olarak görmek yeterli değil. Milyonlarca dolarlık yayın gelirleri, dijital sistemin hayata geçmesiyle şifreli yayıncılık, sponsorluklar, reklam gelirleri, tribün gelirleri, futbolcu sözleşmeleri ve daha saymadığımız birçok yan dallar ile birlikte futbol artık endüstriyel bir iş koluna dönüşmüştür diyebiliriz.

Televizyon yokken futbol müsabakaları ile ülkeler ve takımlar aralarında bir kimlik yaratılması mücadelesi vardı.

Yayıncılığın devreye girmesiyle birlikte futbol dünyayı peşinden koşturan ulusal ve uluslararası kitleleri etkisi altına alan bir unsur haline geldi.

Dünyayı etkileyen meşin yularak günümüzde popülerliğini sürdürmeye devam ettirmektedir. Para için içine girince duygularla birlikte hesap kitap yani dev ekonomik bütçeler de için içine girdi.

Büyük paralar profesyonel yönetimleri gerektirdi. Her anlamda profesyonelleşme süreci gerektiren geçiş döneminde bugün başta Türk futbolunun lokomotifleri büyük kulüpler olmak

Osman Aşkın Bak
Gençlik ve Spor Bakanı

Yusuf Tekin
Milli Eğitim Bakanı

Mehmet Büyükekşi
TFF Başkanı

üzere birçok anadolu kulübünün mali ve ekonomik yapısı maalesef hiç iç açıcı değildir. Borç batağına saplanmış kulüp yönetimleri, maalesef geniş taraftar kitlelerinin yarışmacı takım isteği ile kulübün ekonomik gerçekleri arasında sıkışmış kalmıştır. Kulüp yönetimleri bir yandan sahada rakipleri ile yarışmak diğer yandan da içinde bulunulan ekonomik krizi aşmak veya en azından ertelemek durumundalar. Ertelemiş sıkıntılar bugün birçok kulübü kökten sarsmaktadır. Türk futbolu genel manada sistemsizlik yüzünden bir türlü sağlıklı bir zemine oturtulamadan günü kurtaran zihniyetlerin esiri ol-

muştur. İçinde bulunulan bu şartlar altında haliyle futbolda kalıcı, sağlıklı başarıları yakalamak, sürdürülebilir bir gelişme kaydetmek neredeyse imkansız hale gelmektedir.

Konuğumuz Türk futboluna 50 yılını vermiş futbolumuzun önde gelen isimlerinden, gerek futbolculuk dönemini gerekse antrenörlük dönemini zirve takımlarda yaşamış, birçok başarıya imza atmış, milli takımda antrenör eğitimliği yapmış, hocaların hocası, halen Beşiktaş Kulübünün Alt yapı sorumluluğunu üstlenen Mehmet Ekşi.

Ulusal ve uluslararası tecrübeye sahip Mehmet Ekşi ile

“Türk gencini ilkökul çağında eğitmeden koparmadan yeteneği doğrultusunda bulunduğu bölgede uygun tesislerde uzman nitelikli spor hocalarının eline teslim edebilmeyi başarabilmeliyiz...”

bilgi birikim ve deneyimleri çerçevesinde Türk futbolunun dünü bugünü ve yarınını konuştuk.

TÜRK GENCİNE GÜVENİN...

Genç ve dinamik bir toplumuz. Gençlerimize güvenmeliyiz ancak gençlerimizi yarışma arenasına atmadan önce de sağlıklı, iyi bir alt yapı koşullarında nitelikli eğitimler tarafından eğitilmelidir. Gençlerimizi rekabet edebilecekleri ortama hazırlamadan kurtlar sofrasına atarsak onları çok büyük bir ihtimalle kaybederiz. Haksız rekabet koşullarında iyi hazırlanamamış gençlerden başarı beklemek mucizelere kalır.

TÜRKİYE LİGLERİNDE GENÇ OYUNCU BULUNDURMA VE OYNATMA KRİTERLERİ YENİDEN DÜZENLENMELİ.

Ülke olarak genç bir nüfusa sahibiz ancak dünyada Türkiye ligleri yaşlı sınıfa giriyor. Hatta tüm ülkeler arasında yaşlı futbolcu oynatma kriterine göre birinci sıradayız. Mesela Danimarka 7-8 genç oyuncu ilk 11 de yer vererek yeşil sahalarda mücadele ediyor.

Dünya futbolu gençleşirken bizim tecrübe diye yaş aralığını yükseltmemiz bana göre mücadele gücümüzü düşürmektedir. Türkiye liglerinde genç oyuncu bulundurma ve oynatma kriterleri yeniden düzenlenmeli. Mesela 18-21 yaş aralığındaki futbolcular..

Ayrıca futbolumuzda altyapıya gereken önemin verilmesi halinde ben Türk gencine güveniyorum. Yabancı futbolcu olarak kim kimi nerden getiriyorsa getirsin sıkıntı yok. Sıkıntı benim gerekli altyapı eğitimi alamamış gencimi daha yetiştirmeden yarışmacı takımlarda tecrübeli meslektaşları ile forma kapma yarışına sokulmasında ve büyük paralar verilmiş olmasının sebebiyle de yabancıların yönetimlerce korunup kollanmasıdır.

85 MİLYONLUK BİR ÜLKEYİZ İLK ÖNCE SPORCU HAVUZUNU GENİŞLETELİM..

Türkiye genç ve büyük bir ülkedir. Aynı zamanda futbolu seven bir milletiz. Bu güne kadar Brezilya, Almanya, Hollanda, İspanya, İtalya, Fransa gibi Neden bir futbol ülkesi olmadık? Oysa en az onlar kadar futbolu seviyoruz. Ayrıca ciddi paralar da harcıyoruz.

Bu ilgi ve ekonomik potansiyel pek karşılık bulamadı diyebilirim. İlgiliyiz ancak bilgili değiliz ya da sistemimiz yok.

Avrupaya göre çok genç bir nüfusa sahip olmamıza rağmen futbolumuz maalesef yaşlı, futbol takımlarımızdan yetişip Avrupa'nın büyük kulüplerine gönderebildiğimiz futbolcu sayısı da yok denecek kadar az. Neden?

AĞAÇ YAŞKEN EĞİLİR...

Bu veciz atasözünden de anlaşılacağı üzere işin özü küçük yaşlarda alınacak eğitimidir. Eğer çocuklarımızı bir sistem dahilinde küçük yaşlarda gözlemleyip, ele alıp iyi eğitimlerin eline verebilirsek o çocuk yeteneği doğrultusunda usta ellerde şekillenecek ve geleceğin yıldız adayı olacaktır.

Kurulacak sistemin paydaşları Milli eğitim bakanlığı, gençlik ve spor bakanlığı ve futbol federasyonu olmalıdır. Bu paydaşlar bir masa etrafında başbaşa verecek ve sporcu havuzunu nasıl genişletiriz sorusuna cevap bulacaklardır. Yurdumuzun dört bir yanındaki çocuklarımız Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarında eğitim görürken

diğer taraftan Gençlik ve spor bakanlığına bağlı uzman spor eğitimleri tarafından çocuklarımız yeteneğine göre futbol ve diğer spor branşlarına göre ayrılmalı, gerekli eğitime tabi tutulmalıdırlar ki sporcu havuzumuz genişlesin. Böylece futbolcularımız rastgele değil sistemli bir alt yapı ürünü olarak futbol piyasasına yetiştirilmiş olsun.

Bir taraftan gençlerimiz yurdun dört bir yanında uzman eğitimlerin envanterine girerken diğer yandan da spor kulüplerine yaptırımlar uygulayarak alt yapı tesisleşmesini tamamlayacak tedbirlerin alınması sağlanmalıdır.

Özetle çocuklarımızı ilkökul çağında yani zamanında ele alıp yeteneklerine göre seçip en uygun tesislerde futbolun uzman eğitimlerle buluşturabilmeyi başardığımızda o zaman 85 milyonu temsil edebilen nitelikli takımlara sahip olabiliriz.

REKABETTEN ZARAR GELMEZ YETER Kİ REKABET KOŞULLARI ADİL OLSUN...

Türk gencine uygun rekabet ortamı yaratalım yabancı transferini de tamamen serbest bırakalım. Adil koşullar altında rekabetten zarar gelmez.

“Kararlı bir şekilde sonuç alabilmek için sporun içinden gelen bir Cumhurbaşkanına sahibiz. Bunu değerlendirip bir an önce Eğitim Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Futbol Federasyonu masada buluşup bir an önce tabana inmeli...”

Federasyonların sürekli değişmesi ülkede sporun gelişmesi bakımından faydalı bir durum değildir. Bir başka deyişle sporun 5-10 yıllık planlarla kim gelirse gelsin değişmeyecek anayasaları olmalı ki iş yap boz tahtasına dönmesin.

Diğer taraftan yetenekli çocuk, uygun tesis, nitelikli işinde uzman kadro üçgeninin tabanda kurulması gerekir.

Şanslıyız ki sporun içinden gelen bir cumhurbaşkanımız var. Kararlı bir şekilde sonuç alabilmek için eğitim, spor ve federasyon masada buluşup tabana inmeli.

Bakanlıkların federasyonların takımların bütçelerinden bu oluşum ve sistemin finansmanı sağlanabilir.

Bugün farklı spor branşlarında tarihi başarılar yakalıyorsak bu spora yatkın bir millet olmamızdır. Yarışmacı, inançlı bir milletiz.

Bu yarışmacı ruhu tesis ve sistem ile buluşturduğumuzda bizi kimse tutamaz.

Aksi takdirde hep saman alevi gibi gelip geçici olan sürekliliği olmayan başarılar ile avunmak durumunda olacağız.

CUMHURİYETİMİZİN KURUCUSU ULU ÖNDER ATATÜRK'ÜN VECİZ İFADESİYLE "SAĞLAM KAFA SAĞLAM VÜCUTTA BULUNUR..."

Milli Eğitim Bakanlığında burada çok iş düşüyor. Ağaç yaşken eğilir. Eğitim müfredatı içinde sistemli bir şekilde sporun yerleştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Her Türk çocuğu kurulacak sistem ile daha çocuk yaşta ilgili federasyonların yetenek testlerinden geçip yeteneği doğrultusundaki sınıflarda toplanmalı böylece hem eğitimini sürdürmeli hem de yeteneği olduğu sporu icra edebilmelidir. Eğitilmemiş bir

beyin sadece yetenek ile çok fazla yol alamaz. Aynı şekilde sırf gelecek kaygısı ile birçok yetenekli çocuğumuz sporu bırakıp eğitimi tercih etmesinin de önüne geçilmelidir. Gençimiz eğitim mi spor mu tercihi ile başbaşa bırakılmamalıdır. Her iki durum da bu ülkenin milli değer kaybıdır.

Tesisleşmeye gereken önem verilmeli diyoruz, bugün her kulüp sıradan bir yabancı hakkını alt yapıya ayırsa olay çözülecek...

Eskiden benim futbolculuk yıllarımda her mahallede her yerleşim bölgesinde boş geniş alanlar araziler vardı futbol sokaktan beslenirdi. Çocuklar her fırsatta sokağa iner boş yollarda, boş arazilerde futbol ile buluşur yeteneği olanlar kısa sürede keşfedilir ve futbola kazandırılırdı. Şimdi öyle bir durum söz konusu değil. Nüfusun artması sonucu şehirlerde bırakın mahalle arası sokak futbolunu neredeyse adım atacak yer yok. Dolayısıyla yeteneği olan imkansız gençler kulüp imkanı ile buluşmadan arada kaybolup gidiyor.

Benim şahit olduğum ve biz-zat içinde olduğum bir dönem de

“Bugün basketbolda ve voleybolda neden futboldan daha başarılıyız?”

“Çünkü bu sporları hala mahalle aralarında bir pota ve bir file ile kısıtlı da olsa icra edebilecek imkanlara sahibiz. Aynı durum futbol için de yapılabilir aslında. Tesis için yer yoksa yerel yönetimlerle konuşulup bir kale üçe üç futbol oynayabilecek mini futbol alanları yaratılabilir.”

Trabzonspor ve Beşiktaş forması altında sokaktan gelen yetenekli gençler Ali Kemal, Turgay, Necati, Serdar, Seren, Necdet, Rıza, Haluk, Metin, Feyyaz gibi değerler Türk futboluna damga vurdular.

Artık sokak futbolu besleniyor. Bu yüzden kulüplerimizin alt yapıları finanse edilmeli tesisleşmeye önem verilmeli ki daha çok gençimiz uzman kadroların ellerinde geleceğe hazırlansın.

NEDEN VOLEYBOL VE BASKETBOLDA FUTBOLA GÖRE DAHA BAŞARILIYIZ?

Çünkü bu sporları mahalle arasında yapabilmek imkanı hala mevcut. Basket için yeri geldiğinde bir pota yetiyor. Voleybol için de durum aynı. Futbol için durum aynı değil. Daha geniş alan gerekiyor. Ancak mevcut koşullara göre de yerel yönetimlerle işbirliği yapılarak bir yapılanmaya gidilebilir. Burada önemli olan gençlerimizi uygun yaşlarda bireysel ve takım sporları yapabilecekleri alanlarla buluşturabilmek.

Bir kaç yıl öncesinde Türk Futbol Federasyonunda görevli iken Türkiye genelinde Süper Lig ve alt liglerde taramalar yaptık. Sonuçlar ne yazık ki iç açıcı değildi. Tesislerin eksikliği, uygun bir alt yapı oluşturmanın gereken özelliklerin yüzde 95'inin eksikliği, saha eksikliği, eğitimcilerin eksikliği ve teknik eksiklikler gibi sorunlarla karşılaştık. Son olarak Türk gençine güveniyorum ve imkan tanınması halinde başarıdan başarıya koşacağına inancım tamdır.

Mehmet Ekşi Kimdir?

(1 Nisan 1953, Elazığ doğumlu) Trabzonspor ve Beşiktaş'ta uzun süre görev yapan eski millî futbolcu, teknik direktör. Süper Lig takımlarından Beşiktaş alt yapısında'de Futbol Akademisi Gençlik Gelişim Teknik Sorumlusu olarak görev yapmaktadır.

- Anadolu Üniversitesi Pedagoji Bölümü
- A ve Ümit Millî Takım TK – Beşiktaş Konya Antalya Elazığ'da futbol
- Beşiktaş A Takımı Teknik Direktörlük ve İdari Menajerlik
- Türkiye'de her ligde teknik direktörlük ve antrenörlük (10 yıl)
- Tuttur ve UEFA (Pro) Lisans sahibi – Pro Lisans Eğitimliği
- Türkiye, Fransa, İspanya, İsviçre, İngiltere, Rusya, Almanya, Portekiz, ve Coaching
- 1 Yıl Londra'da dil eğitimi ve West Ham'da misafirlik
- 5 kez Türkiye Ligi'nde Şampiyonluk, (Trabzonspor, Elazığspor, Beşiktaş, Rizespor, Konyaspor)
- Ajax, West Ham, Sao Paulo, Hamburg, Sporting Lizbon, Masia Claire, Fontaine'de gözlem 10 yıl TFF'de antrenörlük ve akademi direktörlüğü
- Fethi Demircan, Ahmet Suat Özyazıcı, Özkan Sümer, Şenol Güneş, Serpil Hamdi Tüzün, Rasim Kara, Metin Türel, Rıza Çalimbay, Tigana, Fatih Terim, Lucescu, Del Bosque, Mustafa Denizli ile birlikte çalışmak.

açık hava
reklamcılık

“Gözden Kaçmayan Mecralar”

direk reklam

GÜCÜMÜZÜ BİLGİ VE İNOVASYONDAN ALIYORUZ

Türk sanayisinin öncü kuruluşlarından biri olmanın sorumluluğu ile kendi sektörlerimizde AR-GE faaliyetlerine liderlik ediyoruz. Bu ülke için çalışan 43 bin kişilik büyük ailemizle geleceğe değer katıyoruz. Tam 43 yıldır!

Sosyal medya hesaplarımıza ulaşmak için QR kodu okutun.